

Antisemitiska attityder i Sverige

En jämförelse mellan
2020 och 2025

Antisemitiska attityder i Sverige

– en jämförelse mellan 2020 och 2025

Titel: Antisemitiska attityder i Sverige – en jämförelse mellan 2020 och 2025

Rapportförfattare: Henrik Bachner, Pieter Bevelander och Meriam Chatty

Grafisk design: Magnus Wigg

Utgiven: juni 2026

Tryck: Multiply Solutions, Mjölby 2026

Forum för levande historia

Stora Nygatan 10–12, Box 2123, 103 13 Stockholm

Tel: 08-723 87 50

info@levandehistoria.se

levandehistoria.se

ISBN 978-91-86261-95-5

© Forum för levande historia

Trycksak
3041 0001

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	6
Inledning	14
Kapitel 1 – Antisemitism: definition, former och teorier	18
Kapitel 2 – Samtida antisemitism – vad visar tidigare studier?	28
Kapitel 3 – Material och metod	44
Kapitel 4 – Antisemitiska attityder och föreställningar 2020 och 2025	50
Kapitel 5 – Attityders intensitet och spridning	62
Kapitel 6 – Bakgrundsfaktorer och antisemitiska attityder	70
Kapitel 7 – Avslutning	88
Referenser	96
Författarpresentation	113
Bilagor	114

Förord

Under senare år har frågor rörande antisemitism fått en allt mer framträdande plats i samhällsdebatten, inte minst mot bakgrund av en ökad förekomst av antisemitiska incidenter och hatbrott. Flera undersökningar visar att svenska judar upplever en ökad utsatthet för antisemitism, särskilt i spåren av Hamas terrorattacker den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza. En liknande utveckling kan ses även i många andra länder runtom i världen.

Forum för levande historia har vid två tillfällen tidigare, 2005 och 2020, studerat förekomsten av antisemitiska attityder i den svenska befolkningen. Här presenterar vi nu en ny studie genomförd 2025. Genom dessa studier har vi möjlighet att följa utvecklingen av antisemitiska attityder över tid. Med den här rapporten vill vi bidra till att stärka kunskapsläget om antisemitism och ge en samlad bild av det aktuella läget i Sverige.

Vi kan konstatera en oroande utveckling där attityderna till judar nu är sammantaget mer negativa än vid vår senaste mätning 2020, vilket innebär ett trendbrott. Gruppen som hyser anti-

semitiska attityder med starkare intensitet har ökat och andelen personer som tar avstånd från antisemitiska attityder har minskat.

När vi lägger samman resultaten i denna rapport med studier av hat, hot och utsatthet framträder en mycket allvarlig situation. Vi vet från historien att antisemitismen är en livskraftig form av rasism. Den tar nya former i nya tider och kontexter, men det månghundraåriga tankegodset är i grunden detsamma. Här behöver vi strategiska och långsiktiga insatser för att vända utvecklingen.

Antisemitismen är ett allvarligt samhällsproblem som drabbar judar hårt. Många känner oro och rädsla för att öppet visa sin judiska identitet, delta i det offentliga samtalet eller skicka sina barn till skolan. Judar utsätts för hat, hot och våld, samtidigt som judiska institutioner attackeras. Det är oacceptabelt att människor i Sverige ska behöva uppleva detta i dag.

Antisemitismen är också ett hot mot demokratin. När judar känner sig tvingade att dra sig undan offentliga sammanhang och samhällsdebatt begränsas det demokratiska deltagandet.

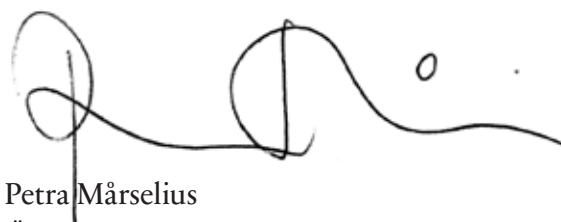
Antisemitiska konspirationsteorier om påstådd judisk makt över ekonomi, medier och samhälle sprider dessutom en falsk och förvrängd bild av hur demokratin fungerar. Det riskerar att undergräva både den mellanmännsliga tilliten och förtroendet för samhällets institutioner, som är grundläggande för en fungerande demokrati.

Forum för levande historia kommer att använda kunskapen från denna studie i utvecklingen av vårt mångåriga arbete mot antisemitism och andra former av rasism, liksom för att identifiera behov av nya insatser. Vi hoppas också att denna kunskap ska komma till nytta i andra aktörers arbete med att förebygga och motverka antisemitism.

Vårt arbete mot antisemitism sker i bred samverkan med myndigheter, kommuner, regioner, civilsamhälle, trossamfund och akademi. Det finns i dag ett stort behov av ökad kunskap i skolan, i det offentliga samtalet och samhället i stort. Kunskap är i sig inte en garanti för att motverka antisemitism och andra rasistiska och fördomsfulla attityder, men en förutsättning för ett sådant arbete.

Samhällets aktörer måste kroka arm och fortsätta det viktiga arbetet med att öka kunskaperna om antisemitism och motverka den varhelst den visar sig.

Ett stort tack riktas till de över 6 700 personer som har besvarat enkäten. Varmt tack till rapportförfattarna Henrik Bachner, Pieter Bevelander och Meriam Chatty. Vi vill även tacka Lars M. Andersson (Historiska institutionen, Uppsala universitet), Vibeke Moe (Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Oslo) och Mikael Hjerm (Sociologiska institutionen, Umeå universitet) för värdefulla synpunkter på rapporten.

Petra Mårselius
Överintendent vid Forum för levande historia

Sammanfattning

Forum för levande historia har getts i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell studie av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen.¹ Syftet är att beskriva förekomst och utbredning, samt att analysera hur dessa attityder har utvecklats över tid. Studien syftar även till att undersöka samband mellan antisemitiska inställningar och olika bakgrundsfaktorer.

Kort om studien

Studien bygger på två enkätundersökningar genomförda 2020 och 2025 med i huvudsak samma frågebatteri, vilket gör det möjligt att göra jämförelser över tid. Samtidigt har enkäterna utvecklats genom tillägg av nya frågor, utformade utifrån ett fördjupat kunskapsläge. En stor del av de frågepåståenden som använts förekommer i identisk eller snarlik form i andra studier av antisemitiska attityder och föreställningar.

Enkäten år 2025 genomfördes av Statistikmyndigheten SCB på uppdrag av Forum för levande

historia och riktades till den svenska allmänheten. Urvalet omfattade 30 258 personer i åldern 18–74 år, varav 6 789 besvarade enkäten (22,4 procent). Datamaterialet har viktats för att spegla befolkningens sammansättning (se kapitel 3). Enkäten år 2020 genomfördes av Novus.²

Enkäterna innehåller huvudsakligen påståenden om attityder till, och föreställningar om, judar. Respondenterna fick ange i vilken grad de instämde i eller tog avstånd från dessa påståenden. I studien analyseras tre former av antisemitism: social distans till judar, traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar samt antisemitism relaterad till Israel (se kapitel 1). Dessa former speglar olika dimensioner av antisemitiskt tänkande, som kan omfatta både kognitiva och emotionella aspekter.

Frågepåståenden som återspeglar dessa former av antisemitism har sammanförts i tre index: ett *index för social distans*, ett *multidimensionellt antisemitismindex*, som omfattar traditionella och Förintelserelaterade föreställningar och ett *index för antisemitism relaterad till Israel* (se kapitel 3 och 4).

1 Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Forum för levande historia (2023).

2 Se Bachner & Bevelander 2021 för mer information om Novus panel och studien 2020.

I studien undersöks även inställningar till trakasserier mot judar samt till vissa specifika konspirationsteorier (se kapitel 4 och 5).

Genom att analysera svar på enskilda påståenden, olika index och samband med bakgrundsfaktorer, samt attitydernas styrka och utbredning, ges en bred bild av förekomsten av antisemitiska attityder och av förändringarna mellan 2020 och 2025 (se kapitel 4, 5 och 6). Av detta följer att förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar i befolkningen inte sammanfattas i ett enda mått i denna rapport.

Nedan sammanfattas undersökningens centrala resultat.

Ökning av antisemitiska attityder och föreställningar

Resultaten visar att attityder till judar i den svenska befolkningen förskjutits i negativ riktning mellan 2020 och 2025. Det handlar både om att andelen instämmanden i antisemitiska påståenden har ökat, och att andelen avståndstaganden har minskat. Förändringen omfattar samtliga tre former av antisemitism som undersökts vid båda mättillfällena: social distans till judar, traditionell och Förintelserelaterad antisemitism samt antisemitism relaterad till Israel. Detta innebär ett tydligt brott mot den utveckling som observerades i Forum för levande historias tidigare studie, där en minskning av antisemitiska attityder kunde konstateras mellan 2005 och 2020.

Ökningen av andelen som instämmer i antisemitiska påståenden är begränsad men genomgående. Den största förändringen är att färre respondenter tydligt tar avstånd från sådana påståenden. I alla tre antisemitismindex syns en förskjutning från svarsalternativet ”stämmer inte alls” till ”stämmer varken bra eller dåligt”, vilket delvis kan tolkas som en ökad acceptans av eller ambivalens inför antisemitiska föreställningar (se kapitel 4).

Ökad social distans till judar

Med social distans avses socialt avståndstagande från, och antipatier mot, judar. Detta har undersökts genom frågor om huruvida respondenten kan acceptera en jude som chef, granne eller familjemedlem. Det har även undersökts genom frågepåståendet ”Det skulle vara helt acceptabelt med en jude som statsminister i Sverige”.

Resultaten för 2025 visar att en stor majoritet, mellan 83 och 90 procent, i olika grad ställer sig positiv till en jude som granne, chef eller familjemedlem. I jämförelse med 2020 har dock denna andel minskat, samtidigt som andelen som i olika grad är negativt inställd har ökat något.

En majoritet är i olika grad även positiva till tanken på en jude som statsminister. Andelen som är entydigt positiv har dock minskat med 9 procentenheter sedan 2020, från 50 procent till 41 procent. År 2025 är 14 procent i olika grad negativa till att ha en jude som statsminister.

Färre tar avstånd från traditionell och Förintelserelaterad antisemitism

Till de traditionella antisemitiska motiven hör bland annat föreställningar som tillskriver judar som grupp makt och kontroll över politik, medier och ekonomi. Dessa motiv inbegriper även konspiratoriska föreställningar och bildar kärnan i mytbildningar om judiska sammansvärjningar.

Resultaten för 2025 visar att mellan 13 och 21 procent helt eller delvis instämmer i påståenden som ger uttryck för föreställningar om judisk makt och inflytande. Jämfört med 2020 har denna andel ökat något för flera av påståendena. Samtidigt syns en tydlig minskning av den andel som i olika grad tar avstånd. För påståendena ”Judarna har stort inflytande över medierna” och ”Judarna styr USA:s utrikespolitik” är minskningen 14 procentenheter.

Även för de två påståenden som uttrycker antisemitism i sammanhang som rör Förintelsen

kan en liknande förskjutning i svarsmonstret observeras. År 2025 instämde 12 respektive 14 procent i olika grad i dessa, en mindre ökning jämfört med 2020. Andelen som i varierande grad tog avstånd minskade tydligt. För påståendet ”Judarna utnyttjar nazisternas judeutrotning (Förintelsen) i ekonomiska och politiska syften” var minskningen 11 procentenheter.

Färre tar avstånd från Israelrelaterad antisemitism

Kritik av Israels politik är inte i sig antisemitism, men antisemitiska motiv och hållningar förekommer i sammanhang som rör staten Israel och Israel-Palestinakonflikten (se kapitel 1).

För flera av de påståenden som användes både 2020 och 2025 har andelen som i olika grad instämmer ökat något, samtidigt som färre tar avstånd. För påståendet ”Svenska judar är mer lojala med Israel än med Sverige” minskade till exempel andelen som tog avstånd från 38 procent år 2020 till 22 procent år 2025.

För påståendet ”På grund av Israels politik tycker jag allt mer illa om judar” ligger resultatet på en snarlik nivå som 2020. År 2025 instämde 6 procent helt eller delvis i påståendet och 69 procent tog i olika grad avstånd. I 2025 års undersökning inkluderades även påståendet ”Med tanke på Israels politik kan jag förstå varför en del människor ogillar judar”. Det var 26 procent som helt eller delvis instämde i det påståendet och 35 procent som i varierande grad tog avstånd. (För en diskussion om möjliga orsaker till skillnaderna i resultaten för dessa två påståenden, se kapitel 4.)

Generell attitydförändring mellan 2020 och 2025

En fördjupad regressionsanalys visar att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen ökade mellan de två mättillfällena, 2020 och 2025.

Förskjutningen i negativ riktning omfattar både fler instämmanden i antisemitiska påståenden och färre avståndstaganden. För det multidimensionella antisemitismindexet, som inbegriper traditionella och Förintelserelaterade attityder och föreställningar, samt för indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism uppgår ökningen till 15 procent under perioden. Motsvarande ökning för indexet som mäter social distans, det vill säga antipatier och socialt avståndstagande till judar, är 16 procent.

Vid kontroll för olika bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder, utbildningsnivå, födelse-region, religionstillhörighet, boenderegion och sympatier i Israel-Palestina-konflikten framgår att ökningen kvarstår även när hänsyn tas till skillnader i respondenternas bakgrundsförhållanden. Den observerade ökningen kan alltså inte entydigt förklaras av förändringar i enskilda variabler, utan speglar en mer generell attitydförändring i den svenska befolkningen (se kapitel 6).

Attityders intensitet och spridning

I likhet med 2020 års studie analyserades resultaten från 2025 även utifrån ett så kallat elastiskt synsätt (se kapitel 5). Denna analys fångar intensiteten i antisemitiska attityder och föreställningar och ger därmed en mer heltäckande bild av deras skiftande styrka i befolkningen. Metoden gör det möjligt att beskriva dessa attityder och föreställningar utifrån olika nivåer av intensitet och spridning i befolkningen.

Antisemitiska attityder bedöms ha en starkare intensitet när mer än hälften av frågepåståendena i ett index får ett instämmande svar. De bedöms ha en svagare intensitet när fler än ett, men högst hälften av påståendena i ett index

får instämmande svar. Ett enskilt instämmande kategoriseras inte som en antisemitisk inställning, men kan indikera en latent antisemitisk attityd (se kapitel 3 och 5).

Ökning av starkare antijudiska attityder

Resultaten för indexet för social distans visar att drygt 80 procent inte uttryckte något socialt avståndstagande gentemot judar. Samtidigt hyste 4 procent antijudiska attityder med starkare intensitet, vilket är en fördubbling jämfört med 2020. Även andelen som har antijudiska attityder med svagare intensitet har ökat. Andelen med ett eller inga instämmanden har minskat, vilket visar på en förskjutning på skalan från färre till fler instämmanden mellan 2020 och 2025.

67 procent av respondenterna instämde inte i något av påståendena i det multidimensionella antisemitismindexet, som omfattar traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar. Samtidigt hyste 7 procent en antisemitisk inställning med starkare intensitet och 15 procent en inställning med svagare intensitet. Jämfört med 2020 har andelen med både starkare och svagare antisemitiska attityder ökat, medan andelen som inte instämmer i något påstående i stort sett är oförändrad.

Strax under 60 procent instämde inte i något av påståendena i indexet för Israelrelaterad antisemitism. Samtidigt hyste 6 procent en Israelrelaterad antisemitisk inställning med starkare intensitet och 12 procent en inställning med svagare intensitet. Jämfört med 2020 har andelen med ett instämmande ökat, medan andelen som inte instämmer i något påstående har minskat. Sammantaget visar resultaten gällande Israelrelaterad antisemitism en tydlig förskjutning mot fler instämmanden, och förändringen är större än i de övriga indexen.³

³ Jämförelsen av resultaten för Israelrelaterad antisemitism mellan 2020 och 2025 beskrivs inte utifrån nivåer av intensitet då det baseras på 2020 års index som endast bestod av tre påståenden. Se kapitel 3 och 5.

Jämfört med 2020 visar resultaten på en generell förskjutning mot fler instämmanden i antisemitiska påståenden.

Maximal spridning

Den elastiska analysen gör det även möjligt att uppskatta den maximala spridningen av antisemitiska föreställningar i befolkningen. Beräkningen baseras på samtliga svar med minst ett instämmande i respektive index.

Det ska understrykas att maximal spridning inte utgör ett mått på andelen antisemitiskt inställda, utan ska förstås som en uppskattning av den andel av befolkningen inom vilken judar och andra skulle kunna möta antisemitiska attityder och föreställningar. En sådan uppskattning är särskilt relevant vid tolkningen av resultat som rör svenska judars erfarenheter och upplevelser av antisemitism.

Resultaten indikerar att spridningen varierar beroende på vilken form av antisemitism som undersöks. Den maximala spridningen av socialt avståndstagande till judar uppgår år 2025 till 18 procent, medan motsvarande spridning av

traditionella och Förintelserrelaterade attityder i befolkningen uppgår till 33 procent och för Israelrelaterade antisemitiska attityder till 43 procent (se kapitel 5).

Det ska också betonas att personer som hyser antisemitiska uppfattningar inte nödvändigtvis ger uttryck för dessa. Samtidigt bör det framhållas att även enstaka uttryck för antisemitiska föreställningar – oavsett om de är oreflekterade eller saknar fientlig avsikt – kan vara kränkande och väcka obehag.

Samband mellan antisemitiska attityder och synen på trakasserier mot judar

Ett viktigt tillskott i 2025 års studie är analysen av respondenternas inställning till judars utsatthet för antisemitiska trakasserier. Resultaten visar att en stor majoritet uppfattar trakasserier mot judar som oförsvarbara. Men resultaten visar också att det finns en minoritet som i olika grad rättfärdigar eller relativiserar antijudiska trakasserier, exempelvis genom att hänvisa till Israels politik.

Analysen visar ett tydligt samband mellan antisemitiska attityder och benägenheten att rättfärdiga trakasserier mot judar. Ju starkare intensitet i antisemitiska föreställningar, desto större är sannolikheten att respondenten också uttrycker ett rättfärdigande av trakasserier. Sambandet är särskilt tydligt i relation till antisemitism relaterad till Israel, där även attityder med svagare intensitet är kopplade till en ökad acceptans för trakasserier.

Attityders samband med bakgrundsfaktorer

Analysen av bakgrundsfaktorer visar att antisemitiska attityder i den svenska befolkningen år 2025 samvarierar med flera individuella bakgrundsvariabler och värderingsrelaterade faktorer. I analysen används referenskategorierna, det vill säga en grupp som andra grupper jämförs med (se kapitel 6).

Sammantaget visar resultaten för 2025 att antisemitiska attityder och föreställningar förekommer i olika segment av befolkningen, om än med skiftande omfattning beroende på form. Det kan konstateras att de är mer utbredda i vissa delar av befolkningen än i andra. Det innebär dock inte att förekomsten av antisemitiska inställningar kan reduceras till dessa grupper.

Ålder, kön och utbildningsnivå har betydelse

Högre ålder är genomgående relaterad till högre nivåer av antisemitiska attityder, medan högre utbildningsnivå är förknippad med lägre nivåer för socialt avståndstagande och antipatier mot judar. Kön har också betydelse. I resultaten för 2025 uppvisar kvinnor genomgående en något lägre benägenhet än män att bära på antisemitiska attityder.

Bakgrund, religionstillhörighet och vänskap spelar roll

Respondenter födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar samt personer födda i EU och övriga Europa (i båda fallen med undantag för Norden) samt födda i Afrika, Asien och MENA (Mellanöstern och Nordafrika) uppvisar högre nivåer av traditionell och Förintelserrelaterad antisemitism jämfört med personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar. Bland personer födda utanför Europa är sambanden särskilt tydliga för respondenter födda i MENA-länder och i Asien.

Personer födda utanför Europa, med undantag för Nord- och Sydamerika, uppvisar även en högre benägenhet till socialt avståndstagande och antipatier mot judar jämfört med personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar.

Personer med muslimsk religionstillhörighet har i genomsnitt tydligt högre nivåer av antisemitiska attityder jämfört med referenskategorierna, det vill säga personer utan religionstillhörighet. För kristna och personer med andra religionstillhörigheter ser vi inga skillnader jämfört med referenskategorierna.

Att ha en judisk vän framträder genomgående som en faktor som är kopplad till lägre nivåer av antisemitiska attityder och föreställningar.

Samband med konspiratorisk läggning, värderingar och partisympatier

Resultaten för 2025 visar att värderings- och attitydmönster har samband med antisemitiska attityder. Särskilt tydliga är sambanden med konspiratorisk läggning samt med högerauktoritära attityder. Även negativa attityder till invandrare, sexistiska föreställningar och vänsterauktoritära attityder är relaterade till högre nivåer av antisemitiska attityder och föreställningar.

Resultaten visar också på ett samband mellan partisympati och antisemitiska attityder. Det

finns en tydligt högre benägenhet att hysa antisemitiska föreställningar bland dem som sympatiserar med Sverigedemokraterna samt med ”annat parti” utanför riksdagen, jämfört med dem som sympatiserar med referenskategorierna, det vill säga Socialdemokraterna.⁴ Resultaten indikerar samtidigt att partisympatier hänger samman med de attityd- och värderingsindex som har inkluderats, vilka har större förklaringskraft när samtliga faktorer beaktas.

Resultat som rör antisemitiska attityder bland partisympatisörer bör av uppenbara skäl inte förväxlas med frågor som gäller eventuella problem relaterade till antisemitism inom politiska partier.

Sympatier i Israel-Palestinakonflikten

Vad gäller samband med sympatier i Israel-Palestina-konflikten visar resultaten på en tydligt lägre benägenhet att hysa antisemitiska attityder bland dem som främst sympatiserar med Israel eller har sympati för både Israel och Palestina. Personer som främst sympatiserar med Palestina har en högre sannolikhet att hysa Israelrelaterade antisemitiska attityder jämfört med referenskategorierna (de som svarat ”vet inte”).

Orsaker till ökningen

Studien visar att det har skett en förskjutning av antisemitiska attityder i negativ riktning mellan 2020 och 2025. Orsakerna till denna förändring är svåra att fastställa, men det är rimligt att anta att den är ett resultat av flera samverkande faktorer. Det ter sig sannolikt att de observerade attitydförändringarna har ett samband med den förstärkta antisemitism som har noterats i Europa efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza, och som även lämnat avtryck i Sverige.

Samtidigt vet vi inte när attitydförändringen började. Redan före oktober 2023 uppgav en majoritet av svenska judar, i en undersökning genomförd av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), att antisemitismen hade ökat under de senaste fem åren.

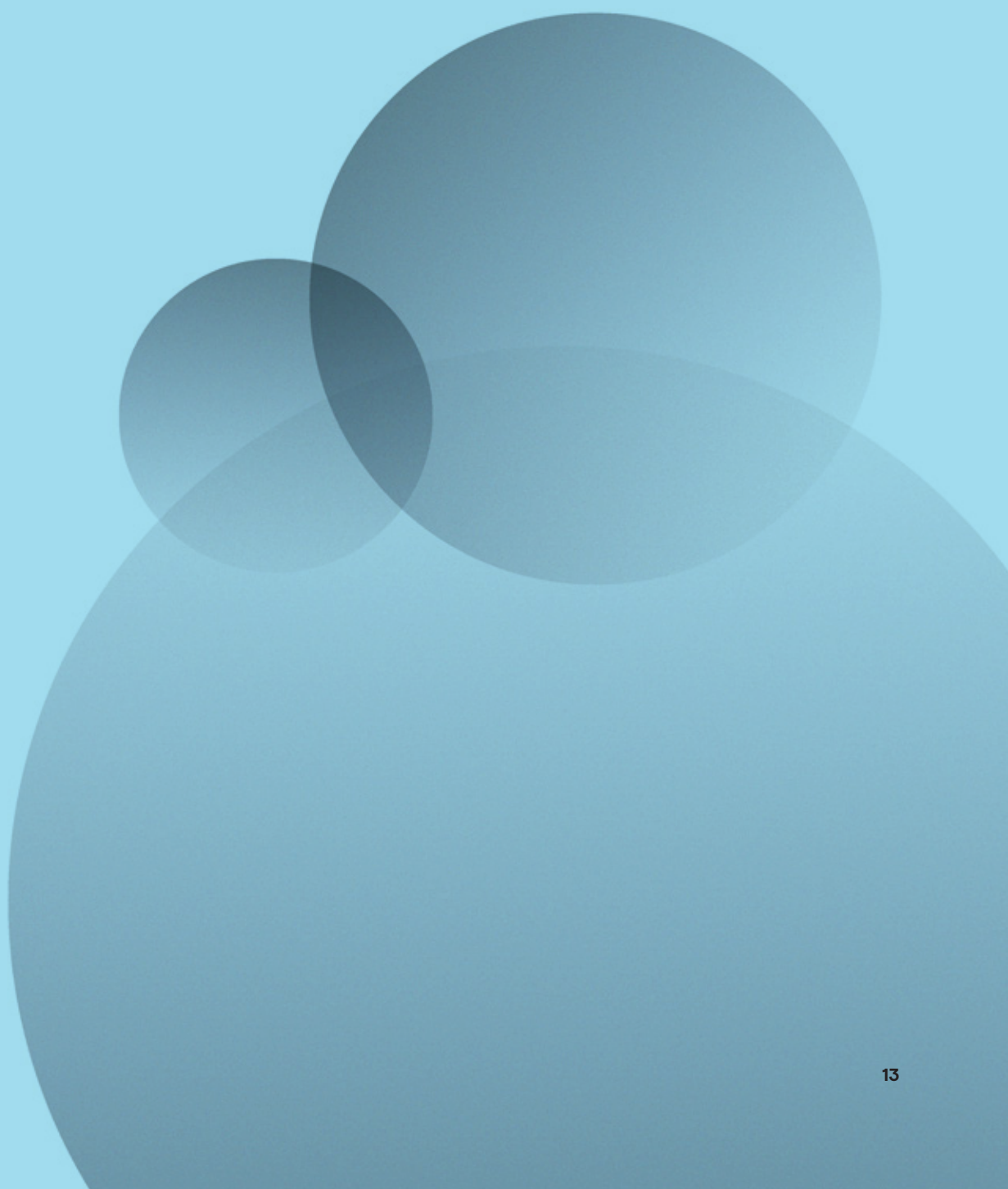
Ytterligare en faktor som bör vägas in är sociala mediers betydelse för spridning, förstärkning och normalisering av antijudiska budskap.

Vidare bör hänsyn tas till antisemitismens funktion som politisk mobiliseringskraft, särskilt i relation till samtida konflikter, geopolitiska spänningar, samhällsomvandlingar och ekonomiska kriser. I sådana kontexter erbjuder antisemitiska konspirationsteorier förenklade men falska ”förklaringar” till komplexa skeenden, något som underlättas i en informationsmiljö där desinformation och konspiratorisk propaganda är utbredd.

Kompletterande studier

För att få en mer heltäckande bild av hur antisemitism som företeelse och samhällsproblem tar sig uttryck och förändras över tid krävs att resultat från attitydundersökningar kompletteras med studier av andra aspekter av problemet. Det gäller inte minst analyser av utvecklingen av hatbrott och incidenter, spridningen av antisemitiska budskap i sociala medier, antisemitismens närvaro, roll och funktion i specifika politiska och politisk-religiösa miljöer, samt judars utsatthet för antisemitism och de konsekvenser detta medför.

⁴ Valet av sympatisörer till Socialdemokraterna som referenskategori baseras på att de utgör den största gruppen respondenter i vårt material och motsvarar den nuvarande partipolitiska fördelningen i riksdagen.

Inledning

Regeringen har antagit två övergripande styrdokument för att motverka antisemitism i Sverige: en handlingsplan mot rasism och hatbrott,⁵ samt en strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism i Sverige⁶. I dessa styrdokument framhåller regeringen behovet av fördjupad, aktuell och återkommande kunskap om antisemitismens uttryck, utbredning och utveckling i samhället. De betonar särskilt att det är nödvändigt med kunskap som gör det möjligt att göra jämförelser över tid för att kunna utveckla och följa upp insatser mot antisemitism.

Forum för levande historia har tidigare genomfört två nationella studier av antisemitiska attityder i den svenska befolkningen, år 2005 och 2020. Att återkommande genomföra liknande undersökningar är viktigt för att kunna belysa förändringar och bidra med ett kunskapsunderlag som kan användas i arbetet mot antisemitism. Mot denna bakgrund har regeringen gett Forum

för levande historia i uppdrag att genomföra ytterligare en nationell studie av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen. Uppdraget ska göra det möjligt att jämföra denna studie med studier som myndigheten tidigare har genomfört i befolkningen. I genomförandet ska myndigheten föra dialog med Brottsförebyggande rådet (Brå) samt andra relevanta aktörer.⁷

Med denna rapport redovisar Forum för levande historia uppdraget.

Bakgrund och genomförande av uppdraget

Antisemitism är ett allvarligt samhällsproblem i Sverige som tar sig olika uttryck. Det kan bland annat handla om negativa attityder, stereotyper och konspirationsteorier om judar, liksom om kränkande kommentarer och incidenter i vardagliga sammanhang. Antisemitism kan också

5 Regeringskansliet 2024.

6 Regeringskansliet 2025.

7 Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Forum för levande historia, 2023.

komma till uttryck som propaganda från extremistiska miljöer samt som hatbrott i form av hot, hets, skadegörelse och våld.

Undersökningar pekar på att majoriteten av svenska judar upplever antisemitism som ett betydande och växande problem. De visar också att företeelsen har djupgående negativa konsekvenser och påverkar den svensk-judiska minoritetens trygghet och möjligheter att öppet och fullt ut delta i samhällslivet.⁸ Således utgör antisemitism även ett rättighetsproblem och en utmaning för demokratin.

Den antisemitism som kommer till uttryck i Sverige bör även ses mot bakgrund av strömningar och tendenser i omvärlden. Under de senaste decennierna har antisemitiska budskap fått en ökad global spridning via sociala medier, samtidigt som antalet rapporterade antijudiska hatbrott och incidenter har ökat i flera länder. Antisemitism utgör dessutom en central ideologisk komponent inom såväl högerextrema som radikala islamistiska rörelser, och flera terroråd mot judiska mål kan kopplas till dessa miljöer.

Under senare år har en tilltagande spridning och ett politiskt användande av antisemitism även kunnat observeras i samband med globala kriser och konflikter, såsom coronapandemin 2020–2022 och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Dessa tendenser blev än mer tydliga efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza, vilket utlöste en kraftig antisemitisk strömning med globala avtryck.

Till den övergripande problembilden hör även den antisemitiska propaganda som sprids av vissa regimer, liksom det politiska bruket av antisemitiskt färgade budskap i vissa högernationalistiska

och yttervänsterorienterade miljöer i Europa och USA.⁹ Utvecklingen illustrerar hur antisemitismen kan användas som verktyg för politisk mobilisering.

I ljuset av detta är det särskilt viktigt att följa utvecklingen av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen över tid. Forum för levande historia har genomfört två tidigare studier av antisemitiska attityder och föreställningar, en 2005 och en 2020.¹⁰ I 2020 års studie jämfördes resultaten med 2005. I denna rapport jämförs främst resultaten mellan 2020 och 2025.

Enkäten som används i studien bygger i huvudsak på samma frågebatteri som i våra tidigare studier, vilket gör det möjligt att göra jämförelser över tid. Frågeformuläret har samtidigt utvecklats stegvis genom tillägg av nya frågor 2020 och 2025, utformade med utgångspunkt i ett fördjupat kunskapsläge.

Datainsamlingen har genomförts i samarbete med Statistikmyndigheten SCB. En mätteknisk granskning av frågeformuläret har gjorts för att säkerställa att frågorna samlar in avsedd information, samt för att identifiera eventuella problem i formuleringar eller svarsalternativ. Datainsamling genomfördes mellan den 24 februari och den 21 maj 2025. Data har analyserats med hjälp av olika metoder som syftar till att komplettera varandra.¹¹

I ett inledande skede av uppdraget förde Forum för levande historia dialoger med Brå samt med andra relevanta aktörer, däribland Judiska centralrådet, Judiska ungdomsförbundet (JUS) och Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA). Dialogerna syftade till att inhämta kunskap och erfarenheter inför genomförandet av studien. Inför utskicket av enkäten informerades även relevanta aktörer om datainsamlingen.

8 Se kapitel 2.

9 Se kapitel 2.

10 Bachner & Bevelander 2021; Bachner & Ring 2006.

11 Se kapitel 3.

Rapportens disposition

Rapporten är disponerad enligt följande. *Kapitel 1* redogör för hur antisemitism definierats i undersökningen, företeelsens samtida former samt teoribildningar inom antisemitism- och attitydforskning. *Kapitel 2* ger en lägesbild av antisemitismen i Sverige och andra europeiska länder utifrån tidigare studier om attityder, incidenter och hatbrott. *Kapitel 3* redovisar enkätmaterial och de metoder som använts för att analysera detta. *Kapitel 4* redovisar en jämförelse av resultaten för de attitydpåståenden som ingår i 2025 och 2020 års undersökningar. *Kapitel 5* redovisar resultaten för 2025 års studie, samt resultaten av en jämförelse mellan 2025 och 2020 års studier utifrån ett så kallat elastiskt synsätt. Ett sådant synsätt beskriver förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar i befolkningen med hänsyn till både spridning och olika nivåer av intensitet. *Kapitel 6* presenterar resultaten från en analys som tar hänsyn till flera variabler för undersökningen 2025, samt en jämförelse mellan studierna från 2025 och 2020. *Kapitel 7* innehåller en avslutande diskussion om undersökningens resultat.

Kapitel 1

Antisemitism: definition, former och teorier

Antisemitism är en komplex och mångfacetterad företeelse. Den kan förstås som en historiskt och kulturellt rotad och socialt reproducerad tankestruktur som manifesteras på olika nivåer, i olika former och med skiftande intensitet. Den rymmer både en kognitiv och en emotionell dimension, och kan på individnivå förekomma som enskilda attityder och föreställningar, men även som en sammanhållen världsbild. Den kan dessutom utgöra en central beståndsdel i politiska ideologier. Antisemitiska uttryck kan vara verbala eller visuella, men också anta formen av diskriminering, trakasserier, våld, fördrivning och folkmord. Idémässigt kännetecknas antisemitismen av såväl kontinuitet som föränderlighet och anpassbarhet till nya omständigheter.¹²

Det finns olika definitioner av antisemitism.¹³ I likhet med de attitydundersökningar som Forum för levande historia genomförde 2005 och 2020 utgår den här studien från en definition som ofta används i forskningen, och som föreslagits av sociologen Helen Fein.¹⁴ Hon definierar antisemitism som

[...] en bestående latent struktur av föreställningar fientliga mot judar som kollektiv, vilka på det individuella planet manifesteras som attityder, och i kulturen som myter, ideologi, folkliga traditioner och bildspråk, och i handlingar – social eller legal diskriminering, politisk mobilisering mot judarna, och kollektivt eller statligt våld – vilka resulterar i och/eller syftar till att fjärma, driva bort eller tillintetgöra judar just för att de är judar.¹⁵

¹² Förståelsen av företeelsen ansluter i centrala delar till Fein 1987.

¹³ Se t.ex. Ullrich m.fl., 2024a; Peham 2022, s. 14 ff. Den mellanstatliga organisationen International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) har tagit fram en icke rättsligt bindande arbetsdefinition som beskriver antisemitism som ”en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser.” IHRA:s definition, som även Sverige ställt sig bakom, kompletteras med ett antal exempel som syftar till att ”med hänsyn till det övergripande sammanhanget” illustrera hur antisemitism kan komma till uttryck. Se Arbetsdefinition av antisemitism, IHRA 2016. IHRA:s definition, i synnerhet vissa av exemplen som rör uttryck relaterade till Israel, och dess tillämpning är föremål för en kritisk diskussion, se t.ex. Ullrich 2019; Wetzel 2019; Ullrich 2024b, s. 68 ff; Holz 2024b; Persson 2024, s. 116 ff. IHRA:s definition har åtföljts av två andra definitioner, The Jerusalem Declaration on Antisemitism och The Nexus Document, som i vissa avseenden återspeglar en delvis annan syn på gränsdragningen mellan antisemitism och icke-antisemitisk politisk kritik i kontexter som rör Israel. Se The Jerusalem Declaration on Antisemitism, 2021 samt The Nexus Document, 2021.

¹⁴ Ullrich 2024c, s. 161 ff.

¹⁵ Fein 1987, s. 67.

Definitionen ringar in antisemitismens kärna, en bestående struktur av föreställningar som riktar sig mot judar som grupp, samtidigt som den skiljer mellan olika nivåer och uttrycksformer. Dock bör noteras att antisemitism även kan riktas mot individer, aktörer eller företeelser som uppfattas som judiska, eller som representanter eller uttryck för något som påstås vara judiskt, oavsett om så är fallet eller inte.

Antijudiska attityder och föreställningar har genom historien återkommande projicerats mot idéer eller ekonomiska, sociala och politiska kriser och konflikter, och samhällsliga förändringsprocesser. Dessa har framställts som skapelser av judar eller har påstått tjäna ”judiska” intressen eller utgöra ett förkroppsligande av ”judiska” värden.

Denna idétradition avspeglas inte minst i det antijudiska tänkandets utveckling i modern tid, och åskådliggörs av antisemitismens sammanmältning med olika former av modernitetskritik. Under 1800-talet och 1900-talet kunde till exempel såväl sekularisering som kapitalism och socialism framställas som ”judiska” idéströmningar eller företeelser och bli måltavlor för antijudisk fiendlighet och konspirationsteorier.¹⁶ Identifikationen av judar med allt som uppfattades som destruktivt och ondskefullt i den moderna världen var också ett bärande tema i nazistisk ideologi.¹⁷

Föreställningar av detta slag är även tydligt närvarande i samtida antijudiskt tänkande och propaganda. Denna aspekt hänger samman med vissa särdrag som kännetecknar antisemitismen.¹⁸

Antisemitismen uppvisar både idémässigt och funktionellt flera likheter med de rasismer som riktar sig mot svarta, romer, muslimer och andra grupper, men den skiljer sig bland annat i den bemärkelsen att den tillskriver judar som grupp en oerhörd och mystisk makt, föreställningar som formar kärnan i de konspirationsteorier som utmärker antisemitismen.¹⁹ Dessa föreställningar gör det möjligt för antisemitismen att fungera som en falsk ”världsförklaring” och bidrar till att den idag, liksom tidigare, även kan framställas som en föregiven ”makt-” eller ”systemkritik”.²⁰

Det bör även framhållas att antisemitiska föreställningar – i likhet med negativa stereotyper om andra grupper – kan reproduceras omedvetet och utan en fiendlig intention.

Samtida antisemitism – olika former

Den samtida antisemitismen vilar innehållsmässigt i betydande utsträckning på historiskt och kulturellt rotade och vidareförmedlade föreställningar. Det handlar om motiv som kan härledas till såväl förmoderna som moderna former av antijudiskt tänkande. Men dagens antisemitism inbegriper även teman som har utvecklats under efterkrigstiden. Även dessa anknyter i flera fall till historiska motiv, men kan avgränsas så till vida att de tematiskt ofta relaterar till Förintelsen och till staten Israels existens och den israelisk-palestinska konflikten.²¹

16 Se t.ex. Andersson 2024; Rensmann & Schoeps 2011, s. 21–24; Bergmann 2004; Bergmann 2006a; Bauman 1989, s. 66–80; Ullrich 2013, s. 55–56. Betr. antisemitism och modernitetskritik i svensk debatt under tidigt 1900-tal, se t.ex. Andersson 2000 samt Bachner 2009.

17 Confino 2014, s. 31 ff.; Herf 2006. Se även Saul Friedländers begrepp frälsande antisemitism, Friedländer 1999.

18 Se även David Nirenbergs analys av hur begrepp som judendom och judar i den antijudiska idétraditionen avsett inte endast en religion eller en folkgrupp utan även ”a category, a set of ideas and attributes with which non-Jews can make sense of and criticize their world”, Nirenberg 2013, s. 3.

19 Beträffande diskussionen om relationen mellan antisemitism och rasism, se t.ex. Arnold & Axter 2024, Messerschmidt 2022; Brumlik 2022; Bernasconi 2021.

20 Beträffande antisemitiska konspirationsteorier, se t.ex. Braut Simonsen 2020; Karcher & Braut Simonsen 2024, Österberg 2025.

21 Se t.ex. Unabhängiger Expertenkreis Antisemitismus 2017, s. 25–27; Wodak 2018; Schwarz-Friesel & Reinharz 2017, s. 125–127; Heyder, Iser & Schmidt 2005, s. 147–149.

Traditionella antisemitiska föreställningar

Till de traditionella historiskt rotade motiv som återfinns i det samtida antijudiska tänkandet och propagandan hör stereotyper och beskyllningar som utvecklats inom ramen för den kristna antijudiska idétraditionen. Till dessa motiv hör till exempel anklagelsen om Kristusmord. Dit hör även så kallade blods- eller ritualmordsanklagelser, det vill säga återgivanden av, eller anspelningar på, den sedan medeltiden spridda myten om att judar dödar icke-judar, framför allt kristna barn, i syfte att använda deras blod i religiösa ritualer.²² Det handlar också om föreställningar som knyter an till bilden av judendomen som kristendomens motsats, till exempel att judar och judendom på ett specifikt sätt är präglade av hämndlystnad och oförsonlighet. De senare kommuniceras ofta retoriskt via uttryck som till exempel ”gammatestamentlig mentalitet” och ”öga för öga, tand för tand”.²³

Bland de traditionella motiv som reproduceras finns även föreställningar som associerar judar med pengar, rikedom, girighet, ohederlighet

och slughet, samt beskyllningar om att judar undergräver moral, värderingar och traditioner. Hit hör vidare uppfattningar som främmandegör judar (till exempel genom definitioner av svenskar eller så kallad svenskhet som exkluderar judar) samt anklagelser eller antydningar om att judar är illojala mot sina hemländer, endast är lojala mot ”den egna gruppen” och drivs av separata och homogena ”judiska intressen”.²⁴ Beskyllningar om illojalitet förekommer även som ett antisemitiskt motiv i kontexter som rör Israel (se nedan).

Ett centralt tema, som även införlivar flera av dessa stereotyper, är föreställningar om judisk makt och konspirationer. De speglas i uppfattningar om att judar som grupp har ett stort nationellt och internationellt inflytande över politik, medier och ekonomi eller finansvärlden. De kan också uttryckas som explicita konspirationsteorier om att judar i det fördolda styr och manipulerar globala skeenden i syfte att gynna den ”egna” gruppen på bekostnad av andra.

Föreställningar om judiska konspirationer, inklusive myten om en judisk världskonspiration,

22 Se t.ex. Placzynta 2024, s. 61 ff.; Adams & Heß 2020a, s. 265–284, Heß & Adams 2018, s. 51–67; Kiefer 2017, s. 29.

23 Benz 2004, s. 23, 204–205; Bachner 2004, s. 389 ff., 579–580; Schwarz-Frielsel & Reinharz 2017, s. 97–99; Krasni 2024, s. 107 ff.

24 Ascone 2024, s. 25 ff.; Troschke 2024, s. 115 ff.

Antisemitismen tillskriver judar som grupp en oerhörd och mystisk makt, föreställningar som formar kärnan i de konspirationsteorier som utmärker antisemitismen.

är en grundläggande ideologisk beståndsdel i högerextrema eller vit makt-miljöer, där de används för att förklara allt från globalisering och internationell migration till framväxten av mångkulturella samhällen, antirasism, feminism och hbtqi-rättigheter.

En central konspirationsteori i dessa miljöer är att migration av ”icke-vita” till Europa eller USA styrs av judar med syftet att åstadkomma ett ”folkutbyte” och etablera judisk kontroll. Mindre explicita varianter av denna mytbildning finns också i bredare högernationalistiska rörelser där den ofta kommuniceras genom antisemitiskt laddade kodord. I vissa fall förmedlas den via konspirationsteorier som framställer den amerikansk-judiske finansmannen och filantropen George Soros som allsmäktig fiende och drivkraft bakom komplexa globala skeenden.²⁵

Antisemitiska konspirationsteorier är även en viktig beståndsdel i radikal islamistisk ideologi och propaganda. Även här används föreställningar om judisk makt och sammansvärjningar för att förklara historiska och samtida skeenden.

Judar framställs som en kraft som genom historien har verkat för att underminera islam och anklagas för att ligga bakom ett påstått ”krig mot islam”.²⁶

Mytbildningar av detta slag förekommer även i den bredare politiska debatten, liksom i olika typer av konspiratoriska miljöer. Antisemitiskt färgade konspirationsteorier har under senare decennier använts för att förklara bland annat terrorattackerna mot USA den 11 september 2001, Irakkriget 2003, finanskrisen 2008, coronapandemin 2020–2022 och kriget i Ukraina efter Rysslands fullskaliga invasion 2022.²⁷

Till de traditionella motiven hör även påståenden om att judar själva bär skulden för antisemitismen och de förföljelser som har drabbat dem genom historien.²⁸

25 Se t.ex. Langer 2021; Langer 2022.

26 Pfahl–Traughber 2011; Kiefer 2017, s. 28–29; Ismail 2022, s. 210–211, 219.

27 Se t.ex. Jaecker 2005; ADL 2003; Haaretz 2009; ADL 2008; CST 2020; ADL 2020a; ADL 2020b; ADL 2022a; ADL 2022b; Gerster 2022.

28 Se t.ex. Scheiber 2024, s. 127 ff.; Schwarz–Friesel & Reinharz 2017, s. 115–118.

Antisemitism relaterad till Förintelsen

Med antisemitism relaterad till Förintelsen avses antisemitiska motiv, attityder och argumentationsmönster i kontexter som rör Nazitysklands folk mord på Europas judar under andra världskriget. De förekommer ofta i sammanhang som rör historiebearbetning och minneskultur kring Förintelsen, men kan även kommuniceras i relation till Israel. Det kan handla om att förneka eller förminska Förintelsen,²⁹ eller om skuldavvisande strategier som använder falska analogier som låter offer och gärningsmän byta plats. Det kan bland annat manifesteras genom att nazismen och Förintelsen projiceras på judar eller Israel.³⁰

Det kan också handla om anklagelser om att ”judarna” exploaterar Förintelsen i ekonomiska och politiska syften eller försöker ”monopolisera lidandet”. Denna form av antisemitism är sannolikt starkast i länder där regeringar och/eller delar av befolkningen var direkt eller indirekt delaktiga i förföljelsen, utplundringen och folk mordet på judar. Men motiven finns i antisemitiskt tänkande och propaganda i stora delar av Europa och andra delar av världen.³¹

Antisemitism relaterad till Israel

Kritik av Israels politik är inte i sig antisemitism, men antisemitiska motiv och hållningar förekommer i sammanhang som rör staten Israel och den israelisk–palestinska konflikten. Detta kan i viktiga avseenden härledas till att Israel som judisk stat kan utgöra en måltavla för, och aktivera tolkningar och reaktioner färgade av, antisemitism. Men det bör också förstås mot bakgrund av

att negativa uppfattningar om judar, i en politisk kultur där öppen antisemitism av breda grupper anses oacceptabel, på ett mer legitimt sätt kan kommuniceras via debatten om Israel.³²

Antisemitism i sammanhang som rör Israel kan manifesteras på olika sätt. Det kan handla om att antijudiska föreställningar vävs in i kritik av Israels politik, vilket till exempel sker när israelisk politik tolkas utifrån antisemitiska konspirationsteorier, associeras med stereotyper om ”gammaltestamentlig” hämndlystnad eller med anspelningar på blodsanklagelser. Det kan också handla om uttryck som rationaliserar och rättfärdigar antisemitism, inklusive handlingar som trakasserier och våld, med hänvisning till Israels politik, eller som beskriver Israels existens som ett hinder för global fred. Till denna form av antisemitism hör också yttringar där judar som grupp, till exempel svenska judar, hålls ansvariga för Israels politik. Den innefattar även påståenden eller antydningar om att judar skulle vara mer lojala med Israel än med sina egna hemländer.³³

I vissa fall kan antijudiska föreställningar och uppfattningar i kontexter som rör Israel tydligt identifieras. Men det finns också en gråzon som rymmer uttryck och hållningar som kan förstås som antisemitiska, men som med hänsyn till kontexter även kan tolkas på andra sätt.³⁴

Tabubeläggning och språk

Under efterkrigstiden försvagades acceptansen för antisemitiska uttryck i offentligheten i europeiska demokratier. Utvecklingen var bland annat en följd av en växande insikt om Förintelsens innebörd och konsekvenser, samt av bredare för-

29 Se även Lipstadt om ”hard-core” och ”soft-core Holocaust denial”; Lipstadt 2019, kap. 5.

30 Holz 2005, s. 90; Benz 2010, s. 24; Rensmann, 2013, s. 229; Holz 2024a, s. 31–35; Holz & Haury, 2021, s. 94.

31 Se t.ex. Holz 2024a, s. 31–35; Holz & Haury 2021, s. 86.

32 Se t.ex. Heyder, Iser & Schmidt 2005, s. 155, 158–161; Bergmann & Heitmeyer 2005, s. 224–228; Holz & Haury 2021; Haury 2024, s. 42 ff.

33 Se t.ex. Krasni 2024, s. 107 ff.; Placzynta 2024, s. 61 ff.; Bolton 2024, s. 37 ff.; Scheiber 2024, s. 127 ff.

34 För en diskussion om gränsdragningar, se t.ex. Unabhängiger Expertenkreis Antisemitismus 2017, s. 27, 63; Pfahl–Traugher 2020; Ullrich 2013, s. 57–58, 75–78; Haury 2024, s. 47–50; Lintl & Ullrich 2024; Persson 2024, s. 115–140.

I sociala medier används kodade uttryck, inklusive ironi, omskrivningar och symboler, även som en strategi för att kringgå plattformsmoderering.

ändringar av politiska och sociala normer. Öppna antijudiska uttryck är fortfarande i olika grad tabubelagda. Detta har bidragit till att antisemitiska uppfattningar i offentliga sammanhang ofta förmedlas indirekt via antydningar, omskrivningar och kodord samt till att Israel i vissa sammanhang används som kommunikativ omväg och legitimerande kontext för antisemitiska uttryck. I stället för att tala direkt om judar används ibland kodord som till exempel ”sionister”, ”mäktiga grupper” och ”de utvalda”. I högerradikal argumentation och propaganda är även termer som ”globalister” och ”kulturmarxister” ofta antisemitiskt kodade. Mytbildningar om judiska konspirationer kommuniceras även genom namn eller signalord som Rothschild och George Soros.³⁵

De förändringar som antisemitismens språkbruk och argumentationsstrategier har genomgått, och kontinuerligt genomgår, kan i vissa fall även antas vara en följd av lagstiftning mot rasistisk hets.³⁶ I sociala medier används kodade uttryck, inklusive ironi, omskrivningar och symboler, även som en strategi för att kringgå plattformsmoderering.³⁷

Teoretiska perspektiv

Forskningen om antisemitism utgår från olika teoretiska perspektiv och erbjuder olika förklaringsmodeller.³⁸ En viktig fråga inom historisk och idéhistorisk forskning handlar om att försöka förstå och förklara antisemitismens och i synnerhet det antijudiska tänkandets ursprung, utveckling, manifestationer och funktioner i relation till förändrade religiösa, sociala, ekonomiska och politiska kontexter. En central fråga i detta sammanhang rör relationen mellan förmoderna och moderna former av judefientlighet. Olika analyser betonar i olika grad kontinuitet respektive diskontinuitet mellan å ena sidan kristen (religiöst grundad) antijudaism och andra antijudiska föreställningar som etablerades under medeltiden, å andra sidan den moderna, politiskt, nationalistiskt och rasistiskt präglade antisemitism som växte fram under 1800-talet och dess förbindelser till emancipationsdebatten och moderniseringsprocessen.³⁹

Robert Chazans beskrivning av den antijudiska idétraditionens utveckling har vunnit inflytande:

[...] varje ny fas i det antijudiska tänkandets utveckling kännetecknas av ett dialektiskt spel mellan en nedärvd uppsättning negativa

35 Se t.ex. Pollack Sarnecki, Törning, Strindberg 2025, s. 16–20; Holz 2024a, s.33; Langer 2022; Holz & Haury 2021, s. 97; Rensmann & Schoeps 2011, s. 30–31; Berkowitz 2003; Quent 2019, s. 188 ff.

36 Schwarz–Friesel & Reinharz 2017, s. 59; Holz & Haury, 2021, s. 97.

37 Pollack Sarnecki, Törning, Strindberg 2025, s. 17–18.

38 För en diskussion om olika teoretiska perspektiv, se t ex. Nonn 2008; Peham 2022; Ullrich m.fl., 2024; Johansson 2024.

39 Se t.ex. Weyand 2024, s. 22–28; Adams & Heß 2020b; Nonn 2008, 10 ff.; Bergmann 2006a; Andersson 2024.

stereotyper och nya samhällsförhållanden. Ur detta samspel växer det fram nya antijudiska föreställningar, som i sin tur blir en del av det antijudiska sentimentets historiska tradition. På detta sätt upprätthåller det antijudiska tänkandet ett visst mått av stabilitet och kontinuitet, fastän det i själva verket utvecklas och förändras avsevärt under historiens lopp.⁴⁰

Chazans analys kan även tillämpas på samtida former av antisemitiskt tänkande. Detta tänkande bygger till stor del på historiskt och kulturellt förankrade föreställningar och känslomässiga attityder som förts vidare, men inbegriper även moderniserade varianter av dessa föreställningar. Det omfattar även nya motiv som utvecklats i relation till och anpassats till nya sociala, politiska och ekonomiska kontexter och behov.⁴¹ Som Ben Gidley, Brendan MacGeever och David Feldman föreslagit kan den samtida antisemitiska föreställningsvärlden förstås som en i kulturen inbäddad ”djup reservoar av stereotyper och narrativ, som fyllts på över tid, och som människor enkelt kan göra bruk av” och använda som ”en resurs i specifika historiska och sociala sammanhang”.⁴²

I analyser av samtida former av antisemitism är det viktigt att skilja mellan grundläggande orsaker, det vill säga historiskt och kulturellt rotade och socialt överförda tankemönster, och kontextuella faktorer såsom samhällsomvandlingar och politiska, sociala och ekonomiska kriser och konflikter. Sådana faktorer kan ge näring åt och aktivera antijudiska attityder och föreställningar, och gör det möjligt att använda dem i politiska syften.

Denna distinktion är inte minst relevant i relation till Israel-Palestinakonflikten. Denna konflikt kan stimulera och aktivera antisemitiska föreställningar, samt därigenom bidra till att befästa och vidareförmedla dem. Men konflikten har inte givit upphov till och kan heller inte förklara existensen av dessa föreställningar.⁴³ Av samma skäl går det inte att hävda att rasistiska föreställningar om svarta i Sverige eller Europa har uppstått till följd av nutida konflikter i exempelvis DR Kongo eller Etiopien, eller att rasistiska föreställningar om muslimer kan förklaras av konflikter som exempelvis Turkiet, Iran eller Sudan är inblandade i.

Personlighetsteoretiska utgångspunkter

Ett syfte med denna studie är att undersöka hur antisemitiska attityder hänger samman med olika bakgrundsfaktorer. Tidigare studier har gett en solid kunskapsbas avseende vilka faktorer som tenderar att samvariera med, och kan bidra till att förklara, skillnader i människors benägenhet att utveckla fördomar och negativa attityder gentemot olika grupper. Även om det råder en viss enighet när det gäller vilka faktorer som hänger samman med antisemitism, råder det inte konsensus angående hur dessa samband kan förklaras. Hur sambanden tolkas beror till stor del på vilka teoretiska perspektiv som forskningen utgår från.

Forskning med olika personlighetsteoretiska utgångspunkter visar att benägenheten att hysa fördomar ofta kan förstås som ett relativt stabilt personlighetsdrag, och att fördomar mot en grupp tenderar att hänga samman med fördomar mot andra grupper.

40 Chazan 1997, s. 135.

41 Se även Schwarz–Friesel & Reinharz 2017, s. 126.

42 Gidley, MacGeever och Feldman diskuterar primärt utvecklingen i Storbritannien, men deras förståelse av samtida antisemitiskt tänkande är giltig även för andra europeiska länder, inklusive Sverige. Gidley, MacGeever & Feldman 2020, s. 413–421. Se i detta sammanhang även Adams & Heß 2020b, s. 4.

43 Rensmann & Schoeps 2011, s. 66–67; Bachner 2019, s. 90–94; Nonn 2008, s. 110–112; Haury 2024, s. 42–50. Se även Jikeli 2018, s. 303.

Forskning visar också att konspirationstänkande eller konspiratorisk läggning är starkt kopplad till antisemitiska attityder.

Femfaktorteorin utgår från att vissa personlighetsegenskaper (öppenhet, samvetsgrannhet, extraversion, tillmötesgående, neuroticism) kan vara viktiga när det gäller att förklara negativa attityder till bland annat minoriteter.⁴⁴

Inom ramen för den personlighetsfokuserade forskningen har teorier om betydelsen av auktoritära personlighetsdrag fått stort genomslag. Sådana drag är tydligt kopplade till negativa attityder gentemot minoriteter.⁴⁵ Höger-auktoritärism (RWA), eller högerauktoritära attityder, är ett av de mest studerade personlighetsdragen inom politisk psykologi.⁴⁶ Flera studier visar på samband mellan RWA och antisemitiska attityder.⁴⁷ Vänster-auktoritärism (LWA), eller vänsterauktoritära attityder, är mindre studerat och det finns än så länge få studier som har undersökt samband med antisemitiska fördomar och attityder.⁴⁸

Forskning visar också att konspirationstänkande eller konspiratorisk läggning⁴⁹ är starkt kopplad till antisemitiska attityder.⁵⁰ Med begreppet konspirationstänkande avses en generell benägenhet att tolka samhällshändelser som resultat av hemliga sammansvärjningar, ofta utförda av mäktiga och illvilliga aktörer.⁵¹ Det handlar inte om enstaka konspiratoriska föreställningar, utan om ett övergripande tankemönster.⁵²

Sociologiska förklaringsmodeller

Inom sociologin har betydelsen av faktorer i individens omgivning studerats. Socialt lärandeteorier förklarar negativa attityder genom att ta sin utgångspunkt i inlärningsprocessen gällande attityder och beteenden när en person är ung och tar över attityder och beteenden från föräldrar, vänner och det omgivande samhället.

44 Ekehammar & Akrami 2003, s. 449–464.

45 Adorno, Frenkel–Brunswik, Levinson & Sanford 1982.

46 Det är en psykologisk orientering som kombinerar underkastelse under auktoriteter, stöd för hårda sanktioner mot normbrytare och stark konventionalism. Se t.ex. Altemeyer 1981; 1988; 1996; Lavine m.fl., 2005; Duckitt & Sibley 2009.

47 Frindte m.fl. 2005; Allington m.fl. 2023; Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024, s. 149–152; Zick & Mokros 2023, s. 86–87, 174–178; CNCDH 2025, s. 283.

48 Det är en psykologisk orientering där auktoritära tendenser tar vänsterideologiskt uttryck, exempelvis genom auktoritär aggression, stöd för stark maktkoncentration och acceptans för restriktioner i syfte att genomdriva jämlikhets- eller anti-hierarkiska ideal. Se t.ex. Conway m.fl. 2021; Costello m.fl. 2022; Burston 2022; Allington m.fl. 2023.

49 I denna rapport används begreppen konspirationstänkande och konspiratorisk läggning. I den engelskspråkiga litteraturen förekommer begrepp som conspiratorial mindset, conspiratorial worldview och generic conspiracist beliefs för att beskriva det vi avser med dessa begrepp. I den svenskspråkiga litteraturen har bland annat begreppen konspiratorisk läggning och konspiratorisk mentalitet använts. I en norsk undersökning om antisemitiska attityder används formuleringen ”konspirasjonstenkning, såkalt konspirasjonsmentalitet”. Se Strömbäck 2022; 2023; Moe, red. 2022, s. 84.

50 Imhoff & Bruder 2014, s. 25–43; Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024, s. 149–152; Moe, red. 2022, s. 84–88; Allington m.fl., 2023; Korol & Bevelander 2026.

51 Strömbäck 2022; 2023.

52 Imhoff & Bruder 2014; Douglas m.fl., 2019. Men konspiratorisk läggning kan teoretiskt förstås som en faktor som kan förklara varför vissa är mer benägna än andra att tro på konspirationsteorier. Se även Strömbäck 2022; 2023.

Inom socialt lärande-perspektivet finns också så kallade symboliska teorier.⁵³ Denna teoribildning antar till exempel att negativa attityder kan härledas från uppfattningar om vad en minoritetsgrupp förtjänar eller hur de förväntas vara och handla. I detta sammanhang kan även individers politiska uppfattningar formas, vilket i sin tur påverkar vilka attityder individer har till andra grupper i samhället. Den historiska och sociala kontext i vilken en person växer upp och socialiseras, har därmed betydelse för personens uppfattningar om andra grupper i samhället.

Grupphotsteori förklarar gruppfientlighet genom kampen om knappa resurser där delar av majoritetsbefolkningen uppfattar minoriteter, till exempel judar eller invandrare, som ett hot mot deras ekonomiska eller kulturella position i samhället. Detta kan öka benägenheten att utveckla och överta främlingsfientliga och antisemitiska attityder.⁵⁴ Nära relaterad till grupphotsteorin är den så kallade kontakthypotesen som argumenterar för att ökad interaktion mellan grupper kan reducera negativa attityder mellan dessa.⁵⁵

Social identitetsteori utgår från att människors självbild delvis skapas genom de grupper de tillhör. Strävan efter god självkänsla kan leda till att den egna gruppen (ingruppen) ses som bättre än andra grupper (utgrupper). Detta kan öka tendensen till lojalitet med den egna gruppen och leda till fördomar och diskriminering av andra.⁵⁶

Sociodemografiska faktorer och politiska orienteringar

Olika individuella faktorer har visat sig vara viktiga för att förklara negativa attityder i allmänhet, och vissa kan specifikt relateras till antisemitism. Individuella karaktäristika som kön, ålder och utbildning ger utslag i många studier (se kapitel 2 och kapitel 6).⁵⁷ Där finner vi att antisemitiska inställningar tenderar att vara mindre utbredda bland yngre personer i jämförelse med äldre. Här bör dock noteras att vissa studier i bland annat Tyskland, Frankrike och USA under senare år pekar på att antisemitiska inställningar, eller vissa former av antisemitiska attityder, har störst utbredning i yngre åldersgrupper. Studier visar även att kvinnor har en något lägre sannolikhet att bära på antisemitiska attityder än män, och att högutbildade personer har en lägre tendens att ha antisemitiska attityder jämfört med lågutbildade personer.⁵⁸ Vissa studier visar att det finns skillnader i attityder gentemot minoriteter mellan stad och landsbygd. Städernas större befolkningsmässiga mångfald och att olika grupper där måste samsas med varandra, kan vara en anledning till detta.⁵⁹ I linje med kontakthypotesen inkluderar många attitydstudier frågor om i vilken utsträckning respondenterna har kontakt med en person från en minoritet eller religiös grupp. Resultaten visar att personlig kontakt minskar negativa attityder.

Även utländsk bakgrund och religionstillhörighet ingår som bakgrundsvariabler i många undersökningar som studerar attityder till invandrare och minoriteter. Resultat från flera studier i europeiska länder tyder på att det är

53 Meertens & Pettigrew 1997, s. 54–71; Sears & Henry 2003, s. 259–275.

54 Blalock 1967; Blumer 1958, s. 3–7.

55 Allport 1954.

56 Tajfel & Turner 1979.

57 Gällande tidigare svenska studier se Bachner & Ring 2006; Bachner & Bevelander 2021.

58 Se t.ex. Bachner & Ring 2006; Bevelander & Hjerm 2015; Zick m.fl. 2011. Betr. ökad utbredning i yngre åldersgrupper, se t.ex. Zick, Mokros, Küpper 2025; Crif & Ipsos 2024; ADL 2024b; Yale Youth Poll 2025.

59 Bevelander & Otterbeck 2016.

högre sannolikhet att man har antisemitiska attityder om man har invandrat eller har föräldrar som har invandrat från vissa länder eller regioner, eller om man har muslimsk religionstillhörighet.⁶⁰ Förklaringar till varför dessa grupper oftare har antisemitiska attityder och föreställningar hämtas bland annat från teorier om socialt lärande och grupphotsteori. När det gäller grupper med migrationsbakgrund är det troligt att det delvis handlar om ett övertagande av antisemitiskt tänkande och antipatier som förekommer i forna hemländer. Här kan noteras att antisemitismen är jämförelsevis mer utbredd och politiskt legitim i länder i Mellanöstern och Nordafrika liksom i vissa öst- och centraleuropeiska länder (se kapitel 2). Det kan till viss del även handla om att andra minoriteter uppfattas som ett symboliskt hot mot den egna positionen i samhället.⁶¹

Andra faktorer som tidigare har studerats i relation till attityder gentemot minoriteter är politisk orientering, idéer om könsroller och tillit till andra samt till institutioner i samhället.⁶² När det gäller politisk orientering visar undersökningar från flera europeiska länder att antisemitiska attityder och föreställningar är jämförelsevis mer utbredda i högernationalistiska opinioner.⁶³

60 Se kap. 2 samt t.ex. Bachner & Bevelander 2021; Bevelander & Hjerm 2015; Bachner & Ring 2006; Kovács & Fischer 2021a; Moe (red.) 2022; Arnold 2023; Hirndorf 2023; Czymara m.fl., 2025; CNC DH 2025; Fondapol & AJC 2024.

61 Bevelander & Hjerm 2015.

62 Forum för levande historia 2014; Bachner & Ring 2006; Bachner & Bevelander 2021; Bevelander & Hjerm 2015; Bevelander & Otterbeck 2016; Zick m.fl. 2011; Korol & Bevelander 2026.

63 Se kapitel 2 samt t.ex. Decker, Kiess, & Brähler 2024; Mokros & Zick 2025; Moe (red.) 2022; CNC DH 2025.

Samtida antisemitism – vad visar tidigare studier?

Antisemitism utgör ett allvarligt problem i det svenska samhället med djupgående negativa konsekvenser för den svensk-judiska minoriteten. Det återspeglas i hatbrott samt i incidenter och kommentarer i vardagliga sammanhang. Det kommer till uttryck som stereotyper, konspirationsteorier och kollektiverande anklagelser i politisk debatt, i synnerhet i sociala medier. Antisemitism är därtill ett centralt inslag i ideologi och propaganda i både vit makt-miljöer och radikala islamistiska miljöer.

Detta kapitel ger en lägesbild av antisemitismen i Sverige och andra europeiska länder utifrån tidigare studier och rapporter om attityder, incidenter och hatbrott, specifika politiska miljöer och rörelser, samt judars erfarenheter och upplevelser av utsatthet. Därigenom beskrivs även den bredare kontext i vilken 2025 års attitydundersökning har genomförts.

Utvecklingen i Sverige sedan 2020

Forskningen om hur antisemitismen har utvecklats i Sverige under senare år är relativt begränsad.⁶⁴ Utifrån studier, rapporter och medierapportering går det emellertid att göra vissa observationer. En initial iakttagelse är att sociala medier fortsatt bidrar till en ökad spridning av antijudiska budskap i den svenska offentligheten, och underlättar för extrema politiska aktörer att nå ut med antisemitisk och rasistisk propaganda.⁶⁵

Den förstärkta spridning av antisemitiska konspirationsteorier som kunde noteras i Europa och globalt i samband med coronapandemin 2020–2022 lämnade även avtryck i Sverige.⁶⁶ Vidare har den antijudiska propaganda som förekommit globalt i kontexter som rör Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina reproducerats av aktörer inom den svenska extremhögern.⁶⁷

64 För en översikt av historisk forskning om antisemitism, se Ericsson 2024, kap. 3. Se även Kvist Geverts 2020, s. 191–204 samt Kvist Geverts & Andersson 2017, s. 146–175.

65 Pollak Sarnecki, Törning & Strindberg 2025, s. 29–32; Cohen, Kaati, & Pelzer 2021; Antonio Amadeu Foundation, Expo & Hope not hate 2021; Ranstorp & Ahlin (red.) 2020; Expo 2025, s. 14; Kaati m.fl., 2019; CVE 2020b; FOI 2017.

66 Se t.ex. European Commission 2021; Antonio Amadeu Foundation, Expo & Hope not hate 2021, s. 19; Raoul Wallenberg Academy 2022.

67 Se t.ex. Antisemitism Policy Trust 2022; ADL 2022; Gerster 2022; SKMA 2022; Dalsbro & Leman 2022a.

I likhet med andra länder har Sverige upplevt en ökad förekomst av antisemitiska yttringar i kölvattnet av Hamas terrordåd i Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande Gazakriget.

I likhet med andra länder har Sverige upplevt en ökad förekomst av antisemitiska yttringar i kölvattnet av Hamas terrordåd i Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande Gazakriget. Utvecklingen har bland annat kunnat avläsas i ett ökat antal anmälda hatbrott med antijudiska motiv under hösten 2023 och under 2024,⁶⁸ i en omfattande spridning av antisemitism i sociala medier, i antijudiska yttringar i politiska manifestationer,⁶⁹ och i en förstärkt hotbild mot judiska mål.⁷⁰ Utvecklingen speglas också i en ökad otrygghet kring att leva med en öppen judisk identitet bland många svenska judar.⁷¹

Granskningar i medier har under senare år visat att enskilda lokala och nationella företrädare för olika riksdagspartier har uttryckt eller delat antisemitiska budskap i sociala medier, avslö-

janden som i flera fall lett till att dessa personer har lämnat sina uppdrag eller uteslutits.⁷²

Tidigare svenska studier av antisemitiska attityder

Forum för levande historia har genomfört två tidigare undersökningar av antisemitiska attityder och föreställningar i den vuxna svenska befolkningen: 2005 och 2020. Resultaten från år 2020⁷³ jämfördes med resultaten från motsvarande undersökning 2005.

Resultaten från 2020 års studie visade att andelen som instämde i traditionella och För-intelsrelaterade antijudiska inställningar hade minskat jämfört med 2005. Även stödet för antisemitiska föreställningar och attityder som

68 Se t.ex. Brå 2024; Brå 2025b.

69 Se t.ex. Lennartsson & Svalbacke 2023; Cato 2024; Hamdan 2023.

70 Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2024; Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2025.

71 Mattsson, Andersson Malmros & Sager (red.) 2024.

72 Flertalet av dessa fall har gällt företrädare för Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Se t.ex. Knutson 2020; Vergara 2020; Granlund & Svensson 2021; Baas 2022; Baas & Leman 2022; Dalsbro & Leman 2022b; Dalsbro 2022; Landelius 2023; Glaad 2025; Hamdan & Billing 2024; Ivarsson & Hamdan 2024; Rundberg, Berlin, Lindholm & Silver 2025; Palmström & Ellung 2025.

73 Undersökningen genomfördes av Novus och baserades på ett stratifierat, obundet slumpmässigt urval av befolkningen. Enkäten besvarades av 3 507 personer i åldern 18–79 år.

uttrycks i kontexter som rör Israel hade minskat något. Resultaten visade därtill att andelen som ställde sig positiva till tanken på en statsminister i Sverige som är jude hade ökat jämfört med 2005, samtidigt som andelen som i olika grad ställde sig negativa till påståendet hade minskat.

Samtidigt visade resultaten att antisemitiska föreställningar och uppfattningar återfanns hos en inte obetydlig minoritet av befolkningen. Mellan 11 och 21 procent av respondenterna instämde till exempel i konspiratoriskt präglade påståenden om judars påstådda makt och inflytande.

Vidare visade resultaten för 2020, baserade på ett index som omfattade traditionella och Förintelserrelaterade antisemitiska föreställningar, att 5 procent av befolkningen hade en antisemitisk inställning med starkare intensitet. År 2005 var motsvarande andel 6 procent. År 2020 hade 14 procent en antisemitisk inställning med en svagare intensitet. Den maximala spridningen av antisemitiska föreställningar i befolkningen – det vill säga andelen som instämt i minst ett påstående – var 34 procent. Denna siffra anger inte andelen antisemitiskt inställda, utan är en uppskattning av den andel av befolkningen inom vilken judar och andra kan möta antijudiska föreställningar.

Slutligen visade en analys för resultaten för 2020 på samband mellan en jämförelsevis högre benägenhet att hysa antisemitiska attityder och bakgrundsfaktorer som högre ålder, att vara född i Europa utanför Norden eller utanför Europa och att ha muslimsk religionstillhörighet. Den visade vidare på samband mellan en minskad tendens att hysa antijudiska attityder och bakgrundsfaktorer som högre utbildningsnivå, att ha en judisk vän, och att ha tillit till andra människor och till det politiska systemet. En negativ inställning till invandrare och sexistiska attityder korrelerade med en högre grad av antisemitism. När det gäller partisympatier visade resultatet bland annat på en högre benägenhet att hysa antisemitiska attityder bland dem som sympatiserade med Sverigedemokraterna jämfört med dem som sympatiserade med referenskategorierna, de som sympatiserade med Socialdemokraterna. Samband med flera av dessa bakgrundsfaktorer kunde även påvisas i 2005 års undersökning.⁷⁴

74 Bachner och Bevelander 2021; Bachner och Ring 2006.

Svenska skolelevers attityder till judar

År 2024/2025 genomförde Forum för levande historia en elevundersökning baserad på svar från 7 800 elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasieskolans årskurser 1–3. I studien undersöktes bland annat elevernas attityder till judar och andra minoritetsgrupper. Resultaten jämfördes med motsvarande undersökning 2013.

För flertalet frågor ökade andelen som instämde i negativa påståenden om judar med mellan 3 och 5 procentenheter. Den tydligaste ökningen rörde påståendet ”Judarna har för stort inflytande i världen idag”. Andelen som instämde i detta påstående ökade från 15 procent 2013 till 24 procent 2024/2025. Undantaget från förskjutningen mot mer negativa attityder var ett påstående som handlade om svenska judars rätt att bygga synagogor, där andelen som instämde ökade i undersökningen 2024/2025.

Elevernas attityder till judar samvarierade med ett antal olika bakgrundsfaktorer. De starkaste sambanden fanns med kön, valet av gymnasieprogram, graden av konspiratorisk läggning, elevernas religiösa identifikation, utländsk bakgrund, graden av tilltro till information från Tiktok, samt med graden av missnöje med demokratin i Sverige.

Pojkar uppvisade mer negativa attityder än flickor. Elever på gymnasiets högskoleförberedande program tenderade att vara mer positivt inställda än elever i årskurs 9 eller på gymnasiets yrkesprogram. Elever med en högre grad av konspiratorisk läggning uppvisade även i genomsnitt en högre grad av negativa attityder till judar.

Elever som identifierade sig som muslimer gav uttryck för mer negativa attityder mot judar jämfört med elever som uppgav sig sakna religiös identifikation. Ett motsvarande men mindre starkt samband fanns för elever som identifierade sig som kristna. Elever med utländsk bakgrund uppvisade i genomsnitt en högre grad av negativa attityder mot judar jämfört med elever som hade svensk bakgrund. Slutligen gav elever som var missnöjda med hur demokratin fungerade i Sverige i större utsträckning uttryck för negativa attityder mot judar än elever som sade sig vara nöjda med demokratin.⁷⁵

Sverige i internationella studier

Den amerikanska organisationen Anti-Defamation Leagues (ADL) internationella studie av antisemitiska attityder möjliggör vissa jämförelser över tid. År 2014, 2019 och 2024 inkluderade den även Sverige. Andelen vuxna svenskar som enligt ADL:s kategorisering hade höga nivåer av antisemitiska attityder var 4 procent 2014 och 2019, och 5 procent 2024. För flera av de enskilda frågepåståenden som användes var resultaten relativt lika mellan mättillfällena.⁷⁶ Resultaten pekade på att antisemitiska attityder jämförelsevis är mer utbredda bland män, i åldersgruppen 35–49 år och bland personer med en lägre utbildningsnivå.⁷⁷

Vid årsskiftet 2019/2020 genomförde András Kovács och György Fischer en undersökning av antisemitiska attityder i 16 europeiska länder, däribland Sverige. Enligt resultat från ett index med påståenden som uttrycker traditionella antisemitiska föreställningar hyste 7 procent av den vuxna

75 Österberg 2026.

76 Vissa förändringar kunde noteras. Bland annat ökade andelen som instämde påståendet ”Judar har för stort inflytande över världshändelserna” från 5 procent 2019 till 10 procent 2024, medan andelen som instämde i påståendet att ”Människor hatar judar på grund av judars sätt att bete sig” minskade från 11 procent 2019 till 8 procent 2024.

77 ADL, 2024a; ADL 2025. ADL:s undersökning omfattar elva påståenden som i huvudsak uttrycker traditionella antisemitiska motiv. Respondenter som instämt i sex eller fler av dessa bedöms ha höga nivåer (”elevated levels”) av antisemitiska attityder. I likhet med tidigare bygger studien på svar från ca. 500 respondenter per land. Frågor har rests kring urvalets representativitet, se t.ex. Zick, Jensen, Marth, Krause & Döring 2017, s. 77 ff.

svenska befolkningen en svagare antisemitisk inställning. Resultat från ett index med påståenden som uttrycker en känslomässigt negativ inställning till judar visade att 3 procent bar på en starkare antijudisk inställning och 6 procent på en svagare.⁷⁸ Det var 71 procent som uttryckte olika grad av sympati för judar.⁷⁹

Enligt undersökningens resultat för ett index med påståenden som ger uttryck för Förintelserelaterad antisemitism hade 1 procent av de svenska respondenterna en starkare antisemitisk inställning och 10 procent en svagare.⁸⁰ Enligt resultaten för ett index som avser att mäta antisemitism i relation till Israel, hyste 7 procent av de svenska respondenterna en starkare antisemitisk inställning och 29 procent en svagare.⁸¹

Analysen visade vidare att bland svenska respondenter var främlingsfientliga och populistiska attityder de bakgrundsfaktorer som hade störst betydelse för benägenheten att ha antisemitiska inställningar. Med populistiska attityder avsågs till exempel anti-elitism och misstro mot den parlamentariska demokratin.⁸² Resultaten pekade vidare på en jämförelsevis något högre grad av antisemitiska attityder bland män och personer med lägre utbildningsnivå och låg socioekonomisk status. Enligt resultaten var andelen med en starkare antisemitisk inställning högre bland muslimer jämfört med i befolkningen generellt. När det gäller partisympatier var antisemitiska inställningar högre bland respondenter som sympatiserade med Sverigedemokraterna jämfört med dem som sympatiserade med övriga riksdagspartier.⁸³

78 Urvalet bestod av 1 000 personer per land. Kovács & Fischer 2021a, s. 4, 30, 35. Beträffande kategoriseringen starkare och svagare ("moderata") antisemitiska inställningar, se s. 8.

79 Kovács & Fischer 2021a, s. 67.

80 Kovács & Fischer, 2021a, s. 47.

81 Kovács & Fischer 2021a, s. 54.

82 Kovács & Fischer 2021a, s. 81–82.

83 Kovács & Fischer 2021b, s. 157–158.

84 ADL 2024a.

85 Kovács & Fischer 2021a, s. 30, 35, 47, 54.

86 Se t.ex. CNN 2018.

År 2025 var det 71 procent som ansåg att antisemitismen ökat i Sverige under de senaste fem åren.

Sverige i ett jämförande perspektiv

Internationella studier pekar på att utbredningen av antisemitiska attityder och föreställningar är mer begränsad i den svenska befolkningen jämfört med vad som är fallet i många andra europeiska länder. Enligt ADL:s studier 2014, 2019 och 2024 hade Sverige den lägsta andelen med höga nivåer av antisemitiska inställningar; 2024 var det 5 procent. Andra länder där motsvarande andelar var jämförelsevis låga 2024 var Nederländerna, Norge, Danmark, Finland och Tyskland.⁸⁴

Enligt den studie av 16 europeiska länder som genomfördes av Kovács och Fischer 2019–2020 hade Sverige tillsammans med bland annat Storbritannien och Nederländerna en av de lägsta befolkningsandelarna med en antisemitisk inställning.⁸⁵ Dessa resultat ligger i linje med vad andra studier genomförda före 2020 har visat.⁸⁶

Uppfattningar om antisemitism i befolkningen

I november 2025 undersökte EU-kommissionen allmänhetens uppfattningar om antisemitism i EU:s medlemsländer. Enligt resultatet ansåg 73 procent av de svenska respondenterna att antisemitism är ett problem i Sverige. När samma fråga ställdes 2018 var motsvarande andel 81 procent. Trots minskningen var andelen svenskar som 2025 uppfattade antisemitismen som ett problem en av de högsta inom EU.

År 2025 var det 71 procent som ansåg att antisemitismen ökat i Sverige under de senaste fem åren. Även om andelen minskat något jämfört med 2018 var den en av de högsta inom EU. Hela 90 procent av de svenska respondenterna var av uppfattningen att ”konflikter i Mellanöstern” i olika grad påverkade synen på judar i Sverige, vilket var den högsta andelen inom EU.⁸⁷

I en rapport från Forum för levande historia 2023 undersöktes den svenska allmänhetens förklaringar till förekomsten av antisemitism. Undersökningen baserades på fritextsvar från 2 515 respondenter i åldern 18–75 år. Frågan som ställdes kom från den studie av antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige som Forum för levande historia gjorde 2020. Frågan löd: ”Vilken är enligt din uppfattning den viktigaste orsaken till att det förekommer fördomar och fientlighet mot judar som grupp?”⁸⁸

Resultaten, baserade på kvalitativ analys men även vissa kvantifieringar, visade att uppfattningarna om antisemitismens främsta orsak varierade, samtidigt som det gick att se vissa mönster. Dels förekom ”interna” förklaringar som pekade på egenskaper som tillskrevs den judiska gruppen men inte det omgivande samhället, dels ”externa”

förklaringar som hänvisade till faktorer som okunskap, rädsla, rasism eller förekomsten av negativa stereotyper om judar.

Relativt vanlig var även uppfattningen att Israel-Palestina-konflikten och den israeliska regeringens politik gav upphov till antisemitism. I vissa av dessa svar upplöstes distinktionen mellan judar och staten Israel, och antisemitismen beskrevs som självfövällad. En besläktad förklaring gjorde gällande att antisemitismen kunde härledas till inställningar hos invandrade muslimer, en uppfattning som även kopplades till Israel-Palestina-konflikten på så sätt att den fördes fram som orsak till judefientlighet bland muslimer. Ett drag som förenade många svar var att de tenderade att förlägga ansvaret för antisemitismen ”någon annanstans” än i dagens Sverige.⁸⁹

Hatbrott

Enligt Brås hatbrottsstatistik har antalet polisanmälda hatbrott med antisemitiska motiv varierat stort sedan 2008.⁹⁰ En metodförändring gör emellertid att statistiken från och med 2020 inte är jämförbar med den som gäller för tidigare år.

År 2020 identifierade Brå 170 anmälda antisemitiska hatbrott, 2022 var antalet 111 och 2024 217. Under dessa år var hets mot folkgrupp den vanligaste brottstypen. År 2024 utgjorde den 44 procent av de registrerade antisemitiska hatbrotten. Den näst vanligaste brottskategorin var skadegörelse (22 procent) följt av ofredande (17 procent) och olaga hot (7 procent).⁹¹

Mot bakgrund av uppgifter om en förstärkt antisemitism efter Hamas terrorattack mot Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande Gazakriget publicerade Brå en rapport om utveck-

87 Antalet respondenter i Sverige var 1 031. European Commission 2026, s. 13, 16, 46.

88 Österberg 2023, s. 10–12. Resultaten är inte nationellt representativa i en statistiskt säkerställd mening.

89 Österberg 2023, s. 8–9, 23–24.

90 Brå 2025a, s. 25–26.

91 Brå 2025b, s. 14, 46, 72 ff.

lingen gällande anmälda antisemitiska hatbrott under perioden 7 oktober och 31 december 2023. Enligt Brå identifierades 110 hatbrottsmarkerade anmälningar med antisemitiska motiv under den aktuella tidsperioden, vilket är en tydlig ökning jämfört med motsvarande period 2022, då 24 anmälningar med antisemitiska motiv identifierades.⁹² Även för 2024 noterades en tydlig ökning av antalet anmälda antisemitiska hatbrott jämfört med 2022.

När det gäller statistik över hatbrott är skillnaden mellan faktisk och anmäld hatbrottslighet stor, vilket bör beaktas. Mörkertalet gäller dels de hatbrott som inte anmäls till polisen, dels de hatbrott som anmäls till polisen men som av olika skäl inte hatbrottsmarkeras.⁹³ EU:s byrå för grundläggande rättigheter, FRA, gjorde våren 2023 en undersökning av judars erfarenheter av och uppfattningar om antisemitism. En stor majoritet av de svensk-judiska respondenter som uppgav att de utsatts för antisemitiska trakasserier svarade att de inte hade anmält den senaste incidenten till polisen eller någon annan instans.⁹⁴ Hänsyn bör också tas till att anmälningsbenägenheten kan öka i samband med stora omvärldshändelser och ökat medialt fokus på vissa brott.⁹⁵

Judars erfarenheter av och uppfattningar om antisemitism

Svenska judars erfarenheter av och uppfattningar om antisemitism belystes i en undersökning som gjordes mellan januari och juni 2023 av EU:s byrå för grundläggande rättigheter, FRA. Undersökningen genomfördes som en öppen online-enkät och bygger på svar från cirka 8 000 självidentifierade judar äldre än 16 år i tretton EU-länder. Från Sverige inkom 648 svar. Undersökningen är den tredje FRA-studien på samma tema, de tidigare gjordes 2012 och 2018.

Enligt resultaten för 2023 års undersökning, som alltså genomfördes före Hamas terrorattacker i Israel i oktober och det påföljande Gazakriget, ansåg 81 procent av de svensk-judiska respondenterna att antisemitism är ett ganska eller mycket stort problem i det svenska samhället. År 2018 var motsvarande andel 82 procent, 2012 var den 60 procent.⁹⁶ År 2023 ansåg 82 procent att antisemitismen hade ökat i Sverige de senaste fem åren.⁹⁷

Av de svenska respondenterna uppgav 99 procent att de under det senaste året hade observerat någon typ av antisemitisk yttring och 63 procent svarade att de ”hela tiden” såg antisemitiska uttryck på internet.⁹⁸ Vidare uppgav 35 procent att de hade utsatts för antisemitiska trakasserier under det senaste året, motsvarande siffra 2018 var 30 procent.

Bland respondenter som uppgav att de bär attribut som gör dem möjliga att identifiera som judar, till exempel davidstjärna eller kippa, svarade 81 procent att de åtminstone ibland undvek att bära

92 Brå 2024, s. 13.

93 Brå 2022, s. 36.

94 FRA 2024, s. 85.

95 Brå menar att den markanta ökning av anmälda hatbrott med antisemitiska motiv som skedde under hösten 2023 till viss del även kan bero på en ökad anmälningsbenägenhet, men att resultatgenomgången sammantaget pekar på att händelseutvecklingen i Israel och Gaza efter den 7 oktober ”sannolikt bidragit till fler antisemitiska hatbrott i Sverige”; Brå 2024, s. 11–12, 19.

96 FRA 2024, s. 25; FRA 2018, s. 18.

97 FRA 2024, s. 26.

98 FRA 2024, s. 32, 42.

Resultaten pekade på en förstärkt otrygghet kring att leva med öppen judisk identitet.

dess, och av denna grupp hänvisade en majoritet till oro för sin egen säkerhet som skäl för detta.⁹⁹

FRA:s undersökningar bidrar med viktig kunskap om svenska judars upplevelser och erfarenheter av antisemitism. Resultaten bör dock tolkas med försiktighet. Undersökningarna bygger inte på ett slumpmässigt rekryterat urval, varför det är svårt att veta i vilken utsträckning urvalet är representativt för den svensk-judiska minoriteten. Det är också oklart vilka incidenter som har kategoriserats som antisemitiska.

Erfarenheter och upplevelser efter den 7 oktober 2023

I november 2023, ungefär en månad efter Hamas terrorattentat i Israel och Gazakrigets inledning, gjorde analysföretaget Infostat, på uppdrag av Judiska centralrådet i Sverige, en enkätundersökning av svenska judars upplevelser av antisemitism. Undersökningen byggde på svar från 690 vuxna medlemmar i de judiska församlingarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Resultaten pekade på en förstärkt otrygghet kring att leva med öppen judisk identitet. Det var 71 procent som svarade att det hade blivit mycket

otryggare att leva med en öppen judisk identitet efter den 7 oktober 2023. Flertalet uppgav att de inte bar judiska symboler offentligt, 63 procent oroade sig för att utsättas för antisemitism, och 46 procent uppgav att de under den senaste tiden hade diskuterat möjligheten att flytta från Sverige. För majoriteten av dessa var antisemitismen den dominerande orsaken.¹⁰⁰

I syfte att öka kunskapen om hur terrorattacken den 7 oktober, Gazakriget och omvärldens reaktioner på denna utveckling har påverkat judiskt liv i Sverige, genomförde forskarna Mirjam Katzin och Pontus Rudberg en kvalitativ studie av svenska judars upplevelser och erfarenheter. De samlade in data genom en online-enkät under april och maj 2024 som resulterade i 294 enkätsvar. I rapporten framhåller forskarna att resultaten inte ger en representativ och generaliserbar bild av hur händelseutvecklingen har uppfattats inom den svensk-judiska minoriteten, men att de fångar tydliga mönster och tendenser i upplevelserna bland personer med judisk identitet i Sverige.¹⁰¹

Majoriteten av deltagarna uppgav att Hamas attack var djupt omskakande och att den efterföljande händelseutvecklingen ledde till en mer varaktig känsla av otrygghet i olika vardagliga och samhälleliga sammanhang. Många gav uttryck för ”en känsla av existentiellt hot med anledning av den ökade antisemitismen efter den 7 oktober”.

I svaren fanns även en uppfattning om att antisemitism tolereras av demokratiska institutioner som de svarande tidigare hade haft stor tillit till, och ett ifrågasättande av det svenska samhällets förmåga att skydda den judiska gruppen. Utvecklingen efter den 7 oktober 2023 ökade misstron och otryggheten, och skapade hos vissa en tveksamhet till huruvida de vill stanna i landet.¹⁰²

⁹⁹ FRA 2024, s. 55–57, 69.

¹⁰⁰ Judiska centralrådet 2023. Undersökningen bygger inte på ett slumpmässigt rekryterat urval, varför det är svårt att veta i vilken utsträckning urvalet är representativt.

¹⁰¹ Katzin & Rudberg 2024, s. 22–23, 34.

¹⁰² Katzin & Rudberg 2024, s. 34, 36.

Påverkan på en svensk-judisk ungdomsorganisation

I en annan studie undersökte forskarna Isabella Pistone och Pontus Rudberg hur händelseutvecklingen efter den 7 oktober 2023 påverkade en svensk-judisk ungdomsorganisations arbete med sociala medier, samt hur utvecklingen i sociala medier påverkade ungdomarnas verksamhet och vardag. Undersökningen gjordes genom en kvalitativ fallstudie och bygger på djupintervjuer med ungdomar som ingick i arbetsgruppen för sociala medier, samt en analys av inlägg och kommentarer på organisationens sociala medieplattformar X och Instagram månaden före och månaden efter den 7 oktober 2023.¹⁰³

Analysen visar att det skedde en tydlig ökning av antalet antisemitiska kommentarer på organisationens konton i sociala medier efter den 7 oktober, samt att karaktären på de antijudiska budskapen förändrades. Före den 7 oktober dominerade traditionella högerextrema antisemitiska budskap, men efter detta datum förekom antijudiska budskap ofta i diskussioner relaterade till Israel. De intervjuade ungdomarna fann den ”hybridiserade antisemitismen”, som även inbegrep fientlighet mot Israel och sionismen, svår att bemöta. Utvecklingen ledde bland annat till en viss grad av självzensur liksom till självexkludering från miljöer och sammanhang i sociala medier som kändes otrygga.¹⁰⁴

Erfarenheter i judiska församlingar

I rapporten *Antisemitiska hatbrott. Samtida erfarenheter från judiska församlingar och organisationer* (2025) undersökte Brå erfarenheter av antisemitism och upplevelser av otrygghet bland

103 Pistone & Rudberg 2024, s. 44–45.

104 Pistone & Rudberg 2024, s. 47, 55–56.

105 Brå 2025a, s. 20.

106 Se t.ex. Brå 2019.

107 Brå 2025a, s. 8.

Hat och hot som förmedlats via e-post eller sociala medier uppgavs ofta ha någon form av anknytning till Gazakriget.

företrädare för judiska församlingar och organisationer. Studien byggde på 21 kvalitativa intervjuer som gjordes under hösten 2024.¹⁰⁵

Resultaten uppvisade flera likheter med dem som framkommit i tidigare undersökningar.¹⁰⁶ Svaren pekade på att personer som kan identifieras som judar, i synnerhet personer med offentliga roller som ordförande för judiska församlingar eller andra organisationer, på ett särskilt sätt riskerar att utsättas för hatbrott. Sociala medier uppgavs vara ett vanligt forum där verksamheter och medlemmar utsätts för hat och hot, men medlemmar möter även antisemitiska uttryck i andra sammanhang, till exempel på arbetsplatser och skolor. Barn och unga beskrevs av flera intervjupersoner som en särskilt utsatt grupp.¹⁰⁷

Företrädare för judiska verksamheter framhöll att antisemitismen kommer från olika håll. De pekade på hatbrott från radikalnationalistiska grupper, hot från jihadistiska miljöer och antijudiska yttringar i olika politiska miljöer. Flera intervjupersoner beskrev erfarenheter av

trakasserier från personer som de uppfattade hade bakgrund i Mellanöstern liksom från individer som uppfattas som ”etniska svenskar”.¹⁰⁸

Intervjupersonerna uppgav att den antisemitism som riktas mot judiska verksamheter ökade efter den 7 oktober 2023. Hat och hot som förmedlats via e-post eller sociala medier uppgavs ofta ha någon form av anknytning till Gazakriget.¹⁰⁹

Enligt svaren ökade också oron för att utsättas för antisemitiskt våld och terror efter den 7 oktober 2023. Detta ledde till en förstärkning av ett redan omfattande säkerhetsarbete, men också till att en del medlemmar undvek att delta på evenemang. För att minska risken att utsättas för antijudiska hatbrott undvek flera intervjupersoner att bära judiska attribut på vissa platser eller att alls vistas i vissa områden. Ett framträdande tema i intervjuerna var ökad psykisk ohälsa, ångest och stress bland personer som arbetar inom de judiska verksamheterna och bland medlemmar.¹¹⁰

Antisemitism i utbildningsmiljöer

På uppdrag av regeringen publicerade Skolverket 2025 rapporten *Antisemitism i skolan*, som bland annat undersöker elevers och personals upplevelser av antisemitiska uttryck, incidenter och attityder i skolväsendet. Rapporten byggde på intervjuer med huvudmän, rektorer, lärare och elever, samt enkäter till huvudmän och lärare.

Undersökningen visade att det finns en bredd av antisemitiska uttryck i skolan. De mest framträdande yttringarna kopplas till högerextremism såväl som till Israel-Palestina-konflikten. Enligt rapporten tycks eskaleringen av Israel-Palestina-konflikten efter den 7 oktober 2023 ”även i skolan fungerat som en triggerfaktor för antisemitism

där elever med judisk identitet hålls ansvariga för staten Israels agerande”. Antisemitiska uttryck förmedlades också genom skämt och jargong, vilket, oavsett om det sker medvetet eller omedvetet, bidragit till att antijudiska föreställningar och attityder sprids och normaliseras.

Enligt resultaten upplevdes sociala medier vara ett forum där antisemitiska uttryck plockas upp och sprids, men även hemmet identifierades som en plats där dylika attityder och idéer etableras och befästs.

Rapporten framhåller att förekomsten av antisemitism i skolmiljön skapar otrygghet bland judiska elever. Elever med judisk identitet vittnade om att de mer eller mindre döljer sin identitet på grund av rädsla för att utsättas. Tidigare erfarenheter av, eller oro för, att utsättas för antisemitism påverkade även valet av skola och gymnasieprogram.

Enligt undersökningen uppmärksammas inte alltid antisemitiska uttryck i skolan, vilket delvis kan bero på att personalen i skolan saknar kunskaper om antisemitism och hur den kan komma till uttryck.¹¹¹

År 2021 publicerade Mirjam Katzin, på uppdrag av Malmö stad, en studie om antisemitism i Malmös skolor som byggde på intervjuer med skolpersonal och judiska elever samt en enkät bland skolpersonal i grund- och gymnasieskolor. Rapporten slog fast att det i Malmös skolor finns ”en tydlig förekomst av hatbrott mot individuella judar, av såväl verbal som fysisk natur”. Antisemitismen manifesterades bland annat som ett nedsättande bruk av ordet ”jude”, skämt om judar och Förintelsen, och konspirationsteorier. Den uttrycktes bland annat i sammanhang som rör Israel-Palestina-konflikten. Rapporten framhöll att förekomsten av hatbrott, och rädslan för att

108 Brå 2025a, s. 9, 43–44.

109 Brå 2025a, s. 9–10, 39, 44.

110 Brå 2025a, s. 11–12. En snarlik bild tecknas i rapporten *Judiska församlingars och föreningars utsatthet för antisemitism*, Institutet för mänskliga rättigheter 2025.

111 Skolverket 2025, s. 6–7, 100–105.

utsättas för sådana, hade negativa effekter i form av otrygghet och oro bland judiska elever.¹¹²

En liknande studie genomfördes 2022 av Kristin Wagrell för Stockholms stad. Även den byggde på intervjuer med skolpersonal och judiska elever samt en enkät bland lärare. Rapporten beskrev antisemitismen i skolmiljön som ett mångbottnat problem. Judiska elever hänvisade till ett antijudiskt språkbruk, ”heilningar”, hakkors och skämt om judar och nazismen. Eleverna uppgav att de i stort känner sig trygga, men vissa uttryckte oro och stress kopplad till tidigare erfarenheter.¹¹³

Enligt en enkätundersökning som Judiska ungdomsförbundet i Sverige genomförde våren 2025 bland judiska studenter och universitets- och högskoleanställda upplevde en majoritet av dem som besvarat frågorna att tryggheten kring att leva med en judisk identitet på svenska lärosäten försämrats sedan den 7 oktober 2023. Hälften av respondenterna uppgav att de varit med om eller bevittnat en antisemitisk incident på sina respektive högskolor efter den 7 oktober 2023. En majoritet ansåg att deras lärosäten inte agerade tillräckligt eller inte alls för att motverka antisemitism.¹¹⁴

Antisemitism i extrema politiska miljöer

Antisemitism och andra former av rasism utgör en central beståndsdel i ideologi och propaganda i högerextrema och vit makt-miljöer.¹¹⁵ Antisemitismens funktion i dessa miljöer är specifik i den meningen att föreställningar om judiska konspirationer ofta används som övergripande ”förklaringar” till det som uppfattas som fel, negativt och hotfullt i Sverige eller världen.¹¹⁶

I högerextrema diskurser och propaganda påstås judar ofta direkt eller via ombud styra eller manipulera politik, ekonomi och medier med syftet att underminera ”den vita kulturen”, ”rasen” eller ”folket” och etablera judisk kontroll. Ett centralt inslag i denna mytbildning är påståendet att migration av ”icke-vita” eller muslimer till Europa och USA orkestreras av judar med syftet att åstadkomma ett ”folkutbyte” eller ett ”folkmord på vita”.¹¹⁷ Denna konspirationsteori har även återopats som motiv av gärningspersoner bakom terroråd mot judiska mål i Europa och USA.¹¹⁸

I Sverige har en rad antisemitiska hatbrott begåtts av individer med koppling till den högerextrema miljön.¹¹⁹ Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) ser judiska mål som en av de sannolikt främsta måltavlorna för terrorattentat från våldsbejakande högerextremister.¹²⁰

Antisemitiska konspirationsteorier liknande dem som sprids av aktörer i vit makt-miljön förekommer även i bredare högernationalistiska diskurser och propaganda. Retoriskt förmedlas

112 Katzin 2021, s. 6–7.

113 Wagrell 2022, s. 1–3. Beträffande utsatthet i skolmiljön, se även DO 2025, s. 63–73.

114 Judiska ungdomsförbundet i Sverige 2025. Undersökningen byggde på svar från 57 personer. Det är oklart i vilken utsträckning urvalet är representativt liksom vad de svarande avser med antisemitiska incidenter.

115 När det gäller radikal islamism och högerextremism bör noteras att det handlar om transnationella miljöer, ideologier och påverkansströmmar. Se t.ex. Ranstorp, Ahlin, Ahlerup, Normark 2021; Expo 2025, s. 15.

116 CVE 2020a, s. 6, 20; CVE 2024, s. 20; CVE 2021, s. 3; Expo 2025, s. 12.

117 CVE 2024, s. 20; CVE 2021, s. 3; Expo 2025, s. 61.

118 Konspirationsteorin återopades bland annat som motiv i samband med de terrorattacker som riktades mot synagogor i Pittsburgh 2018, Poway 2019 och tyska Halle 2019. Silber 2019, s. 35–38; Bundesamt für Verfassungsschutz 2020, s. 46–47.

119 Se t.ex. CVE 2020a, s. 41–43. För exempel se även Juridikfronten.

120 Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2025, s. 5; Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2026, s. 5.

Antisemitismen utgör ett allvarligt problem även i övriga Europa och andra delar av världen.

de i denna kontext ofta implicit, till exempel via kodord.¹²¹ Antijudiska mytbildningar är tydligt närvarande även i antidemokratiska, konspiratoriskt präglade extremistmiljöer i vidare mening.¹²²

Antisemitism är också en viktig beståndsdel i radikal islamistisk ideologi och propaganda. Det gäller i synnerhet salafistiska och salafistisk-jihadistiska¹²³ rörelser och miljöer, men även shiitiska former av islamism. I islamistisk antisemitism förenas ofta religiöst präglade motiv med traditionella antisemitiska föreställningar, däribland myten om en judisk världskonspiration.¹²⁴ Med hänvisning till salafistisk ideologi skriver Center mot våldsbejakande extremism: ”Föreställningen om en judisk konspiration som anses hota muslimer och islam genomsyrar rörelsens och miljöns ideologi.”¹²⁵

Antisemitism används av islamistiska aktörer i olika sammanhang och med olika syften. Den förekommer bland annat i argumentation som rör Israel-Palestina, men används också som ”förklaring” till globala skeenden, både historiska och nutida.

Individer med koppling till eller influerade av idéer som sprids i radikala islamistiska miljöer har utfört en rad terroråd mot judiska mål i Europa och andra delar av världen.¹²⁶ I NCT:s bedömningar av terrorhot framhålls att kriget mellan Israel och Hamas har förstärkt hotbilden mot judiska mål i väst från våldsbejakande islamister. Rapporterna för 2025 och 2026 pekar även på ett ökat hot mot judiska mål från den iranska regimen.¹²⁷

Utvecklingen i Europa

Antisemitismen utgör ett allvarligt problem även i övriga Europa och andra delar av världen. Den manifesteras bland annat som incidenter och hatbrott, som propaganda från extrema politiska rörelser, i en omfattande spridning av hat och konspirationsteorier i sociala medier,¹²⁸ men också som fördomar och mytbildningar i den bredare politiska debatten.¹²⁹

Inom Europa finns emellertid betydande skillnader mellan olika länder både vad gäller utbredning av antisemitiska attityder och utveckling avseende hatbrott och incidenter.

121 Se t.ex. Kutscher 2024; Rosenberg 2024; Wilson 2023; Lorenz 2024; Berend 2022.

122 Pollack Sarnecki, Lioufas & Jarlsbo 2023, s. 41, 246.

123 Betr. begreppen salafism och salafistisk-jihadism, se diskussion i kap. 2 i Ranstorp, Ahlin, Hyllengren & Normark 2018.

124 Pfahl–Traughber 2011, s. 112–134; Meleagrou-Hitchens, Crawford, Wutke 2021, s. 47 ff; Kiefer 2017, s. 20–29; Ismail 2022.

125 CVE 2020b, s. 4. Evin Ismail framhåller föreställningen om att det pågår ett krig mot islam och muslimer, och att judar skulle ligga bakom detta, som central i islamistisk antisemitism; se Ismail 2022, s. 210–211.

126 Silber 2019, s.30–35; Ismail 2022, kap. 5; Halliday 2025; Strömberg & Wide 2025.

127 Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2024, s. 2, 6; Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2025, s. 5, 8; Nationellt centrum för terrorhotbedömning 2026, s. 4, 5, 11. 2024 rapporterade Sveriges Radio att den iranska regimen misstänks ha planerat mord på svenska judar; Rosén & Öhman 2024.

128 Se t.ex. European Commission 2021; Antonio Amadeu Foundation, Expo, Hope not hate 2021; Cohen, Kaati, Pelzer & Akrami 2020; Pollack Sarnecki, Törning, Strindberg 2025; Nordic Safe Cities, AKVAH, Det Jødiske Samfund 2025. Se även Hübscher & von Mering (red.) 2022 samt Katzin 2024.

129 Se t.ex. Rich 2023; Lipstadt 2019; CST 2024a.

I vissa länder har antalet rapporterade antijudiska incidenter ökat eller legat på en jämförelsevis hög nivå efter år 2000.

Sedan efterkrigstiden har en eskalering av Israel-Palestinakonflikten vid flera tillfällen påverkat hur antisemitismen utvecklas i Europa och andra delar av världen. Detta har även varit tydligt under senare decennier. En markant förstärkning av antisemitismen kunde observeras i flera europeiska länder och i USA i kölvattnet av Hamas terrorattack den 7 oktober 2023 och det påföljande Gazakriget.¹³⁰

Antisemitiska yttringar i sammanhang som rör Israel-Palestinakonflikten förekommer i olika politiska opinioner. De har bland annat uppmärksammats i vissa vänstermiljöer¹³¹ liksom i islamistiska och högerextrema miljöer.¹³²

Antisemitismens utveckling har även påverkats av den förstärkta högnationalistiska strömning som har kunnat noteras i bland annat Europa och USA under senare decennier. I flera länder har högnationalistiska partier, medier och aktörer på olika sätt använt antisemitiska stereotyper och konspirationsteorier i politiska syften, ofta som en del av en bredare nationalistisk, xenofob och antimuslimsk agenda.¹³³

Antisemitiska attityder i Europa

Antisemitism förekommer globalt. Enligt den internationella attitydmätning som Anti-Defamation League (ADL) genomförde 2024 var antisemitiska inställningar mest utbredda i länder i Mellanöstern och Nordafrika. När det gäller Eu-

ropa visade mätningen att antisemitiska attityder generellt var mer utbredda i öst- och centraleuropeiska länder än i västeuropeiska.¹³⁴ Skillnaderna mellan europeiska länder ligger i linje med vad andra studier visat.¹³⁵

Norge, Tyskland och Frankrike

Kunskapen om hur antisemitiska attityder har utvecklats över tid är för många länder bristfällig på grund av avsaknad av upprepade, jämförbara representativa studier. Sådana studier finns dock i vissa länder, och här redovisar vi resultaten för några av dem.

I Norge har HL-senteret sedan 2011 genomfört fyra undersökningar av antisemitiska attityder. Resultaten visar att andelen som hyser antisemitiska inställningar har minskat eller legat relativt stabilt över tid, men 2024 noterades en ökning jämfört med 2022. Andelen som på ett tydligt sätt instämmer i antisemitiska föreställningar steg från 9 till 12 procent, och andelen som uttrycker motvilja mot judar från 5 till 9 procent.¹³⁶

HL-senterets undersökningar visar vidare att antisemitiska attityder är jämförelsevis mer utbredda bland män, lågutbildade, muslimer (i detta fall individer med migrationsbakgrund och minst fem års vistelsetid i Norge) och personer som stöder Fremskrittspartiet, men också att de har minst utbredning i yngre åldersgrupper. De visar också på ett samband mellan antijudiska attityder och konspiratoriskt tänkande och en antiisraelisk inställning.¹³⁷

I Tyskland visar Mitte- och Leipziger Autoritarismus-studierna att stödet för traditionella

130 Se t.ex. Boyd 2024; Rose, Guhl, Comerford 2024; Becker m.fl., 2024.

131 Se t.ex. CNCHD 2025, s. 274–275; Rich 2016; Hirsh 2018; Gidley, MacGeever & Feldman 2020, s. 413–421; Guhl 2023.

132 Se t.ex. Öztürk & Pickel, 2024, s. 2 ff.; Cheema 2020; ISD 2023; Rose, Guhl, Comerford 2024.

133 Se t.ex. Kutscher 2024; Rosenberg 2024; Wilson 2023; Lorenz 2024; Berend 2022; Tamkin 2020; Pankowski 2019; Lipstadt 2019, s. 213–214; Kovács 2019, s. 301–302, 305–306; Wodak 2018.

134 ADL 2024a.

135 Se t.ex. Kovács & Fischer 2021a; CNN 2018; Zick, Küpper & Hövermann 2011. Betr. resultat för ADL:s tidigare mätningar, se ADL 2024a.

136 HL-senteret 2024, s. 5.

137 HL-senteret 2024, s. 5–6; Moe, red. 2022, s. 8, 13, 49–50, 87–88, 92.

antisemitiska föreställningar gradvis försvagades mellan 2002 och 2022, men ökade något 2023-2024.¹³⁸ Mitte-studien 2025 pekade på en viss försvagning eller stabilitet för vissa dimensioner, medan stödet för Israelrelaterad antisemitism ökat något. Mellan 2 och 8 procent, beroende på form av antisemitism, bar på en entydigt antisemitisk inställning. Därutöver var det 14–20 procent som delvis instämde, delvis tog avstånd från antisemitiska påståenden.¹³⁹

Enligt resultaten för Leipziger- och Mitte-studerna är antisemitiska attityder jämförelsevis mer utbredda bland män, lågutbildade och i grupper som sympatiserar med ytterhögern och partiet AfD.¹⁴⁰ Vissa dimensioner har starkare stöd i yngre och andra i äldre åldersgrupper. Resultaten visar även på ett samband mellan antisemitiska inställningar och auktoritärt och konspiratoriskt tänkande.¹⁴¹ Flera studier har därtill visat att antisemitiska föreställningar i Tyskland är mer utbredda bland muslimer jämfört med bland kristna, icke-religiösa eller befolkningen som helhet.¹⁴²

I Frankrike visar undersökningar genomförda av Commission nationale consultative des droits de l'homme (CNCDH) att stödet för flera dimensioner av antisemitiskt tänkande har försvagats eller legat relativt stabilt över tid.¹⁴³ För vissa uttryck ökade stödet hösten 2023, medan en viss minskning noterades 2024. Enligt resultaten för 2024 uppvisade 42 procent av befolkningen

antisemitiska attityder av skiftande intensitet, och av dessa hyste 16 procent en starkare antisemitisk inställning. CNCDH:s mätningar av ”tolerans” för minoriteter visade att toleransen för den judiska minoriteten minskade något mellan 2022 och 2024.¹⁴⁴ Enligt studier som har genomförts av Ipsos på uppdrag Conseil représentatif des institutions juives de France (Crif) ökade andelen fransmän som hyser en antisemitisk inställning från 37 till 46 procent mellan 2020 och 2024.¹⁴⁵

Franska studier visar att antisemitiska attityder är jämförelsevis mer utbredda i grupper som sympatiserar med ytterhögern och partiet Nationell samling, men indikerar även att stödet för vissa former av antisemitism under senare år har ökat på den yttersta vänsterkanten. De visar också att antisemitiska inställningar är mer utbredda i grupper med icke-europeisk bakgrund och i synnerhet bland muslimer jämfört med befolkningen som helhet. Vissa resultat pekar på att antijudiska inställningar är jämförelsevis mer utbredda i yngre åldersgrupper. Enligt CNCDH:s undersökning finns ett samband mellan antisemitiska attityder och auktoritärt tänkande, en negativ inställning till invandrare och muslimer, liksom till kvinnors och hbtqi-gruppers rättigheter.¹⁴⁶

Öst- och Västeuropa

Resultatet för ADL:s undersökningar 2014/2015 och 2024 visade att medelvärdet för andelen tydligt antisemitiskt inställda personer i öst-

138 Zick & Mokros 2023a, s. 69–70; Zick & Mokros 2023b, s. 164; Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024, s. 39, 45, 61–61; Arnold 2024.

139 Zick, Mokros & Küpper 2025, s. 81; Mokros & Zick 2025, s. 139–140.

140 En av dimensionerna som undersöktes i Mitte-studien 2024/2025 hade emellertid störst stöd bland SPD-sympatisörer; se Zick, Mokros & Küpper 2025, s. 86–87.

141 Decker, Kiess, & Brähler 2024, s. 146–152; Zick & Mokros 2023a, s. 72–80, 87; Zick & Mokros 2023b, s. 161–178; Zick, Mokros & Küpper 2025, s. 85–90; Mokros & Zick 2025, s. 143–147.

142 Arnold 2023; Hirndorf 2023.

143 Även undersökningar gjorda av Ifop, Fondapol och American Jewish Committee (AJC) pekar på att stödet för antisemitiska attityder i Frankrike varit relativt stabilt över tid; Fondapol & AJC 2024; Ifop, AJC, Fondapol 2024.

144 CNCDH 2025, s. 227, 273–274. CNCDH 2024, s. 234.

145 Ipsos & Crif 2024.

146 CNCDH 2025, s. 274–275, 283; CNCDH 2024, s. 264–266, 271–272; Fondapol & AJC 2024; Ipsos & Crif 2024. Beträffande åldersgrupper, se Fondapol & AJC 2024.

europiska länder har ökat från 34 procent till 49 procent, medan motsvarande andel i västeuropeiska länder har minskat från 24 procent till 17 procent. Skillnaden mellan länder var dock vid båda mättillfällena betydande.¹⁴⁷

Incidenter och hatbrott

Befintliga data visar på stora skillnader mellan länder i Europa när det gäller antalet registrerade antisemitiska incidenter. Kriterier och metoder för att föra statistik över incidenter och hatbrott med antisemitiska motiv skiljer sig emellertid mellan länder. I vissa länder saknas sådan statistik helt. Det gör det svårt att jämföra nivåer och utveckling på detta område, däremot går det att beskriva tendenser i enskilda länder.¹⁴⁸

I Frankrike, Tyskland och Storbritannien har antalet rapporterade antisemitiska hatbrott och incidenter legat på en högre nivå efter 2000 jämfört med tidigare, om än med stora årliga variationer.

I Frankrike var tendensen något avtagande mellan 2012 och 2022, men högre nivåer nåddes bland annat 2014, 2015, 2019 och 2021. Flera av de högsta noteringarna sammanfaller med en eskalering av Israel–Palestinakonflikten, vilket visar att denna konflikt är en faktor som kan aktivera och ge näring till antisemitism. Dock bör noteras att ökningarna under vissa år saknar samband med utvecklingen i Israel och Palestina.¹⁴⁹

År 2023 skedde en kraftig ökning av antalet anmälda antisemitiska incidenter i Frankrike. Av totalt 1 676 rapporterade incidenter ägde en stor majoritet rum efter den 7 oktober. Även under 2024 uppmättes en högre nivå med 1 570 anmälda antisemitiska incidenter. Enligt CNCDH kan ökningen till stor del kopplas till strömningar som utlöstes i samband med Hamas terrordåd i

¹⁴⁷ ADL 2024a.

¹⁴⁸ FRA 2023, s. 6–9.

¹⁴⁹ FRA 2023, s. 63; CNCDH 2024, s. 32.

Israel och det efterföljande Gazakriget.¹⁵⁰ År 2025 registrerades 1 320 antisemitiska incidenter.¹⁵¹

Data om gärningspersoner och eventuella politiska motiv bakom antisemitiska hatbrott i Frankrike är bristfällig, men enligt en studie av Elodie Druetz och Nonna Mayer från 2018 utgjorde individer med högerextrema motiv och personer med migrationsbakgrund, ofta med rötter i Nordafrika, två urskiljbara grupper.¹⁵²

I Tyskland har antalet anmälda antisemitiska hatbrott ökat sedan 2015. År 2023 skedde en markant ökning då 5 164 antijudiska hatbrott anmäldes, vilket är en fördubbling jämfört med 2022. En betydande andel av de anmälda hatbrotten ägde rum under veckorna efter 7 oktober, vilket också i detta fall indikerar ett samband med utvecklingen i Israel och Palestina. År 2024 skedde ytterligare en ökning, då anmäldes 6 236 antisemitiska hatbrott.

Enligt tysk polis kan över eller runt hälften av de polisanmälda antisemitiska hatbrotten 2023 och 2024 kopplas till högerextremism. Men från oktober 2023 och under 2024 knyts en betydande och, jämfört med tidigare år, ökande andel till vad som betecknas som ”utländsk” eller ”religiös ideologi”.¹⁵³

Även i Storbritannien har tendensen för rapporterade antisemitiska incidenter varit uppåtgående under längre tid, med tydliga ökningar i samband med kriget mellan Israel och Hamas 2014 och 2021. En än mer markant stegring noterades 2023. Enligt den statistik som förs av organisationen Community Security Trust (CST) registrerades då 4 103 antisemitiska

incidenter. Av samtliga registrerade incidenter 2023 ägde den stora majoriteten rum efter den 7 oktober. Under 2024 registrerades 3 528 antijudiska incidenter, och 2025 var antalet 3 700.¹⁵⁴

När det gäller identifierade motiv bakom antisemitiska incidenter noterar CST att direkta eller indirekta referenser till Israel, Gazakriget eller Hamas terrordåd den 7 oktober 2023 var vanligast under 2023, 2024 och 2025. Även motiv med koppling till nazismen var vanliga liksom religiösa motiv, om än i mindre omfattning.¹⁵⁵

En tydlig ökning av antalet rapporterade antisemitiska incidenter under perioden från den 7 oktober till slutet av december 2023 ägde även rum i bland annat Danmark, Italien, Nederländerna, Schweiz och Österrike. En liknande utveckling kunde även noteras i länder som USA och Kanada.¹⁵⁶

EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) hävdar att bristfällig registrering och låg anmälningsfrekvens leder till att antisemitiska incidenter och hatbrott kraftigt underrapporteras inom EU.¹⁵⁷

¹⁵⁰ CNCDH 2025, s. 26–29.

¹⁵¹ Ministère de l'Intérieur 2026.

¹⁵² CNCDH 2020, s. 161–164; Druetz & Mayer 2018, s. 9, 22–23, 42–43, 47–48.

¹⁵³ Bundesamt für Verfassungsschutz 2024, s. 20–22; Bundeskriminalamt 2025.

¹⁵⁴ CST 2024b, s. 4–5, 18; CST 2025, s. 4; CST 2026, s. 4.

¹⁵⁵ CST 2024b, s. 42 ff.; CST 2025, s. 34 ff.; CST 2026, s. 31 ff.

¹⁵⁶ Boyd 2024, s. 7–8; Maltz 2025; Statistics Canada 2025.

¹⁵⁷ FRA 2023, s. 9. Se även Boyd 2024, s. 9–14.

Kapitel 3

Material och metod

Denna studie har två syften: dels att kartlägga och beskriva förekomst och utbredning av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen år 2025, dels att jämföra resultaten från motsvarande studie som Forum för levande historia genomförde 2020. Denna studie baseras därmed på två enkätundersökningar genomförda åren 2020 och 2025. Enkätsvaren analyseras med olika metoder.

Insamling av data

Enkäten 2020 genomfördes av Novus på uppdrag av Forum för levande historia och var en panelundersökning baserad på Novus Sverigepanel. Sverigepanelen är en sluten, slumpmässigt rekryterad panel som är sammansatt för att motsvara den svenska befolkningen, bland annat avseende kön, ålder och geografisk fördelning.¹⁵⁸

Enkäten 2025 genomfördes av Statistikmyndigheten SCB på uppdrag av Forum för levande historia och bygger på erfarenheter från liknande

undersökningar genomförda av SCB. Vi utformade frågorna i frågeformuläret i samarbete med SCB med syftet att kunna jämföra med våra tidigare studier. För att minska risken för mätfel har frågeblanketten genomgått en mätteknisk granskning. Det innebär att den har granskats av mätteknisk expertis vid SCB med fokus på frågor, svarsalternativ, eventuella instruktioner samt disposition och layout. Ett syfte med granskningen är att säkerställa att frågorna samlar in den önskade informationen.

Enkäten bestod av 21 numrerade frågor varav flera hade delfrågor. Många av frågorna i enkäten innehöll påståenden där respondenterna ombads att ange i vilken grad de instämde eller tog avstånd från dessa, så kallade Likertskalor. Likertskalor är en ofta använd metod inom samhällsvetenskaplig forskning för att kartlägga individers värderingar, attityder, känslor och åsikter. I enkäten används även omvända påståenden, det vill säga påståenden som formulerats i motsatt riktning jämfört med övriga, i syfte att

¹⁵⁸ Mer om Novus panel och studien 2020 se Bachner & Bevelander 2021.

kontrollera svarens konsekvens och minska risken för slentrianmässiga svar.

Studien baserades på ett stratifierat urval¹⁵⁹ om 30 258 personer i åldern 18–74 år. Totalt besvarade 6 789 personer enkäten, vilket motsvarar en svarsandel på 22,4 procent.¹⁶⁰ SCB genomförde därefter en bortfallsanalys och konstruerade, baserat på denna, vikter för att kompensera för bortfallet. Syftet är att kunna redovisa resultat för hela populationen och inte bara för de svarande.¹⁶¹

Insamlingen av informationen pågick 24 februari till 21 maj 2025 och studien genomfördes som en kombinerad webb- och pappersenkät. Kontaktstrategin skilde sig åt för urvalspersoner under respektive över 65 år på så sätt att den äldre gruppen fick pappersenkäten vid två tillfällen medan den yngre fick den vid ett tillfälle. Av totalt fyra utskick ingick pappersenkät i det tredje utskicket bland urvalspersoner under 65 år. Urvalspersoner 65 år eller äldre fick pappersenkät i utskick två och fyra.

Olika analysmetoder

I tre kapitel (4, 5 och 6) redogör vi för analysen av enkätsvaren med hjälp av olika metoder som syftar till att komplettera varandra.

Kapitel 4 redovisar respondenternas svar på enskilda påståenden som avser att mäta tre former av antisemitism:

- social distans, det vill säga socialt avståndstagande och antipatier mot judar
- multidimensionell antisemitism, det vill säga traditionell och Förintelserelaterad antisemitism¹⁶²
- antisemitism relaterad till Israel.

Påståenden kopplade till dessa former har sammanförts till tre index. Dessa omfattar sammanlagt 16 påståenden.¹⁶³ En stor del av de frågepåståenden som använts förekommer i identisk eller snarlik form i andra studier av antisemitiska attityder och föreställningar. Indelningen i olika index, liksom urvalet av frågor som ingår i respektive index, har vägletts dels av resultat från samstämmighet mellan de påståenden som ingår, dels av index som använts i tidigare studier av antisemitiska attityder.¹⁶⁴

Därutöver redovisas i kapitel 4 även resultat för ett antal frågor som avser att mäta respondenternas inställning till trakasserier mot judar, tilltro till olika konspirationsteorier som förekommer i samtida politisk debatt och propaganda, samt frågor som uttrycker kritik av Israels politik.

¹⁵⁹ I urvalet översamlades personer med utländsk bakgrund, personer med lägre utbildning och yngre personer för att öka andelen svar från dessa grupper i befolkningen.

¹⁶⁰ Den designvägda svarsandelen, vilken tar hänsyn till att olika personer haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet, var 30,2 procent.

¹⁶¹ Enkäter genomförda av SCB under senare år har haft liknande svarsfrekvens som bland annat Mångfalds- och Inkluderingsenkäten Malmö med 18,6 procent. Se SCB:s tekniska rapport om undersökningen för detaljer kring vikter.

¹⁶² Antisemitism relaterad till Förintelsen utgör en specifik dimension i samtida antijudiskt tänkande och propaganda (se kapitel 3). I studien undersöks denna dimension med två frågepåståenden. För att på ett meningsfullt sätt kunna beskriva resultat rörande attityders förekomst utifrån olika nivåer av intensitet är emellertid två påståenden för få för att utgöra ett eget index, och därför har dessa frågepåståenden förts in i det mångdimensionella antisemitismindex som används i kapitel 4, 5 och 6.

¹⁶³ Indexet för antisemitism relaterad till Israel 2025 består av fyra påståenden. I undersökningen 2020 ingick endast tre påståenden. Av detta skäl baseras jämförelserna mellan 2020 och 2025 i kapitel 5 och 6 avseende Israelrelaterade antisemitiska attityder på 2020 års index, det vill säga ett index med tre påståenden.

¹⁶⁴ Samstämmighet mellan påståenden kan beräknas med faktoranalys. Se t.ex. Staetsky 2017, Bergmann 2020, Unabhängiger Expertenkreis Antisemitismus 2017, Heyder, Iser & Smid 2005; Kovács & Fischer 2021, Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024; Mokros & Zick 2025; Dawid & Zeglovits 2025. Cronbachs alfa för social distansindexet är 0,84, Cronbachs alfa för det multidimensionella antisemitismindexet är 0,90 och Cronbachs alfa för indexet gällande antisemitism relaterad till Israel är 0,69.

Intensitet och spridning

Kapitel 5 redovisar tre additiva index som speglar de olika formerna av antisemitism. Analysen bygger på det så kallade elastiska synsättet, introducerat och utvecklat av Daniel Staetsky i en studie av antisemitiska attityder i Storbritannien.¹⁶⁵ Syftet är att fånga såväl intensiteten (styrkan) som spridningen (utbredningen) av olika former av antisemitism.¹⁶⁶

De elastiska indexen beräknas genom att svaren på varje påstående, ursprungligen givna på en femgradig skala (1–5), kodas om till ett binärt utfall: instämmande eller icke-instämmande. Svaren ”stämmer ganska bra” (4) och ”stämmer helt” (5) kodas som instämmande, medan svaren ”stämmer inte alls”, ”stämmer ganska dåligt” och ”stämmer varken bra eller dåligt” (1–3) kodas som icke-instämmande. Därefter adderas svaren på olika påståenden och andelen beräknas utifrån olika antal instämmanden. Indexet för social distans består av fyra påståenden, vilket innebär att antalet instämmanden kan variera mellan 0 och 4. Detsamma gäller indexet som mäter antisemitism relaterad till Israel. Indexet för multidimensionell antisemitism omfattar åtta påståenden, med ett maximalt antal på åtta instämmanden.

Attityder bedöms ha stark intensitet när fler än hälften av frågepåståendena inom ett index besvaras instämmande. Instämmanden i fler än ett, men högst hälften av påståendena, klassificeras som en antisemitisk inställning med svagare intensitet. Ett enskilt instämmande klassificeras inte som en antisemitisk inställning, men kan enligt den elastiska analysen indikera en latent attityd.¹⁶⁷ Vi har därför tagit hänsyn till denna andel vid

uppskattningar av den maximala spridningen av antisemitiska föreställningar i befolkningen.

Bakgrundsfaktorer

För att kunna undersöka relationen mellan olika bakgrundsvariabler och olika former av antisemitism redovisar kapitel 6 linjära regressionsanalyser av tre linjära index (den beroende variabeln): social distans, multidimensionell antisemitism och antisemitism relaterad till Israel, baserat på 2025 års data.¹⁶⁸

För att kunna fastställa en statistiskt signifikant skillnad mellan resultaten för 2020 och 2025 redovisas även tre linjära regressionsanalyser med alla tre index där svarsinformationen för enkäterna 2020 och 2025 är sammanförda. Ju högre upp på indexskalan en respondent kommer, desto fler antisemitiska attityder och föreställningar har respondenten. Medelvärdet på indexet är det genomsnittliga resultatet för befolkningen¹⁶⁹ eller för en specifik kategori, till exempel män eller kvinnor. Se bilaga 2 för medelvärden för alla index.

Bakgrundsfaktorerna (de oberoende variablerna) i analysen baseras huvudsakligen på individuella karaktäristika som är kända från registerdata och kopplas till enkätsvaren av SCB (se bilaga 1 för antal och andel respondenter efter karaktäristika). Dessa omfattar demografiska, socioekonomiska och geografiska faktorer såsom kön, ålder, utbildningsnivå, boendeort samt födelseland eller område för respondenten och respondentens föräldrar. Därutöver ingår enkätbaserade variabler om religionstillhörighet, religiositet samt huruvida respondenten har en judisk vän.

165 Staetsky 2017. Se även Bergmann 2020 för Norge och Bachner & Bevelander 2021 för Sverige.

166 Staetsky 2017.

167 Med latent antisemitiska attityder avses här underliggande negativa attityder och föreställningar som under vissa omständigheter kan komma till uttryck.

168 Cronbachs alfa för social distansindexet är 0,84, Cronbachs alfa för det multidimensionella antisemitismindexet är 0,90 och Cronbachs alfa för indexet gällande antisemitism relaterad till Israel är 0,69. Se bilaga 2 för fullständiga resultat av dessa analyser.

169 Medelvärde för social distansindexet är 1,61, för det multidimensionella antisemitismindexet 2,35 och för Israelrelaterad antisemitism 2,45 och återfinns i bilaga 2.

Variablerna är uppdelade i olika kategorier såsom män eller kvinnor eller att ha grundskoleutbildning, gymnasieutbildning eller högskole- och universitetsutbildning som högsta utbildningsnivå. Boendeort är uppdelat i boendetingen i eller utanför ett storstadsområde. Denna gruppering av kommuner tillhörande respektive storstadsområde bygger på statistik för arbetspendling och flyttmönster mellan en centralkommun och dess kranskommuner.¹⁷⁰

Variablerna avseende födelseland/område och föräldrars födelseland/område är indelade i: född i Sverige med antingen en eller två föräldrar födda i Sverige eller två utrikes födda föräldrar.¹⁷¹ Utrikes födda personer är kategoriserade efter födelseregion: Norden (exklusive Sverige), EU (exklusive Norden), Europa (exklusive Norden och EU), Mellanöstern och Nordafrika (MENA),¹⁷² Afrika (exklusive MENA), Asien (exklusive MENA) samt Nord- och Sydamerika.¹⁷³ Religionstillhörighet är indelad i kategorierna ingen religion, kristen, muslim samt annan religion.

Det fanns också frågor som mätte tillit till andra människor i samhället samt tillit till samhällsinstitutionerna regering, riksdag och polis. Attityder till invandrare och till kön samt sexism, liksom mått på tillit, utgör index baserade på Likertskalor. Även frågor om vänster- och högerauktoritärt tänkande, konspiratorisk läggning samt medieanvändning ingår i analysen.

Slutligen ingår också frågan om respondenten

sympatiserar med Israel eller Palestina eller båda, eller ingen av dessa parter i Israel-Palestinakonflikten.¹⁷⁴ I en separat analys av 2025 års enkät har vi studerat respondenternas partisympatier i relation till antisemitiska attityder samtidigt som vi har tagit hänsyn till andra individuella bakgrundsfaktorer.

För jämförelsen mellan 2020 och 2025 har vi sammanfört respondenternas enkätsvar i ett samlat material och skapat en variabel som indikerar året som respondenten besvarade enkäten. För de variabler som förväntas kunna ge olika utfall mellan enkätstillfällena har så kallade samspelseffekter inkluderats i regressionen.¹⁷⁵

Den statistiska metod som vi har använt i analysen av antisemitiska inställningar i befolkningen är en vanlig linjär multipel regressionsanalys, och utfallet som redovisas är b-koefficienter. Med denna metod beräknas samband mellan antisemitiska inställningar och olika faktorer (variabler). Tabellerna i bilaga 4 redovisar enbart våra slutmodeller för 2025 och jämförelsen mellan 2020 och 2025.

När koefficienten för en variabel är negativ (det vill säga har ett minustecken) betyder det att den har ett negativt samband, det vill säga att kategorin i fråga har en lägre grad av antisemitiska inställningar än referenskategorin. Om talet är positivt är sambandet positivt, och respondenterna i kategorin har en högre grad av antisemitiska inställningar än referenskategorin.

170 Storstockholm är kommunerna Norrtälje, Sigtuna, Vallentuna, Österåker, Danderyd, Vaxholm, Lidingö, Täby, Upplands-Väsby, Upplands-Bro, Sollentuna, Sundbyberg, Järfälla, Solna, Ekerö, Värmdö, Nacka, Tyresö, Huddinge, Haninge, Botkyrka, Salem, Nykvarn, Södertälje, Stockholm och Nynäshamn. Storgöteborg utgörs av kommunerna Stenungssund, Lilla Edet, Ale, Alingsås, Kungälv, Lerum, Öckerö, Göteborg, Partille, Härryda, Mölndal och Kungsbacka. Stor-Malmö är Höör, Eslöv, Kävlinge, Lund, Staffanstorps, Lomma, Burlöv, Malmö, Svedala, Vellinge, Trelleborg och Skurup.

171 Denna uppdelning är baserad på tidigare studier som visade att Sverigefödda med en förälder född i Sverige eller med två föräldrar födda utomlands hade olika benägenhet att rösta i kommunalval. Se t.ex. Bevelander & Hutcheson 2016.

172 Respondenter i kategorin MENA är personer födda i länderna i Mellanöstern och Nordafrika och följande länder ingår: Algeriet, Bahrain, Egypten, Förenade Arabemiraten, Irak, Iran, Israel, Jemen, Jordanien, Kuwait, Libanon, Libyen, Marocko, Oman, Palestina, Qatar, Saudiarabien, Syrien och Tunisien.

173 Här ingår även några få respondenter från Oceanien.

174 Cronbachs alfa för tillit till institutioner är 0,79, för attityder till invandring, 0,77 och sexism, 0,67, för högerauktoritärt index 0,63, för vänsterauktoritärt index 0,58, och för konspirationsläggningsindex 0,83.

175 Samspelseffekt, eller interaktionseffekt, är den simultana effekten av två variabler i relation till inställningen till judar där det samtidigt kontrolleras för de andra faktorerna i modellen.

Ju större koefficientens värde är, desto starkare är sambandet.

Det positiva eller negativa utfallet (b-koefficienten) som beräknas för de olika kategorierna kan i det närmaste tolkas som procentförändringar mellan en enskild kategori och referenskategori. Variabler som är kodade som kategoriska variabler, det vill säga i olika kategorier, har alltid en så kallad referenskategori som har värdet 0. De andra kategorierna jämförs med referenskategori för att få en uppfattning om vilken riktning och storlek sambandet mellan dessa och inställningen till judar har.

Social önskvärdhet

Som med alla attitydmätningar, och i synnerhet om frågorna rör känsliga ämnen, finns en risk att vissa respondenter inte svarar uppriktigt, utan i enlighet med vad de uppfattar som socialt önskvärt. De frågor som i denna enkät gäller attityder till judar, invandring och benägenhet till auktoritärt eller konspiratoriskt tänkande kan uppfattas som känsliga och avhålla vissa personer från att besvara enkäten, eller leda till att de svarar i enlighet med vad de uppfattar som socialt acceptabelt.

En studie om enkätundersökningar och social önskvärdhet visar att frågor som uppfattas som påträngande eller socialt olämpliga med hänsyn till respondentens personliga eller sociala bakgrund, kan leda till att personen avstår från att delta eller ger svar som de tror förväntas av dem utifrån deras bakgrund. Vissa studier menar därtill att vissa individer har en personlighet som ökar benägenheten att svara i enlighet med vad de uppfattar som socialt önskvärt. Flera studier pekar också på att respondenter har en ökad tendens att underrapportera när det handlar om frågor som rör oönskade beteenden, såsom alkohol- och

drogvanor, rökning eller rasistiska attityder. Däremot är sådana mönster mindre vanliga när det gäller socialt önskvärda beteenden som till exempel valdeltagande.¹⁷⁶

I vilken utsträckning denna enkät har påverkats av sådana faktorer är svårt att veta. Generellt ökar benägenheten att svara socialt önskvärt när frågorna är känsliga, men i vilken grad detta sker påverkas av intervjumetoden. Inverkan tenderar att vara större i undersökningar där det finns en direkt samtalskontakt med intervjuaren, som vid telefonintervjuer eller intervjuer ansikte mot ansikte. Inverkan tenderar att vara lägre i studier som – i likhet med vår undersökning – genomförs med anonyma enkäter online eller i pappersform.¹⁷⁷ För personer som upplevde den digitala versionen av vår enkät som svår att besvara fanns även en pappersenkät att tillgå för att underlätta deltagandet. Det låga interna bortfallet, det vill säga att endast ett fåtal respondenter inte besvarade samtliga frågor, tyder på att de som valde att delta även i hög utsträckning besvarade de frågor som kunde uppfattas som känsliga.

¹⁷⁶ Se Tourangeau & Yan 2007.

¹⁷⁷ Se t.ex. Küpper & Zick 2020.

Kapitel 4

Antisemitiska attityder och föreställningar 2020 och 2025

I den här studien har vi undersökt dels utbredningen av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen, dels deras samband med olika bakgrundsfaktorer. Genom att upprepa frågepåståenden som användes i Forum för levande historias studie 2020 i 2025 års studie blir det möjligt att jämföra resultaten över tid och analysera förändringar. I detta kapitel redovisar vi resultaten av dessa jämförelser, samt resultaten av ett antal frågepåståenden som endast ingår i 2025 års studie.¹⁷⁸

I studien undersöker vi attityder och föreställningar som återspeglar olika dimensioner av antisemitism: social distans, traditionell antisemitism, antisemitism relaterad till Förintelsen samt antisemitism relaterad till Israel. Vi har sammanfört frågepåståenden som reflekterar dessa dimensioner i olika index.¹⁷⁹ I 2025 års studie har vi dessutom undersökt inställningar till judars utsatthet för antisemitiska trakasserier samt till vissa specifika konspirationsteorier.

Övergripande förändringar

När resultaten för 2025 jämförs med 2020 kan vi se vissa övergripande förändringar. Medelvärde har ökat för samtliga antisemitismindex, vilket indikerar en övergripande förskjutning i svarsmönstren mellan 2020 och 2025 (se figur 4.1 samt bilaga 2).¹⁸⁰ Förändringarna på indexnivå återspeglas i svarsfördelningarna för de enskilda frågepåståenden som ingår i respektive index, vilka redovisas i detta kapitel.

Sammantaget framgår att andelen som instämmer i antisemitiska påståenden har ökat något. Den största förändringen handlar dock om att den andel som tar avstånd från antisemitiska påståenden har minskat, vilket syns i samtliga antisemitismindex jämfört med 2020. Minskningen är störst i svars kategorin ”stämmer inte alls”, det vill säga bland svarande som entydigt tar avstånd från de antisemitiska påståenden som använts. Vidare kan vi se en tydlig ökning av andelen som svarat att antisemitiska påståenden

¹⁷⁸ För en jämförelse av resultaten för 2005 och 2020 års studier, se Bachner & Bevelander 2021.

¹⁷⁹ De frågepåståenden som används återger motiv som förekommer i samtida antisemitiskt tänkande och propaganda. För en diskussion om antisemitismens samtida former, motiv och sammanhang, se kapitel 1.

¹⁸⁰ Medelvärdena är baserade på index som går från 1 till 5. För medelvärden se kapitel 3.

”stämmer varken bra eller dåligt”. I den senare svarskategorin återfinns respondenter som varken instämmer eller tar avstånd från påståendena, inte har en uttalad uppfattning i frågan eller som av olika skäl inte kan eller vill ta ställning.

Social distans

I studien har vi ställt frågor som mäter social distans, det vill säga det upplevda sociala avståndet till judar, samt graden av sympati respektive antipati gentemot judar.¹⁸¹ Denna dimension har undersökts med frågor om huruvida respondenten kan acceptera en jude som chef, granne och familjemedlem. Den har även undersökts genom frågepåståendet ”Det skulle vara helt acceptabelt med en jude som statsminister i Sverige”. Svaren på den senare frågan torde i viss mån även indikera i vilken grad svenska judar ses och ”accepteras” som svenskar.¹⁸² Frågepåståendena har sammanförts till ett index för social distans (se figur 4.2).

Resultaten för 2025 visar att en stor majoritet, mellan 83 och 90 procent, i olika grad är positivt inställd till att ha en chef, granne eller familjemedlem som är jude. I jämförelse med 2020 års studie har dock denna andel minskat med mellan 5 och 6 procentenheter. Samtidigt har andelen som i olika grad är negativt inställd ökat något. År 2025 var till exempel 8 procent avvisande mot att ha en jude som familjemedlem, en mindre ökning jämfört med 2020.

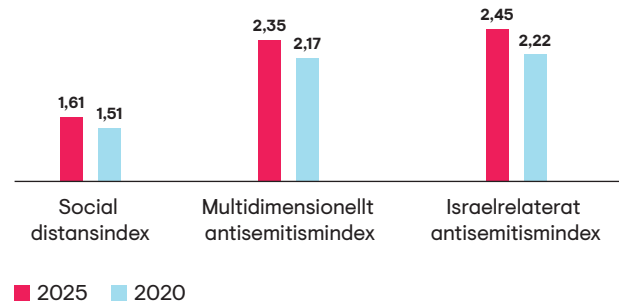
Det är 14 procent som i olika grad är negativa till tanken på en statsminister som är jude medan 58 procent ställde sig helt eller delvis positiva. Andelen som är entydigt positiv har minskat med 9 procentenheter jämfört med 2020.¹⁸³

¹⁸¹ Parrillo & Donoghue 2005, s. 257–271.

¹⁸² När det gäller frågan om acceptans för en statsminister som är jude kan inte uteslutas att vissa respondenter i första hand associerat beteckningen jude med religionstillhörighet och att ett avvisande svar i vissa fall kan indikera en negativ inställning till en statsminister som är religiös.

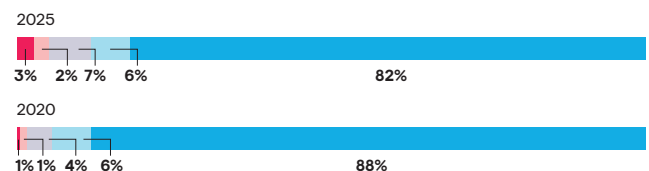
¹⁸³ Cronbachs alfa för indexet för social distans är 0,84.

Figur 4.1. Medelvärden för olika antisemitismindex 2020 och 2025

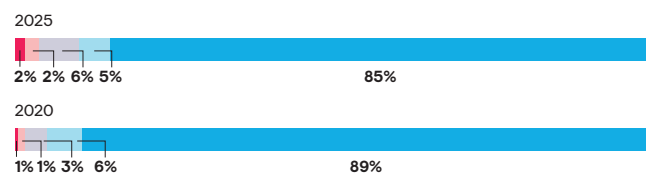

Figur 4.2. Social distansindex

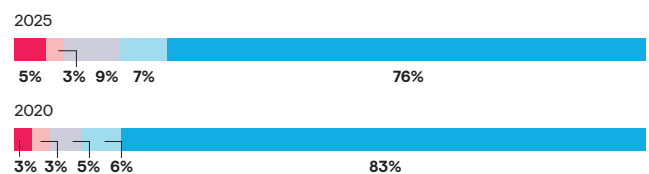
”Skulle du kunna tänka dig att ha en person som är jude som chef?”

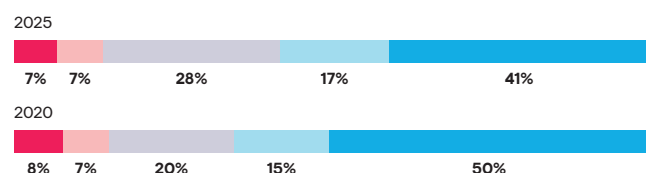
”Skulle du kunna tänka dig att ha en person som är jude som granne?”

”Skulle du kunna tänka dig att ha en person som är jude som familjemedlem?”

”Det skulle vara helt acceptabelt med en jude som statsminister i Sverige?”

I likhet med studien från 2020 är fler negativt inställda till en jude som statsminister än till en jude som chef, granne och familjemedlem.

Antisemitiska föreställningar

I det här avsnittet redovisar vi resultatet för dimensionerna traditionell antisemitism och antisemitism relaterad till Förintelsen. Dessa former av antisemitism har undersökts med åtta frågepåståenden som sammanförts till ett multidimensionellt antisemitismindex (se figur 4.3).

Föreställningar om makt och inflytande

Föreställningar som tillskriver judar som grupp makt och kontroll över politik, medier och ekonomi eller finansvärlden är centrala i antisemitiskt tänkande. Dessa bilder inbegriper även konspiratoriska föreställningar, och bildar kärnan i mytbildningar om judiska sammansvärjningar. I det multidimensionella indexet används fyra frågepåståenden som på olika sätt ger uttryck för denna typ av föreställningar.

I 2025 års studie instämde var femte helt eller delvis i påståendet att ”Judarna har stort inflytande över världsekonomin”. Mellan 13 och 15 procent instämde i olika grad i påståendena att ”Judarna har för stort inflytande i världen idag”, ”Judarna har stort inflytande över medierna” och ”Judarna styr USA:s utrikespolitik”. Jämfört med 2020 har andelen som i olika grad instämmer i de tre senare påståendena ökat något.

Mellan 25 och 41 procent tog i olika grad avstånd från dessa påståenden, men andelen har minskat jämfört med 2020, och nästan hela förändringen har skett i svars kategorin ”stämmer inte alls”. Exempelvis var det 14 procent färre som i olika grad tog avstånd från påståendena ”Judarna har stort inflytande över medierna” och

”Judarna styr USA:s utrikespolitik”. Samtidigt har det skett en tydlig ökning av andelen som svarat ”stämmer varken bra eller dåligt” jämfört med 2020.

”Antisemitism är judarnas eget fel”

Till den traditionella antisemitismens tankevärld hör även påståenden om att judar själva bär skulden till det hat och den förföljelse som de har drabbats av historiskt och idag. Detta är en tematik som i vissa av sina uttrycksformer anknyter till kristen antijudaism.

I undersökningen har två frågepåståenden som ger uttryck för dessa uppfattningar eller föreställningar använts: ”Förföljelsen och hatet mot judarna är delvis judarnas eget fel” och ”Judarna korsfäste Kristus och deras lidande är ett straff för detta brott”. År 2025 instämde 3 procent helt eller delvis i dessa påståenden, vilket i stort sett är samma resultat som 2020. Det var 69 procent som i olika grad tog avstånd från påståendena, en viss minskning jämfört med 2020.

Antisemitism relaterad till Förintelsen

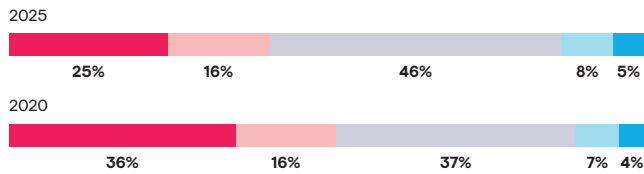
En annan dimension som vi har undersökt är antisemitiska föreställningar eller beskyllningar som uttrycks i sammanhang som rör Förintelsen och den förföljelse som judar har utsatts för genom historien. Två frågepåståenden som berör denna aspekt har använts.

År 2025 instämde 14 procent helt eller delvis i påståendet ”Judarna tror att de är de enda som har lidit (i historien)” och 12 procent i påståendet ”Judarna utnyttjar nazisternas judeutrotning (Förintelsen) i ekonomiska och politiska syften”, en mindre ökning jämfört med 2020.

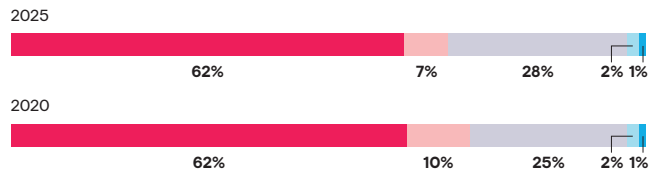
Det var 55 respektive 51 procent som i olika grad tog avstånd från påståendena. Det är en tydlig minskning jämfört med 2020. För påståendet

Figur 4.3. Multidimensionellt antisemitismindex

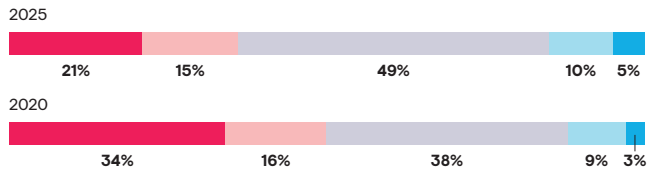
”Judarna har för stort inflytande i världen idag”

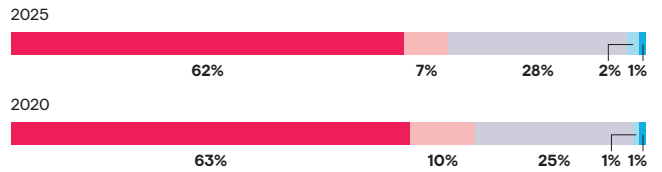
”Förföljelsen och hatet mot judarna är delvis judarnas eget fel”

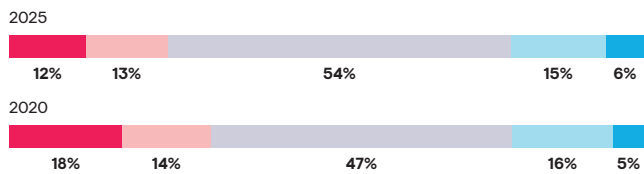
”Judarna styr USA:s utrikespolitik”

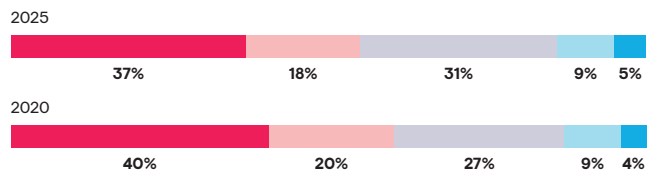
”Judarna korsfäste Kristus och deras lidande är ett straff för detta brott”

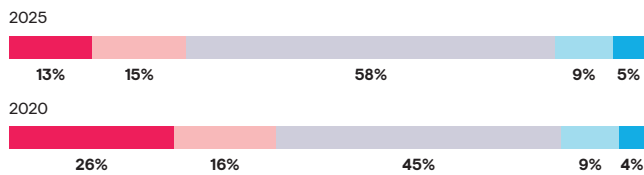
”Judarna har stort inflytande över världsekonomin”

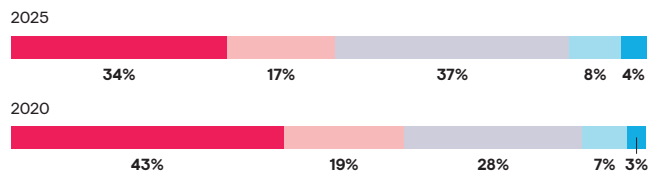
”Judarna tror att de är de enda som har lidit (i historien)”

”Judarna har stort inflytande över medierna”

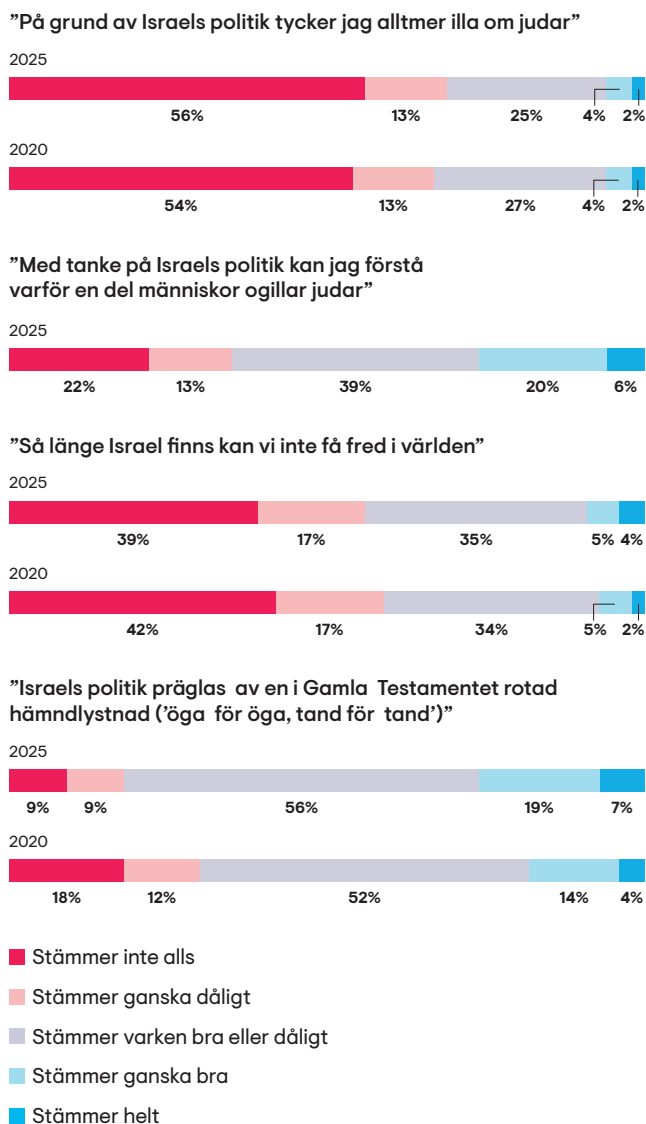

”Judarna utnyttjar nazisternas judeutrotning (Förintelsen) i ekonomiska och politiska syften”

■ Stämmer inte alls ■ Stämmer ganska dåligt ■ Stämmer varken bra eller dåligt ■ Stämmer ganska bra ■ Stämmer helt

Figur 4.4. Israelrelaterat antisemitismindex

”Judarna utnyttjar nazisternas judeutrotning (Förintelsen) i ekonomiska och politiska syften” är minskningen π procentenheter. Andelen som svarat ”stämmer varken bra eller dåligt” har samtidigt ökat.¹⁸⁴

Sammantaget konstaterar vi att de största förändringarna mellan 2020 och 2025 är dels en minskning av andelen som tar avstånd från traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar och uppfattningar, dels en ökning av andelen som svarat ”stämmer varken bra eller dåligt”.

Antisemitism relaterad till Israel

Kritik av Israels politik är inte i sig antisemitism, men antisemitiska motiv och hållningar förekommer i sammanhang som rör staten Israel och den israelisk–palestinska konflikten (se kapitel 1). I denna undersökning har sex frågepåståenden använts för att undersöka antisemitiska attityder och föreställningar i en kontext som rör Israel.

Fyra av påståendena ingår i ett Israelrelaterat antisemitismindex: ”På grund av Israels politik tycker jag allt mer illa om judar”, ”Med tanke på Israels politik kan jag förstå varför en del människor ogillar judar”, ”Så länge Israel finns kan vi inte få fred i världen” och ”Israels politik präglas av en i Gamla Testamentet rotad hämndlystnad (’öga för öga, tand för tand’)” (se figur 4.4).

De två första påståendena rationaliserar antipatier mot judar med hänvisning till Israels politik, men de skiljer sig åt så till vida att det första påståendet rationaliserar egna antipatier på detta sätt medan det andra uttrycker förståelse för andras motvilja mot judar med hänvisning till Israels politik. Det tredje påståendet ansluter till historiska föreställningar om ”judarna” som roten till global disharmoni och ofred, och överför dessa på staten

¹⁸⁴ Cronbachs alfa för det multidimensionella antisemitismindexet är 0,90.

Israel vars existens sägs hindra fred på jorden.¹⁸⁵ Det fjärde påståendet beskriver Israels politik utifrån en traditionell antisemitisk föreställning om att judar och judendom på ett specifikt sätt präglas av hämndlystnad och oförsonlighet.¹⁸⁶

Även om samtliga frågepåståenden ger uttryck för antisemitiska föreställningar och uppfattningar kan det inte uteslutas att det finns respondenter som, genom att instämna i vissa av dem, har velat ge uttryck för kritik av Israels politik utan att närmare reflektera över påståendenas innebörd. Detta bör beaktas när resultaten tolkas.

Det var 26 procent som instämde helt eller delvis i påståendet ”Med tanke på Israels politik kan jag förstå varför en del människor ogillar judar”, 35 procent tog i olika grad avstånd. (Detta frågepåstående har inte använts tidigare vilket innebär att resultaten inte kan jämföras med 2020.)

Det var 6 procent som instämde helt eller delvis i påståendet ”På grund av Israels politik tycker jag allt mer illa om judar”, vilket är samma andel som 2020. Det var 69 procent som i olika grad tog avstånd, en mindre ökning.^{187 188}

Här kan konstateras att skillnaden mellan andelen instämmanden i de båda påståendena är påtaglig. Vad denna skillnad beror på är svårt att veta, men möjligen kan den delvis förklaras av att vissa respondenter tenderar att svara i enlighet

med vad som uppfattas som socialt önskvärt på känsliga frågor, snarare än att ge ett uppriktigt svar. Tröskeln för att instämna i påståenden som rationaliserar motvilja mot judar med referens till Israel kan med andra ord vara lägre om det hänvisas till andras uppfattningar än till egna. Det kan heller inte uteslutas att vissa respondenter som instämde i påståendet ”Med tanke på Israels politik kan jag förstå varför en del människor ogillar judar” menar att det går att förstå varför en del människor tänker så, utan att därmed anse att uppfattningen är rimlig eller acceptabel.

Det var 9 procent som instämde helt eller delvis i påståendet ”Så länge Israel finns kan vi inte få fred i världen”, en mindre ökning jämfört med 2020. Andelen som i olika grad tog avstånd från påståendet minskade något.

Det var 26 procent som i olika grad instämde i påståendet ”Israels politik präglas av en i Gamla Testamentet rotad hämndlystnad (’öga för öga, tand för tand’)”, en ökning med 8 procentenheter. Andelen som helt eller delvis tog avstånd från påståendet minskade med 12 procentenheter.¹⁸⁹

185 Se t.ex. Benz 2005; Bachner & Ring 2005, s. 61–62; Schwarz-Friesel & Reinharz 2017, s. 108–109, Rensmann 2021.

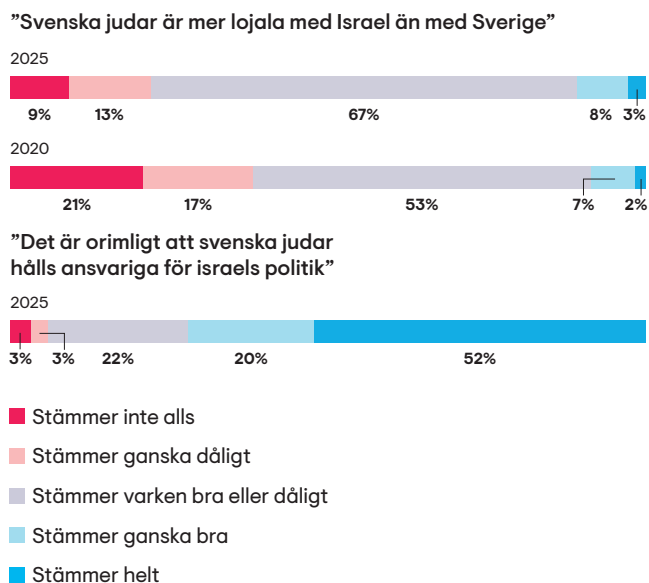
186 Se t.ex. Benz 2004, s. 23, 204–205; Bachner 2004, s. 389 ff., 579–580; Zimmermann 2019, s. 443; Schwarz-Friesel & Reinharz 2017, s. 97–99; Krasni 2024, s. 107 ff.

187 Beträffande social önskvärdhet, se kap. 3 samt Krumpal (2013), s. 2025–2047; Beyer (2024), s. 124.

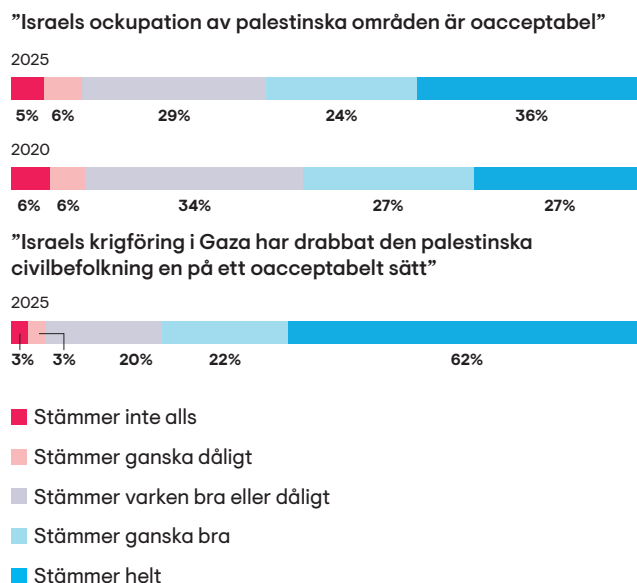
188 Resultaten ligger i linje med de som erhöles för svenska respondenter i Kovács & Fischer 2021, i vilken dessa två frågepåståenden användes i snarlik form. Se Kovács & Fischer 2021a, s. 50, 53.

189 Cronbachs alfa för indexet för antisemitism relaterad till Israel är 0,69.

Figur 4.5. Frågor om kollektivt ansvar och "illojalitet"

Figur 4.6. Frågor om Israel-Palestinakonflikten

"Illojalitet" och kollektivt ansvar för Israels politik

För att få en bredare bild av förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar i kontexter som rör Israel användes även två påståenden som återger antijudiska uppfattningar som har aktualiserats på nytt efter den 7 oktober 2023 (se figur 4.5). (Dessa påståenden ingår inte i det Israelrelaterade antisemitismindexet.)

Ett av påståendena återger beskyllningen att judiska minoriteter inte är lojala med sina hemländer, utan mer lojala med Israel. Det var 11 procent som i olika grad instämde i påståendet att "Svenska judar är mer lojala med Israel än med Sverige", en mindre ökning jämfört med 2020. Andelen som helt eller delvis tog avstånd från påståendet var 22 procent, en minskning med 16 procentenheter. En majoritet svarade "stämmer varken bra eller dåligt".

Ett viktigt inslag i den antisemitism som kommer till uttryck i sammanhang som rör Israel är yttringar där judar som grupp, till exempel

svenska judar, hålls ansvariga för Israels politik. Denna aspekt undersökte vi med påståendet "Det är orimligt att svenska judar hålls ansvariga för Israels politik". I detta påstående instämde 72 procent helt eller delvis, medan 6 procent helt eller delvis tog avstånd, det vill säga ansåg inte att det är orimligt att hålla svenska judar ansvariga för Israels politik. (Detta frågepåstående har inte använts tidigare vilket innebär att resultaten inte kan jämföras med 2020.)

Kritik av Israels politik

I undersökningen använde vi även två frågepåståenden som *inte* ger uttryck för antisemitiska attityder och föreställningar i kontexter som rör Israel, utan endast uttrycker kritik mot Israels politik (se figur 4.6). Här var det 60 procent som i olika grad instämde i påståendet "Israels ockupation av palestinska områden är oacceptabel", en ökning med 6 procentenheter jämfört med 2020. Det var 11 procent som helt eller delvis tog avstånd.

Det var 84 procent som helt eller delvis instämde i påståendet ”Israels krigföring i Gaza har drabbat den palestinska civilbefolkningen på ett oacceptabelt sätt”, medan 6 procent i olika grad tog avstånd. (Det senare påståendet har inte använts tidigare varför resultaten inte kan jämföras med 2020).

Här kan noteras att den andel som instämmer i påståenden som uttrycker kritik mot Israels politik vida överstiger de andelar som instämmer i påståenden som ger uttryck för antisemitiska attityder och föreställningar i sammanhang som rör Israel.¹⁹⁰

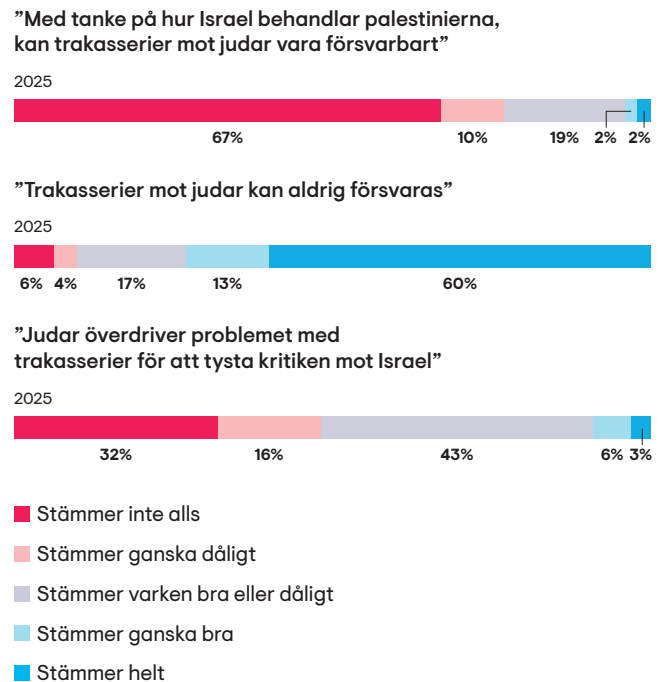
Uppfattningar om trakasserier mot judar

Antijudiska attityder kan även återspeglas i inställningar till judars utsatthet för antisemitiska handlingar, till exempel när antijudiska trakasserier uppfattas som försvarbara eller rättfärdigas med hänvisning till Israels politik. De kan även reflekteras i anklagelser om att judar som grupp medvetet överdriver problemet med antisemitiska trakasserier för att tysta kritik mot Israels politik, en beskyllning som även vilar på föreställningen om att judar har en gemensam agenda i förhållande till Israel.

Uppfattningar om svenska judars utsatthet för antisemitiska handlingar undersöktes 2025 med tre frågepåståenden (se figur 4.7). Påståendena introducerades i enkäten med påpekandet ”i nyheterna har det rapporterats om att judar har utsatts för trakasserier i Sverige”.¹⁹¹

Det var 4 procent som helt eller delvis instämde i påståendet ”Med tanke på hur Israel behandlar palestinierna, kan trakasserier mot judar vara

Figur 4.7. Frågor om trakasserier mot judar

försvarbart”, medan 77 procent i olika grad tog avstånd. Ställda inför det omvända påståendet ”Trakasserier mot judar kan aldrig försvaras” instämde 73 procent helt eller delvis, medan 10 procent i olika grad tog avstånd från uppfattningen att trakasserier mot judar aldrig går att försvara. Resultaten visar att en stor majoritet anser att trakasserier av judar inte är försvarbara, men de pekar också på att en inte obetydlig minoritet är av motsatt uppfattning.

9 procent instämde helt eller delvis i påståendet ”Judar överdriver problemet med trakasserier för att tysta kritiken mot Israel”, medan 48 procent i olika grad tog avstånd.^{192 193}

¹⁹⁰ Korrelationen mellan ett index baserat på de två frågepåståendena som uttrycker kritik av Israels politik och de tre antisemitismindex som används i undersökningen är svag eller obefintlig: multidimensionellt antisemitismindex -0,061, Israelrelaterat antisemitismindex 0,246, social distansindex -0,012.

¹⁹¹ Frågepåståendena har inte använts tidigare varför resultaten inte kan jämföras med 2020.

¹⁹² Korrelationen mellan index för inställningar till trakasserier mot judar och det multidimensionella antisemitismindexet är relativt stark, 0,624, och signifikant. Korrelationerna med indexen för social distans är 0,538 och Israelrelaterad antisemitism 0,571 och signifikanta.

¹⁹³ Cronbachs alfa för indexet för inställningar till trakasserier av judar är 0,64.

Figur 4.8. Frågor om konspirationsteorier

”På grund av sionisternas inflytande över medierna döljs sanningen om Israels övergrepp på palestinierna”

2025

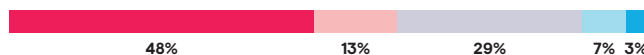
”Finansmannen George Soros styr i hemlighet mycket av det som händer i världen”

2025

”En politisk elit genomför ett folkutbyte med målet att göra svenskar till en minoritet”

2025

- Stämmer inte alls
- Stämmer ganska dåligt
- Stämmer varken bra eller dåligt
- Stämmer ganska bra
- Stämmer helt

Inställningar till konspirationsteorier

År 2025 undersökte vi även inställningen till tre olika konspirationsteorier som förekommer i nutida politisk debatt och propaganda (se figur 4.8).

Ett av frågepåståendena som användes löd: ”På grund av sionisternas inflytande över medierna döljs sanningen om Israels övergrepp mot palestinierna.” Påståendet kan ses som en variant på den antisemitiska konspirationsteorin om att judar kontrollerar medier i Sverige och andra länder, och på så sätt styr och censurerar informationsflödet. I detta fall appliceras föreställningen på mediernas bevakning av Israel-Palestina-konflikten, och eftersom frågan ställdes i början av 2025 är det sannolikt att många respondenter har förknippat frågepåståendet med nyhetsrapporteringen om Israels krigföring i Gaza.

I påståendet refereras inte till judar utan till ”sionisterna”. På så sätt efterliknar påståendet det språk som ofta används när antisemitiska budskap av detta slag förmedlas i offentligheten. I sådana sammanhang undviks inte sällan explicita hänvisningar till judar, vilka i många fall ersätts av antydningar, omskrivningar och kodord, som till exempel ”sionister” (se kapitel 1). Här bör dock noteras att ordet ”sionister” används med skiftande innebörd i svensk och internationell debatt. I vissa fall används det även som beteckning på opinioner eller aktörer som stöder eller anses stödja Israel eller israelisk politik. Det kan därför inte uteslutas att en del svarande associerat termen med sådana opinioner och aktörer. Även i det senare fallet innebär ett instämmande i påståendet att respondenten instämmer i en konspiratorisk föreställning – det vill säga att ”medierna” döljer ”sanningen om Israels övergrepp mot palestinierna” på grund av inflytandet från opinioner och aktörer som anses stödja Israel – men det utgår inte nödvändigtvis från en antisemitisk mytbildning. Detta bör beaktas när resultaten tolkas.

Det var 14 procent som instämde helt eller delvis i påståendet ”På grund av sionisternas inflytande över medierna döljs sanningen om Israels övergrepp mot palestinierna”, medan 42 procent i olika grad tog avstånd och 44 procent svarade ”stämmer varken bra eller dåligt”.^{194 195}

Som påpekades i kapitel 1 sprids sedan länge konspirationsteorier som utmålar den amerikansk-judiske finansmannen och filantropen George Soros som allsmäktig fiende och drivkraft bakom komplexa globala skeenden. Konspirationsteorin sprids framför allt i högerextrema och högernationalistiska miljöer, men förekommer även i andra politiska sammanhang. Ibland har den en tydlig antisemitisk prägel, ibland inte, men även i fall där ett tydligt antisemitiskt budskap saknas påminner mytbildningens övergripande berättelse starkt om traditionella antisemitiska konspirationsteorier.

I syfte att undersöka i vilken utsträckning konspirationsteorin om Soros har stöd i den svenska befolkningen inkluderade vi ett frågepåstående som löd: ”Finansmannen George Soros styr i hemlighet mycket av det som händer i världen”. Det var 7 procent som instämde helt eller delvis

i påståendet, 43 procent tog i olika grad avstånd, medan 50 procent svarade ”stämmer varken bra eller dåligt”.^{196 197 198}

Det tredje frågepåståendet som användes löd: ”En politisk elit genomför ett folkutbyte med målet att göra svenskar till en minoritet.” Denna konspirationsteori, som sprids inom högerextrema och högernationalistiska miljöer, framställer invandring och demografiska förändringar som resultatet av en plan som en påstådd ”elit” ska ha utformat i syfte att göra majoritetsbefolkningen i Sverige och andra västländer till en minoritet. I högerextrem propaganda beskrivs det påstådda ”folkutbytet” i vissa fall som ett ”folkmord på vita”. Den så kallade ”elit” som påstås ligga bakom konspirationen syftar ibland på politiska motståndare, men inte sällan antyds eller påstås öppet att skeendet orkestreras av judar (se kapitel 1).

Det var 10 procent som instämde helt eller delvis i påståendet, 61 procent tog i olika grad avstånd och 29 procent svarade ”stämmer varken bra eller dåligt”.¹⁹⁹

194 Motivet till att välja svarsalternativet ”stämmer varken bra eller dåligt” torde variera. För en del respondenter torde termen ”sionister” vara obekant. Det kan således inte uteslutas att vissa uppfattat påståendet som svårbegripligt alternativt som en kunskapsfråga och av det skälet valt detta svarsalternativ.

195 Korrelationen med det multidimensionella antisemitismindexet är 0,540 och signifikant.

196 Som framgår var det en stor andel som svarade ”stämmer varken bra eller dåligt”. Inte heller här kan uteslutas att en del respondenter uppfattat påståendet som svårbegripligt alternativt som en kunskapsfråga och av det skälet valt detta svarsalternativ.

197 Korrelationen med det multidimensionella antisemitismindexet var 0,518 och signifikant.

198 Frågepåståendet om Soros användes även 2020. Även om svarsalternativen då inte var desamma som 2025 indikerar resultaten inga större förändringar mellan 2020 och 2025. För 2020 års resultat, se Bachner och Bevelander 2021, s. 63.

199 Korrelationen med det multidimensionella antisemitismindexet är 0,376 och signifikant.

Sammanfattning

Resultaten för frågorna som mäter social distans visar att en betydande majoritet fortsatt är positivt inställd till att ha en jude som chef, granne, familjemedlem eller statsminister, men andelen har minskat jämfört med 2020, samtidigt som andelen negativt inställda i flera fall ökat något.

När det gäller resultaten för frågepåståenden som mäter traditionell och Förintelserelaterad antisemitism är den största förändringen mellan 2020 och 2025 en minskning av andelen som tar avstånd från denna typ av föreställningar, parallellt med en ökning av andelen som inte tagit tydlig ställning utan svarat att påståendena ”stämmer varken bra eller dåligt”. Vi ser också en mindre ökning av andelen som instämmer i flera av påståendena. Här kan även noteras att mellan 13 och 21 procent av respondenterna i olika grad instämmer i påståenden som ger uttryck för föreställningar om judars makt och inflytande, vilka utgör en central aspekt av antisemitiskt tänkande.

Vad gäller dimensionen antisemitism relaterad till Israel visar resultaten för vissa påståenden på en tydligt minskad andel som tar avstånd, samtidigt som andelen som i olika grad instämmer har ökat något.

På ett övergripande plan visar jämförelsen mellan resultaten för dessa tre dimensioner att det mellan 2020 och 2025 har skett en tydlig minskning av andelen som tar avstånd från antisemitiska påståenden, samtidigt som andelen som inte tar tydlig ställning har vuxit. Vi kan också notera en viss ökning av andelen som instämmer i antisemitiska påståenden.

Studien 2025 inbegrep även teman som tidigare inte har undersökts. Resultaten för frågor som undersöker inställningen till judars utsatthet för antisemitiska handlingar visar att en stor majoritet uppfattar antijudiska trakasserier som oförsvarbara, men svaren pekar också på att en inte obetydlig minoritet är av motsatt uppfattning. Resultaten för frågepåståenden som uttrycker konspirationsteorier som förekommer i samtida politisk debatt och propaganda visar att en majoritet endera tar avstånd från eller väljer att inte tydligt ta ställning till dessa. Samtidigt framgår det att mellan 7 och 14 procent i olika grad instämmer i påståendena.

Kapitel 5

Attityders intensitet och spridning

Undersökningar visar att utbredningen av antisemitiska attityder är mer begränsad i Sverige och andra nordiska länder jämfört med vissa andra europeiska länder. Dessa resultat kan ibland misstolkas i förhållande till vad studier av andra aspekter av antisemitismens närvaro, manifestationer och konsekvenser visar, däribland undersökningar om svenska judars upplevelser och erfarenheter av antisemitism (se kapitel 2). Med syfte att ge en mer nyansrik bild av utbredningen av antisemitiska attityder i Sverige, analyserar vi här – i likhet med i Forum för levande historias studie från 2020 – dessa föreställningar och attityder utifrån ett så kallat elastiskt synsätt, som tar hänsyn till olika variationer.²⁰⁰

En elastisk syn på antisemitism: nivåer av intensitet och maximal spridning

I denna studie undersöker vi attityder och föreställningar som återspeglar olika former av antisemitism: social distans, traditionell antisemitism, antisemitism relaterad till Förintelsen och antisemitism relaterad till Israel. Antisemitiska attityder förekommer i samhället med varierande styrka. Det elastiska synsättet tar uttryckligen hänsyn till denna variation. Vissa individer kan hysa antisemitiska attityder med stark intensitet, medan andra gör det i svagare form. Det finns även personer som inte tydligt passar in i någon av dessa kategorier, men som på en kognitiv nivå kan bära på enstaka antisemitiska föreställningar utan att dessa förenas med en fientlig inställning till judar på en emotionell nivå. Det kan till exempel handla om att tro på antisemitiska föreställningar om judars makt och inflytande utan att vara fientligt inställd till judar som grupp.

²⁰⁰ Bachner och Bevelander 2021. Se även Staetsky 2017, Bergmann 2020, s. 155–186.

Det elastiska synsättet gör det möjligt att fånga både intensiteten och spridningen av antisemitiska attityder och föreställningar. Genom att ta hänsyn till *skillnader i intensitet* får vi en mer träffsäker bild av den skiftande styrkan i antisemitiska attityder och idéer i befolkningen. Metoden gör det dessutom möjligt att ange den *maximala spridningen* av antisemitiska föreställningar i samhället. Därigenom kan vi uppskatta storleken på den andel av befolkningen inom vilken judar och andra riskerar att möta antisemitiska föreställningar. Det är viktigt att betona att alla som bär på antisemitiska uppfattningar inte nödvändigtvis ger uttryck för dem. Samtidigt bör det påpekas att även enstaka uttryck för antisemitiska stereotyper – oavsett om de är oreflekterade eller saknar fientlig intention – kan vara kränkande och väcka obehag. En uppskattning av den maximala spridningen av antisemitiska föreställningar i samhället är därför särskilt relevant vid tolkningen av resultat som rör svenska judars erfarenheter och upplevelser av antisemitism (se kapitel 2).

Det här kapitlet redovisar resultaten utifrån ett elastiskt synsätt för tre index som mäter olika former av antisemitism. Inledningsvis presenteras resultaten för index som mäter social distans, därefter för det multidimensionella antisemitismindexet som omfattar frågepåståenden om traditionell och Förintelserelaterad antisemitism, och slutligen för index som mäter Israelrelaterad antisemitism.

För varje index utgår vi från de kategoriseringar av olika grader av intensitet som användes i studien 2020.²⁰¹ Attityder bedöms ha *stark intensitet* när mer än hälften av frågepåståendena i ett index får instämmande svar. Instämmanden i fler än ett, men högst hälften av frågepåståendena, kategoriseras

som en antisemitisk inställning med *svagare intensitet*. Endast ett instämmande kategoriseras inte som en antisemitisk inställning, men kan enligt den elastiska analysen indikera en *latent attityd*.²⁰²

Kapitlet avslutas med en jämförelse mellan resultaten från studierna 2020 och 2025.

Social distans till judar

Dimensionen social distans avser graden av acceptans för olika former av social närhet till judar. Resultaten baseras på ett sammanslaget index för social distans (se kapitel 4 för en genomgång av de fyra frågor som ingår i denna skala).

Figur 5.1 visar att 82 procent av befolkningen i varierande grad är positiva till att ha en jude som statsminister, granne, chef eller familjemedlem, eller har valt det mittersta alternativet i svars-skalan. Utifrån den kategorisering som används i den elastiska analysen är det 4 procent som hyser antijudiska attityder med starkare intensitet.²⁰³ Ytterligare 3 procent uppvisar antijudiska attityder med svagare intensitet.²⁰⁴ De 11 procent som endast har ett negativt instämmande har inte kategoriserats som antijudiskt inställda, men ett instämmande kan utifrån en elastisk syn indikera en latent negativ attityd. Den maximala spridningen av attityder som återspeglar eller kan återspegla antipatier och ett socialt avståndsgående från judar är därmed 18 procent.

Resultaten visar att en inte obetydlig minoritet motsätter sig social närhet till judar eller har en tydligt negativ inställning. Individer kan dock bära på eller sätta tilltro till antisemitiska föreställningar, utan att nödvändigtvis hysa uttalade antipatier mot judar. Detta understryker behovet

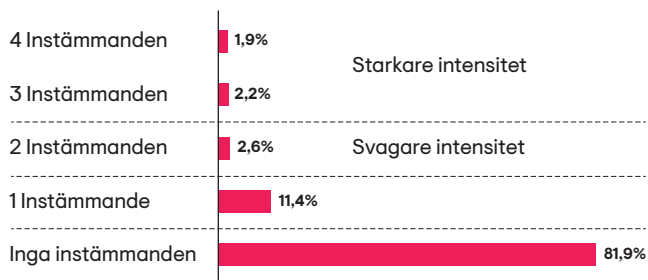
201 Bachner och Bevelander 2021.

202 Den elastiska analysen fokuserar på andelen som svarat helt eller delvis instämmande på de frågepåståenden som använts. Svartalernativet "stämmer varken bra eller dåligt" samt det mittersta svartalernativet (3) för tre av frågepåståendena som mäter social distans kategoriseras som "inga instämmanden". Den andel som har valt dessa svartalernativ rymmer dem som varken är positivt eller negativt inställda, inte har en uttalad uppfattning i frågan eller som av olika skäl inte vill eller kan ta ställning.

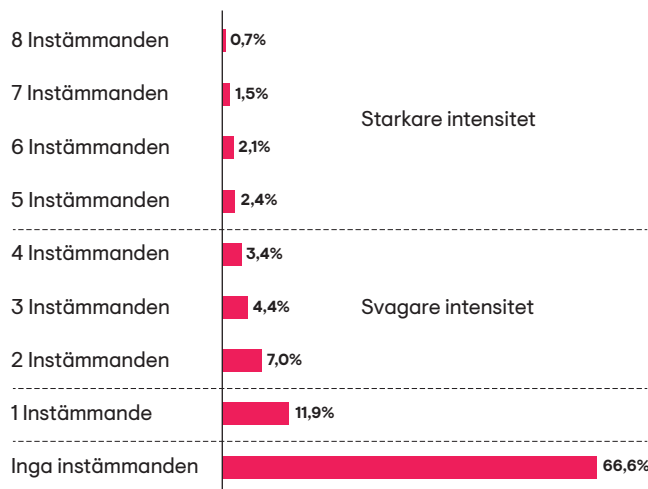
203 Andel med tre och fyra instämmanden. Siffrorna är avrundade.

204 Andel med två instämmanden. Siffran är avrundad.

Figur 5.1. Index för social distans till judar (procent)

Figur 5.2. Multidimensionellt antisemitismindex (procent)

av att analysera antisemitiska attityder utifrån flera perspektiv för att få en fördjupad kunskap om deras förekomst och uttryck.

Traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar (multidimensionellt index)

Figur 5.2 visar ett multidimensionellt index baserat på åtta påståenden som speglar traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar.²⁰⁵ Två tredjedelar (67 procent) av respondenterna instämde inte i något av dessa påståenden. I denna andel ingår såväl uttryckliga avståndstaganden som val av det mittersta alternativet i svarsskalan. Samtidigt är det 7 procent som hyser en antisemitisk inställning med starkare intensitet.²⁰⁶ Ytterligare 15 procent har en antisemitisk inställning med svagare intensitet.²⁰⁷ En åttodel (12 procent) har instämt i ett påstående. Denna

andel har inte klassificerats som antisemitiskt inställd, däremot kan, som påpekats, ett instämmande indikera en latent antisemitisk attityd.

Totalt har 33 procent instämt i minst ett av de antisemitiska påståendena. Denna andel markerar den maximala spridningen av antisemitiska föreställningar i befolkningen. Det innebär inte att en tredjedel av befolkningen är antisemitiskt inställda, utan siffran ska förstås som en uppskattning av den andel inom vilken judar och andra kan möta den typ av antisemitiska föreställningar som undersökts här.

Samband med social distans

En jämförelse av resultaten för indexet rörande social distans och det multidimensionella antisemitismindexet visar att dessa två mått fångar olika aspekter av antisemitiska attityder. Andelen som inte instämmer i något påstående är högre i social distansindexet än i indexet som mäter traditionell och Förintelserelaterad antisemitism. Det tyder på

²⁰⁵ Se kapitel 4 för redovisning av frågepåståenden.

²⁰⁶ Andel som instämt i fem eller fler påståenden.

²⁰⁷ Andel som instämt i två till fyra påståenden.

att antisemitiska föreställningar är mer utbredda än antipatier och ett socialt avståndstagande gentemot judar som grupp.

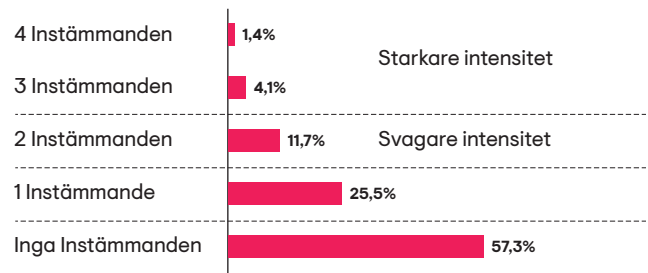
Analysen visar att det finns ett samband mellan en starkare antisemitisk inställning och ett starkare socialt avståndstagande från judar. Den visar också att det bland dem som inte instämmer i några antisemitiska påståenden finns en mycket hög andel som inte heller uttrycker social distans till judar. Samtidigt framgår det att en betydande del av dem som bär på antisemitiska föreställningar med en starkare intensitet inte uttrycker social distans, vilket indikerar att antisemitiska föreställningar kan förekomma utan att dessa nödvändigtvis hänger samman med ett socialt avståndstagande till judar. (Se tabell 5.1²⁰⁸ i bilaga 3).

Antisemitism relaterad till Israel

I undersökningen har vi inkluderat fyra påståenden som ger uttryck för antisemitiska föreställningar och attityder i en kontext som rör Israel.²⁰⁹ Genom att sammanföra dessa i ett index framkommer att 57 procent av respondenterna inte instämmer i något av påståendena. I denna andel ingår även de som har valt det mittersta alternativet i svarsskalan. Samtidigt har 6 procent en antisemitisk inställning med starkare intensitet.²¹⁰ Det är 12 procent som har en antisemitisk inställning med svagare intensitet.²¹¹ Ytterligare 26 procent instämmer i ett påstående. Denna grupp har inte kategoriserats som antisemitiskt inställd, men ett instämmande kan utifrån en elastisk syn indikera en latent antisemitisk attityd (se figur 5.3).

Totalt har 43 procent instämt i minst ett av påståendena i det Israelrelaterade antisemitismindexet. Denna andel ska inte tolkas som att fyra

Figur 5.3. Israelrelaterat antisemitismindex (procent)

av tio är antisemitiskt inställda, utan utgör en uppskattning av den maximala spridningen av Israelrelaterade antisemitiska föreställningar och attityder i befolkningen.

Samband med traditionell och Förintelserelaterad antisemitism

Vi har även analyserat sambandet mellan det Israelrelaterade antisemitismindexet och det multidimensionella antisemitismindexet, som omfattar traditionella och Förintelserelaterade föreställningar.

Analysen visar att det finns ett tydligt samband: Ju fler Israelrelaterade antisemitiska påståenden en respondent instämmer i, desto större är sannolikheten att personen också instämmer i påståenden inom det bredare antisemitismindexet. Två tredjedelar av dem som inte instämmer i några Israelrelaterade antisemitiska påståenden, instämmer heller inte i påståenden som uttrycker traditionella och Förintelserelaterade föreställningar. I kontrast till detta är det nästan hälften av dem som instämmer i samtliga fyra Israelrelaterade påståenden som också instämmer i samtliga åtta påståenden i det bredare antisemitismindexet. (Se tabell 5.2²¹² i bilaga 3).

²⁰⁸ Korrelationen mellan social distansindexet och det multidimensionella antisemitismindexet är 0,487 och signifikant.

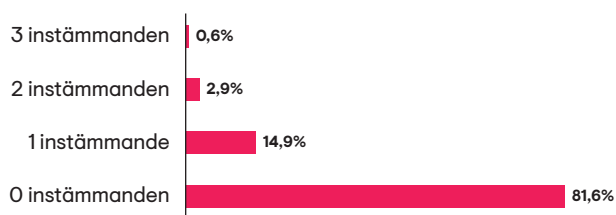
²⁰⁹ Se kapitel 4 för redovisning av frågepåståenden och kapitel 1 för en övergripande diskussion.

²¹⁰ Andel med tre och fyra instämmanden.

²¹¹ Andel med två instämmanden.

²¹² Korrelationen mellan Israelrelaterat antisemitismindex och multidimensionellt antisemitismindex är 0,588 och signifikant.

Figur 5.4. Index för attityder till trakasserier (procent)

Inställning till trakasserier

I studien 2025 undersökte vi även inställningar till judars utsatthet för antisemitiska handlingar,²¹³ framför allt benägenheten att rättfärdiga trakasserier mot judar, genom tre påståenden.²¹⁴

När vi skapar ett index med dessa tre frågepåståenden (se figur 5.4) framkommer att 82 procent av respondenterna inte har instämt i något av dem. Detta inkluderar såväl dem som tagit avstånd från påståendena som dem som valt det mittersta alternativet i svarsskalan. Vi ser att 4 procent av respondenterna har instämt i två eller tre av dessa påståenden och kan anses ha en benägenhet att ursäktas trakasserier mot judar. Det var 15 procent som instämde i ett påstående. Det är viktigt att påpeka att en låg förekomst av rättfärdigande av trakasserier inte är detsamma som att det föreligger en låg risk för trakasserier och våld mot judar. Därutöver kan en relativt låg andel som rättfärdigar trakasserier bidra till ett socialt klimat där antisemitiska handlingar normaliseras eller bagatelliseras.

Samband med traditionell, Förintelserelaterad och Israelrelaterad antisemitism

Vi har analyserat sambandet mellan indexet för inställningar till trakasserier mot judar och våra två index för att mäta antisemitiska föreställningar och idéer: det multidimensionella antisemitismindexet, som omfattar traditionella och Förintelserelaterade föreställningar, samt det Israelrelaterade antisemitismindexet.

Analysen visar ett tydligt samband mellan intensiteten i antisemitiska attityder och benägenheten att rättfärdiga trakasserier mot judar. De som inte instämmer i något påstående i antisemitismindexen har en mycket låg benägenhet att rättfärdiga trakasserier (89–91 procent uttrycker ingen sådan benägenhet). Ju fler antisemitiska föreställningar en respondent instämmer i, desto större är sannolikheten att personen också rättfärdigar trakasserier mot judar. Men det skiljer sig något mellan de två antisemitismindexen. (Se tabell 5.3²¹⁵ och 5.4²¹⁶ i bilaga 3).

I relation till det multidimensionella antisemitismindexet ökar benägenheten att rättfärdiga trakasserier gradvis. Vi ser att i gruppen med antisemitiska attityder med svagare intensitet uttrycker fortfarande en majoritet inget rättfärdigande av trakasserier, medan denna andel minskar tydligt i gruppen med starkare antisemitiska attityder. I den gruppen uttrycker i stället en majoritet någon grad av rättfärdigande av trakasserier mot judar. (Se tabell 5.3 i bilaga 3).

I relation till det Israelrelaterade antisemitismindexet är förändringen dock kraftigare. I gruppen med antisemitiska attityder med svagare intensitet sjunker andelen som inte rättfärdigar

213 Det finns inte ett entydigt samband mellan antisemitiska attityder eller inställningar till trakasserier och våld och utövandet av våld. Flera andra faktorer påverkar sambandet, däribland individens psykologiska förutsättningar, den ideologiska, kulturella och sociala kontexten samt specifika omständigheter i den aktuella situationen. Se Staetsky 2017, s.39 och Bergmann 2020, s.174.

214 Se kapitel 4 för redovisning av frågepåståenden.

215 Korrelationen mellan index för attityder till trakasserier och multidimensionellt antisemitismindex är 0,624 och signifikant.

216 Korrelationen mellan index för attityder till trakasserier och Israelrelaterat antisemitismindex är 0,571 och signifikant.

trakasserier. Det innebär en ökad tendens att rättfärdiga trakasserier jämfört med dem utan några instämmanden i antisemitiska påståenden. I gruppen med attityder med starkare intensitet sker en snabb minskning av andelen som inte rättfärdigar trakasserier. I den gruppen uttrycker i stället en mycket stor majoritet någon grad av rättfärdigande av trakasserier mot judar. (Se tabell 5.4 i bilaga 3).

Sammantaget visar analysen att en högre nivå av antisemitiska attityder kraftigt ökar sannolikheten att rättfärdiga trakasserier mot judar. Ökningen sker gradvis i relation till traditionella och Förintelserelaterade föreställningar och idéer, medan den är kraftigare och mer påtaglig i relation till Israelrelaterade antisemitiska föreställningar.

Antisemitiska attityder 2020 och 2025 – en jämförelse

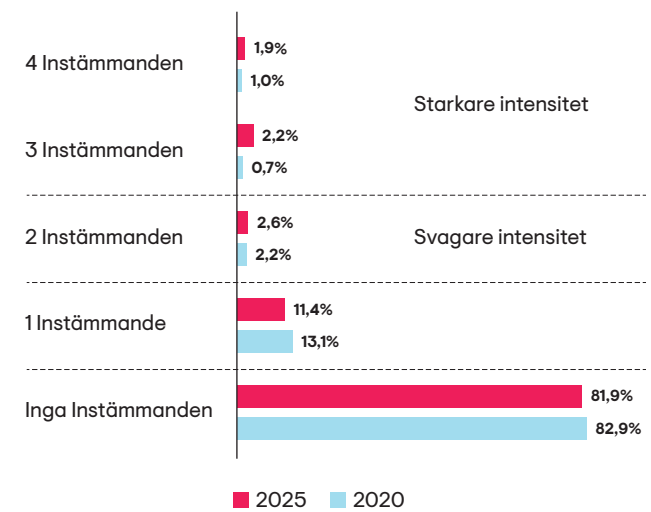
I figurerna nedan (5.5, 5.6 och 5.7) görs en jämförelse mellan undersökningarna av antisemitiska attityder från 2020 och 2025 utifrån ett elastiskt synsätt och baserat på de tre index som nämnts ovan.²¹⁷ Övergripande visar resultaten en viss ökning av andelen som bär på en antisemitisk inställning med starkare och svagare intensitet²¹⁸ mellan dessa tidpunkter samt att andelen som inte instämt i något antisemitiskt påstående minskat i två av tre index.

För indexet för social distans (figur 5.5) ser vi en fördubbling (från 2 till 4 procent) av andelen med en antijudisk inställning med starkare intensitet. Andelen med en antijudisk inställning med svagare intensitet har ökat, och andelen med ett respektive inga instämmanden har minskat.

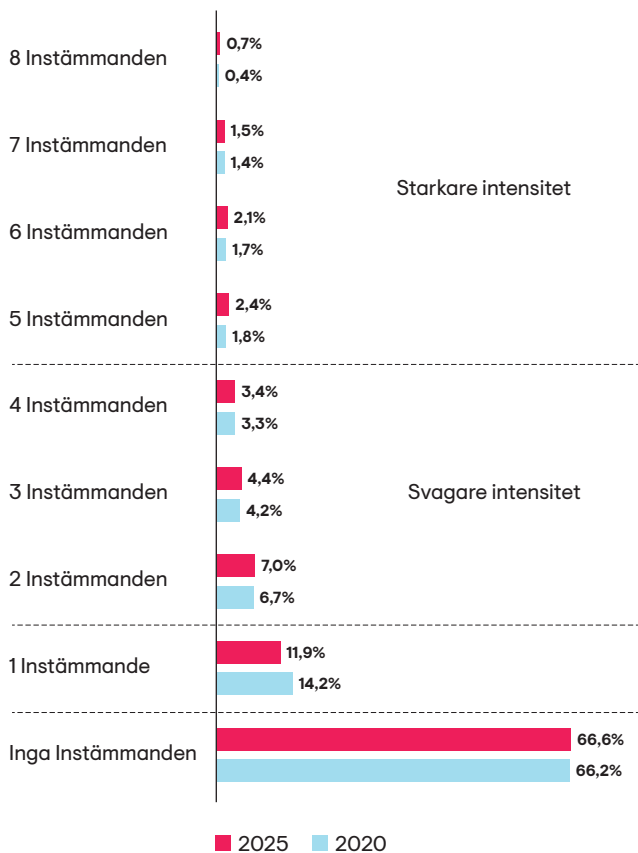
²¹⁷ 2020 ingick tre frågor i det Israelrelaterade antisemitismindexet och 2025 ingick ytterligare en fråga. För att kunna göra en jämförelse mellan studierna har den nya frågan utelämnats ur resultatet för 2025 nedan.

²¹⁸ Eftersom det Israelrelaterade antisemitismindexet 2020 endast hade tre frågor går det inte att beskriva resultaten i termer av intensitet.

Figur 5.5. Index för social distans till judar (procent), 2020 och 2025

Figur 5.6. Multidimensionellt antisemitismindex (procent) 2020 och 2025

Figur 5.7. Israelrelaterat antisemitismindex (procent), 2020 och 2025

Kommentar: Baserat på antisemitismindex relaterad till Israel med 3 frågor som ställdes i 2020 och 2025.

Resultaten visar således en förflyttning på skalan från inget eller ett instämmande till fler instämmanden, mellan 2020 och 2025.

Resultaten för det multidimensionella indexet (figur 5.6) visar att andelen som hyser antisemitiska attityder med starkare och svagare intensitet sammantaget har ökat från 19 till 22 procent, varav de med starkast intensitet har ökat från 5 till 7 procent. Därutöver har andelen som endast instämt i ett påstående minskat. Resultaten visar sammantaget en förflyttning på skalan mot fler instämmanden 2025 jämfört med 2020.

När det gäller det Israelrelaterade antisemitismindexet bestod det av tre frågor i undersökningen 2020. År 2025 bestod index av ytterligare en fråga. Här görs därför jämförelsen mellan 2020 och 2025 utifrån de tre frågor som ställdes båda åren, därför skiljer sig resultatet för 2025 från redovisningen ovan och resultaten redovisas inte utifrån nivåer av intensitet. Resultaten (figur 5.7) visar att andelen med 3 instämmanden är densamma medan andelen med 2 instämmanden har ökat. De visar vidare att andelen med ett instämmande har ökat mellan 2020 och 2025 (från 17 till 25 procent), samtidigt som andelen som inte instämmer i något påstående som uttrycker antisemitism relaterad till Israel har sjunkit (från 77 till 68 procent).

Sammantaget visar resultaten även här en förflyttning på skalan mot fler instämmanden 2025 jämfört med 2020. Förändringen gällande det Israelrelaterade antisemitismindexet är större än för övriga index och här ser vi, i vissa fall, en tillbakagång till nivåer som uppmättes 2005.²¹⁹

219 Bachner och Bevelander 2021, s. 74.

Sammanfattning

Det elastiska synsättet gör det möjligt att fånga både olika nivåer av intensitet och den maximala spridningen av antisemitiska attityder och föreställningar som existerar i befolkningen. Metoden gör det möjligt att uppskatta den andel av befolkningen inom vilken judar och andra kan möta antisemitiska attityder och föreställningar.

Resultaten för 2025 indikerar att förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar varierar beroende på vilken dimension som undersöks.

Sammanfattningsvis visar studien för 2025 att två tredjedelar av respondenterna inte instämde i något av påståendena som ingick i det multidimensionella antisemitismindexet, som uttrycker traditionell och Förintelserelaterad antisemitism. Ett separat index för social distans visar att mer än åtta av tio inte uttrycker ett socialt avståndstagande gentemot judar, medan ett tredje index för Israelrelaterad antisemitism visar att strax under sex av tio inte instämmer i några sådana påståenden. Ser vi till samtliga index hyser sammantaget mellan 4 och 7 procent en antisemitisk inställning med starkare intensitet, medan mellan 3 och 15 procent har en antisemitisk inställning med svagare intensitet. Andelen med ett instämmande ligger mellan 11 och 26 procent. Denna grupp har inte kategoriserats som antisemitiskt inställd, men ett instämmande kan utifrån en elastisk syn indikera en latent antisemitisk attityd.

Sammantaget ligger den maximala spridningen av antisemitiska attityder och föreställningar mellan 18 och 43 procent. Som påpekats utgör maximal spridning inte ett mått på andelen antisemitiskt inställda, utan ska förstås som en uppskattning av den andel av befolkningen inom vilken judar och andra skulle kunna möta antisemitiska attityder och föreställningar.

Jämförelsen mellan 2020 och 2025 visar på en likartad utveckling för de tre antisemitismindexen.

När det gäller social distans till judar samt traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar visar jämförelsen med resultat från 2020 en ökning av andelen med antisemitiska attityder med starkare intensitet. Vidare har andelen med antisemitiska attityder med svagare intensitet ökat och andelen som inte instämmer i något påstående är antingen snarlik eller har minskat.

När det gäller antisemitiska attityder relaterade till Israel visar jämförelsen med resultat från 2020 en betydande minskning av andelen som inte instämmer i något påstående och att andelen med ett instämmande har ökat. Här ser vi att nivåerna påminner om de som uppmättes 2005.²²⁰

Resultaten visar sammantaget, för samtliga index, en förflyttning på skalan mot fler instämmanden 2025 jämfört med 2020. Därutöver visar analysen att en högre nivå av antisemitiska attityder kraftigt ökar sannolikheten att legitimera trakasserier mot judar.

220 Bachner och Bevelander 2021.

Kapitel 6

Bakgrundsfaktorer och antisemitiska attityder

I den här studien har vi sammanfört antisemitiska attityder och föreställningar i tre index: ett som mäter social distans, ett multidimensionellt antisemitismindex som omfattar traditionell och Förintelserelaterad antisemitism samt ett index som mäter Israelrelaterad antisemitism.

Kapitel 4 redovisar och analyserar resultat för enskilda frågepåståenden som ingår i index, medan kapitel 5 fokuserar på antisemitiska attityders intensitet och spridning.

Detta kapitel presenterar resultaten från 2025 års studie i fyra figurer som illustrerar sambanden mellan olika bakgrundsfaktorer och de tre linjära indexen: social distans, multidimensionell antisemitism samt Israelrelaterad antisemitism. Därefter redovisas en jämförelse av resultaten för 2020 och 2025 års studier.²²¹ Indexet för Israelrelaterad antisemitism i 2025 års studie omfattar fyra påståenden, medan motsvarande index i 2020 års studie baserades på tre påståenden. Jämförelsen

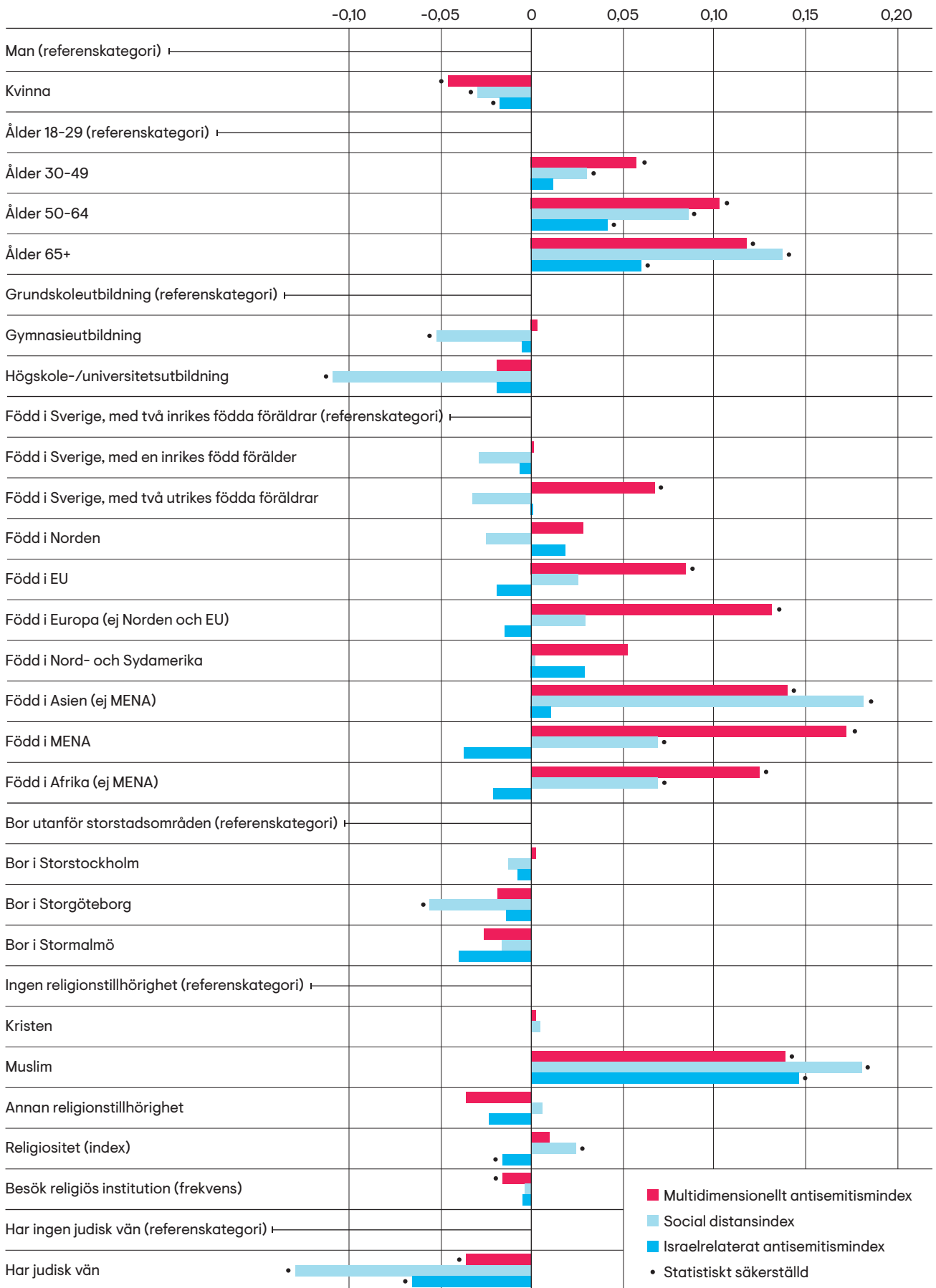
mellan 2020 och 2025 avseende Israelrelaterad antisemitism grundas därför här på 2020 års index med tre påståenden.

När en bakgrundsfaktor har ett positivt och statistiskt signifikant utfall (angivet i procent) betyder det att den kategori som redovisas i figuren (exempelvis personer som är 65 år eller äldre) är mer antisemitiskt inställd än referenskategori²²² (exempelvis personer i åldersgruppen 18–29 år). Vid ett negativt och statistiskt signifikant utfall gäller det omvända, det vill säga kategorin som redovisas uppvisar jämförelsevis lägre nivåer av antisemitiska attityder och föreställningar än referenskategori. Ju högre procenttal, desto större är den observerade skillnaden i inställning mellan den redovisade kategorin och referensgruppen. Statistiskt ej säkerställda resultat innebär att utfallet för kategorin inte skiljer sig eller är för litet i förhållande till referenskategori.

²²¹ Vi använder så kallad linjär multipel regressionsanalys och fullständiga resultat av regressionerna återfinns i bilaga 4. Se bilaga 2 för medelvärden för de olika bakgrundsvariablerna. Se kapitel 3 för hur de olika variablerna i regressionerna är grupperade. För fullständiga signifikansnivåer, se bilaga 4.

²²² Referenskategori är den grupp som andra grupper jämförs med.

Figur 6.1. Relation mellan olika bakgrundsfaktorer och olika antisemitismindex, 2025

Resultat för 2025

Redovisningen inleds med att visa hur ett antal bakgrundsfaktorer är relaterade till de tre antisemitismindexen för 2025 (se figur 6.1).²²³ Bakgrundsfaktorerna är kön, ålder, utbildningsnivå, boenderegion, födelseland eller region, föräldrars födelseland eller region, religionstillhörighet, religiositet och hur ofta man besöker en religiös institution, samt huruvida respondenten har en vän med judisk bakgrund.

I nästa steg redovisas hur ett antal attityd- och värderingsindex är relaterade till de tre antisemitismindexen. Här undersöks sambanden mellan å ena sidan ett index för tillit till andra människor och tillit till samhällsinstitutioner, ett index för attityder till invandrare samt ett index för attityder till kön och sexism, å andra sidan de tre antisemitismindexen.²²⁴

Därefter inkluderas ett index för konspiratorisk läggning, ett index för högerauktoritärt tänkande och ett för vänsterauktoritärt tänkande, olika former av medieanvändning samt respondenternas ställningstaganden i Israel-Palestinakonflikten (se figur 6.2), i syfte att analysera i vilken utsträckning dessa faktorer är kopplade till antisemitism.²²⁵

Avsnittet avslutas med en redovisning av hur partipolitiska sympatier är relaterade till de tre antisemitismindexen (se figurer 6.3a och 6.3b).

Kön och ålder

Som framgår av figur 6.1 har kvinnor i 2025 års studie en något lägre benägenhet än män att ha antisemitiska attityder, mätt med det multidimensionella antisemitismindexet, social distansindexet samt indexet för Israelrelaterad antisemitism (cirka 5, 3 respektive 2 procent). Att antisemitiska attityder är mindre utbredda bland kvinnor än bland män har även framkommit i vissa andra studier.²²⁶ Det finns även undersökningar som inte visar på någon skillnad mellan könen när det gäller antisemitiska attityder.²²⁷

Analysen av de ålderskategorier som ingår i studien visar att äldre åldersgrupper har en signifikant högre grad av antisemitiska attityder än referenskategori (åldersgruppen 18–29 år). Detta mönster gäller för samtliga tre antisemitismindex. Även tidigare studier pekar på att antisemitiska attityder tenderar att vara mer utbredda i äldre åldersgrupper. Här kan dock påpekas att ett antal studier från senare år, bland annat från Tyskland,

223 Även indikatorer såsom hushållsinkomst och invandringsår för personer födda utomlands testades. Dessa variabler hade inga signifikanta resultat i våra modeller.

224 Frågorna som ingår i de olika indexen är: *Tillit till institutioner*: Vilket förtroende har du för följande institutioner och aktörer? Polisen, Regeringen, Politiker i allmänhet, Riksdagen, Sveriges Radio och Sveriges Television. *Tillit till andra*: Enligt din mening, i vilket utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? *Attityder till invandrare*: "Många invandrare har kommit till Sverige och arbetat sig upp i samhället trots att de har mötts av fördomar. Nyanlända invandrare borde göra samma sak, utan extra hjälp.", "Om invandrare bara ansträngde sig lite mer skulle de kunna ha samma levnadsnivå som infödda svenskar.", "Invandrare som bor här lär sina barn andra värderingar och förmågor än vad som krävs för att vara framgångsrik i Sverige." *Attityder till sexism*: "Kvinnor är alltför lättkränkta.", "De flesta kvinnor tolkar oskyldiga kommentarer som sexism.", "Män är alltför lättkränkta."

225 Frågorna som ingår i de olika index är: *Index för konspiratorisk läggning*: "Det är vanligt att forskare bara offentliggör resultat som stämmer överens med deras förutfattade meningar.", "Det händer många viktiga saker i världen som allmänheten aldrig får information om.", "Den officiella version som myndigheter ger om olika händelser döljer ofta sanningen.", "Det finns hemliga organisationer som har stor påverkan på politiska beslut.", "Händelser som till synes saknar samband beror ofta på hemliga aktiviteter." *Index för högerauktoritärt tänkande*: "En stark ledare, som inte behöver ta hänsyn till folkvalda politikerns beslut, är bättre på att lösa dagens samhällsproblem.", "För att upprätthålla lag och ordning bör staten agera hårdare mot personer som bryter mot samhällets normer.", "Jag skulle föredra en högerregering med obegränsad makt framför en vänsterregering med begränsad makt.", "Det viktigaste skolan ska lära elever är disciplin." *Index för vänsterauktoritärt tänkande*: "Jag skulle föredra en vänsterregering med obegränsad makt framför en högerregering med begränsad makt.", "Det är viktigt att krossa västvärldens imperialism.", "Vi måste ersätta den kapitalistiska ordningen med alla nödvändiga medel." Som *morgontidningar* anges "exempelvis Dagens Nyheter, Sydsvenskan, Göteborgsposten eller Svenska Dagbladet". Som *kvällstidningar* anges "exempelvis Aftonbladet, Kvällsposten eller Expressen". Som *vänsterinriktade medier* anges "exempelvis Flamman, Dagens ETC eller Dagens Arena". Som *högerinriktade medier* anges "exempelvis Fria Tider, Nyheter idag eller Samnytt". För Sveriges Radio, Sveriges Television och/eller TV4 anges "exempelvis Ekot, Aktuellt, SVT Nyheter eller TV4 Nyheter". Som utländska nyhetsmedier anges "exempelvis Al Jazeera eller BBC".

226 Se bland annat Kaplan & Small 2006, s. 548–561; Bachner & Ring 2005; Bevelander & Hjerm 2015; Bachner och Bevelander 2021.

227 Zick m.fl., 2011.

Frankrike och USA, indikerar att antisemitiska inställningar eller vissa former av antisemitiska attityder är mer utbredda i yngre åldersgrupper än i äldre.²²⁸

Utbildningsnivå

Flera studier visar att negativa attityder till minoriteter och religiösa grupper generellt minskar med högre utbildningsnivå och högre betyg.²²⁹ Även 2025 års resultat gällande index för social distans i denna studie ligger i linje med dessa tidigare resultat. När det gäller utbildningsnivå visar analysen att personer med gymnasieutbildning och universitets- eller högskoleutbildning har mindre benägenhet att hysa antipatier och ge uttryck för ett socialt avståndstagande till judar i jämförelse med referenskategori (personer som har grundskola som högsta utbildning). Resultaten för de två övriga antisemitismindexen visar inga statistiskt signifikanta samband mellan utbildningsnivå och antisemitiska attityder.

Födelseland eller region och föräldrars födelseland eller region

Även födelseland eller region brukar ha tydliga samband med attityder till olika grupper i samhället. Detta framkom även i resultaten för de olika antisemitismindexen i Forum för levande historias studie från 2020.²³⁰

Resultatet för år 2025 gällande indexet för social distans till judar (se figur 6.1) visar att personer födda utanför Europa, med undantag för Nord- och Sydamerika, har en högre benägenhet att ge uttryck för ett socialt avståndstagande till judar än referenskategori (personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar). Av resultaten framgår att personer födda i Asien uppvisar

18 procent högre nivåer än referenskategori, medan motsvarande skillnad för personer födda i MENA-länder (Mellanöstern och Nordafrika) respektive Afrika, är 7 procent. För andra grupper framgår inga signifikanta skillnader i relation till referenskategori.

För det multidimensionella antisemitismindexet framgår att personer födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar samt utrikes födda personer, med undantag för dem födda i Norden samt i Nord- och Sydamerika, uppvisar högre nivåer av antisemitiska föreställningar jämfört med referenskategori (personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar). Personer födda i EU (exklusive Norden) och personer födda i andra delar av Europa (exklusive Norden) uppvisar 9 respektive 13 procent högre nivåer av antisemitiska attityder jämfört med referenskategori. Personer födda i MENA-länder uppvisar 17 procent högre nivåer, medan personer födda i Asien uppvisar 14 procent högre nivåer av antisemitiska attityder enligt det multidimensionella antisemitismindexet. För personer födda i Afrika uppgår motsvarande skillnad till 12 procent.

För indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism uppvisas inga statistiskt signifikanta skillnader mellan de olika kategorierna av födelseland eller region och referensgruppen. Resultaten för detta index indikerar att individens födelseland är underordnad andra förklaringsfaktorer.

Boenderegion

Resultaten när det gäller respondenternas boenderegion för 2025 ligger i linje med vad som framkom i Forum för levande historias tidigare studier av antisemitiska attityder, och indikerar att boenderegion i Sverige endast i undantagsfall

228 Bachner & Ring 2006; CNN 2018; Kaplan & Small 2006; Zick m.fl., 2011; Bachner & Bevelander 2021; Zick, Mokros, Küpper 2025; Crif & Ipsos 2024; ADL 2024b; Yale Youth Poll, 2025. Enligt ADL:s internationella mätning 2024 var antisemitiska attityder i Sverige mest utbredda åldersgruppen 35–49 år; ADL 2024a.

229 Zick m.fl., 2011; Otterbeck & Bevelander 2006; Bachner & Bevelander 2021.

230 Bachner & Bevelander 2021. Se även Österberg 2026.

har ett signifikant samband med de tre antisemitismindexen. Resultaten för indexet som mäter social distans visar att boende i Storgöteborg har en något lägre grad av antisemitiska attityder jämfört med befolkningen som bor utanför storstadsområden. För övriga storstadsregioner och för de övriga antisemitismindexen framkommer inga statistiskt signifikanta skillnader. Sammantaget tyder detta på att boenderegion har begränsad betydelse för variationen i antisemitiska attityder.²³¹

Religionstillhörighet²³²

När det gäller variabeln religionstillhörighet visar resultaten för 2025, beroende på vilket index som studeras, att antisemitiska föreställningar och attityder är mellan 14 och 18 procent högre bland respondenter med muslimsk religionstillhörighet jämfört med referensgruppen, som består av respondenter utan religionstillhörighet. Detta mönster överensstämmer med resultaten från Forum för levande historias tidigare studier, och har även framkommit i tidigare studier av svenska ungdomars attityder.²³³ De som har en kristen eller annan religionstillhörighet skiljer sig däremot inte från de som inte har någon religionstillhörighet.²³⁴

I enkäten 2025 mäter vi även eventuell inverkan av graden av religiositet och hur ofta de svarande besöker en religiös institution. Utfallet för dessa två variabler är blandat. Bland respondenter som uppger sig vara mer religiösa uppmäts en förhöjd negativ inställning till judar mätt med indexet för social distans. Samtidigt uppvisar

mer religiösa respondenter en något lägre nivå av negativa attityder enligt indexet för Israelrelaterad antisemitism. Respondenter som besöker religiösa institutioner mer frekvent har en något lägre nivå av negativa attityder enligt det multidimensionella antisemitismindexet.²³⁵

Vänskap

Tidigare studier gällande Sverige antydde att de som hade judiska vänner och bekanta tenderade att ha en något lägre grad av antisemitiska attityder i jämförelse med dem som inte hade det. I en europeisk studie fann man inget samband.²³⁶ Att ha en vän med judisk bakgrund är enligt denna studie relaterat till en lägre benägenhet att hysa antisemitiska attityder i alla tre indexen, ett resultat som ligger i linje med Forum för levande historias studie av antisemitiska attityder i den svenska befolkningen från 2020, samt en tidigare studie av ungdomars attityder i Sverige.²³⁷

Tillit till andra människor och till institutioner

I analysen inkluderades en fråga om i vilken utsträckning respondenterna hyser tillit till människor i allmänhet. Denna typ av fråga är vanligt förekommande i attitydundersökningar.

Tidigare studier som undersökt sambandet mellan mångfald, tillit till andra grupper och social sammanhållning finner visserligen att tilliten tenderar att vara lägre i områden med hög mångfald, men detta tycks i huvudsak vara begränsat till närområden och grannskap. Det

231 Liknande resultat redovisades även för 2020, se Bachner & Bevelander 2021.

232 I kategorin *annan religionstillhörighet* ingår även de respondenter som har angett jude, hindu eller buddhist som religionstillhörighet. På grund av att det är få individer, avstår vi i regressionerna från att tolka resultaten för andra religionstillhörigheter än de som där redovisas.

233 Bachner & Ring 2006; Bevelander & Hjerm 2015; Bachner & Bevelander 2021; Österberg 2026.

234 Detta resultat ligger i linje med Bachner & Bevelander 2021.

235 Inkludering av samspeksvariabler för religionstillhörighet och grad av religiositet gav inga signifikanta korrelationer i regressioner med det multidimensionella antisemitismindexet och det Israelrelaterade antisemitismindexet. Ökad grad av religiositet bland personer med muslimsk religionstillhörighet hade en förhöjd negativ inställning till judar skattat med social distansindexet. Resultaten ligger inte helt i linje med vissa studier från Tyskland och Frankrike. Se t.ex. Czymara m.fl., 2025 och Ifop, AJC, Fondapol 2024.

236 Kaplan & Small 2006.

237 Bevelander & Hjerm 2015; Bachner & Bevelander 2021.

finns däremot inget entydigt stöd för att mångfald minskar den generella mellanmänniska tilliten. Vidare antas tillit till andra bidra till social sammanhållning och uppbyggnaden av socialt kapital.²³⁸ Ökad tillit är då en måttstock på huruvida en person som tillhör en grupp är benägen att se andra personer eller grupper som ett hot. Resultaten för 2025 (se figur 6.2) visar att ökad tillit till andra minskar graden av social distans till judar (3 procent).

I 2025 års studie inkluderas även frågor om tillit till samhällsinstitutioner.²³⁹ Forskningen visar generellt på ett starkt positivt samband mellan tillit till samhällsinstitutioner och positiva attityder till andra grupper. När medborgare har förtroende för att staten och dess institutioner (som polisen eller rättsväsendet) fungerar rättvist och effektivt, ökar sannolikheten att de också hyser tillit till sina medmänniskor, inklusive personer som tillhör minoritetsgrupper.²⁴⁰ Tillit till samhällsinstitutioner, som mäter i vilken utsträckning individer har förtroende för det politiska och samhälleliga systemet, operationaliseras i denna studie genom frågor om förtroende för riksdagen, regeringen och polisen.

Resultaten från 2020 års studie visar att högre tillit till samhällsinstitutioner är relaterad till lägre nivåer av antisemitism för två av de tre antisemitismindexen. I 2025 års studie återfinns däremot endast ett statistiskt signifikant samband, och det gäller det multidimensionella antisemitismindexet, där högre institutionell tillit är förknippad med en lägre benägenhet att hysa antisemitiska attityder och föreställningar (3 procent).

Relation till andra attityder och föreställningar

I figur 6.2 redovisas även huruvida det finns ett samband mellan respondenternas attityder till invandrare, sexism, konspiratorisk läggning samt vänster- och högerauktoritära attityder och föreställningar å ena sidan, och å andra sidan de olika antisemitismindexen. Tidigare studier har visat att personer som är negativt inställda till vissa grupper i samhället ofta också uppvisar negativa attityder gentemot andra grupper.²⁴¹

Resultaten visar ett positivt samband mellan dessa olika index. Negativa attityder till invandrare samt sexistiska attityder är statistiskt signifikant relaterade till en ökad benägenhet att hysa antisemitiska föreställningar och attityder. För det multidimensionella antisemitismindexet respektive indexet för social distans uppgår sambandet med negativa attityder till invandrare till 3 procent, medan motsvarande samband för Israelrelaterad antisemitism uppgår till 2 procent. Detta innebär att en ökning med 1 procent i negativa attityder till invandrare är förknippad med en ökning om 3 respektive 2 procent i antisemitismindexen. Sambandet mellan sexistiska attityder och de aktuella indexen är något starkare och uppgår till 6 respektive 4 procent.

Tidigare studier har visat att personer med mer högerauktoritära attityder har en större benägenhet att hysa negativa attityder och föreställningar gentemot andra grupper i samhället, däribland judar.²⁴² Vissa studier pekar även på samband mellan vänsterauktoritära attityder och antisemitiska föreställningar.²⁴³

238 van der Meer & Tolsma 2014; Dinesen & Sonderskov 2015, s. 550–573; Putnam 2000.

239 Cronbachs alfa 0,79.

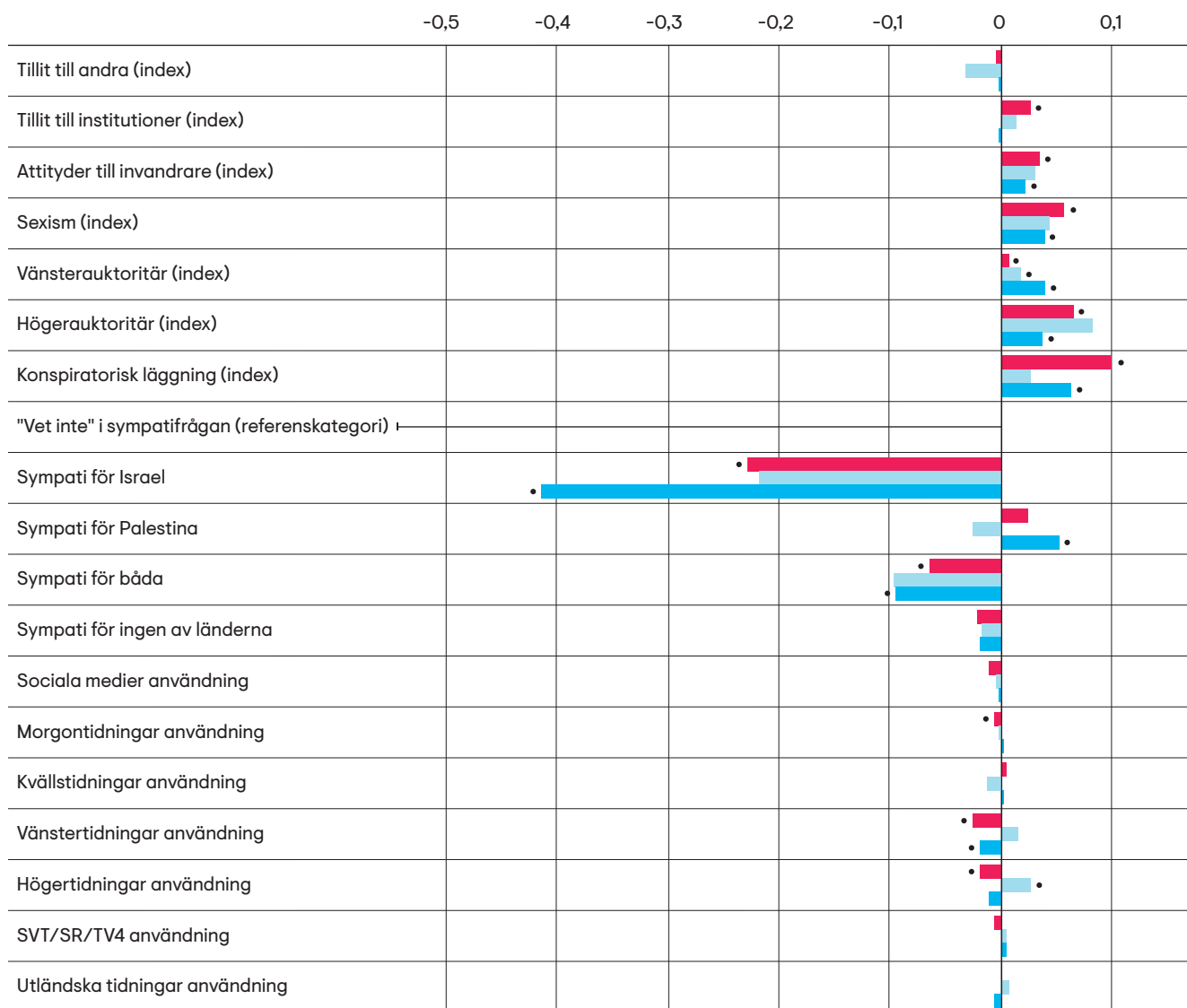
240 Dinesen & Sonderskov 2015.

241 Bachner & Bevelander 2021; Österberg 2026. Cronbachs alfa för invandrarindex är 0,77 och för sexismindex är 0,67.

242 Zick m.fl., 2011; Costello m.fl., 2021; Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024, s. 149–152; Zick & Mokros 2023, s. 86–87, 174–178; CNCDDH 2025, s. 283.

243 Allington m.fl., 2023.

Figur 6.2. Relation mellan index för tillit, attityd- och värderingsindex, sympatier i Israel-Palestinakonflikten samt medieanvändning och olika antisemitismindex, 2025

■ Multidimensionellt antisemitismindex ■ Social distansindex ■ Israelrelaterat antisemitismindex • Statistiskt säkerställd

I denna studie har vi inkluderat både ett höger- och ett vänsterauktoritært index.²⁴⁴ Det högerauktoritära indexet är positivt relaterat till social distansindexet med 8 procent, det multidimensionella antisemitismindexet med 6 procent och till det Israelrelaterade antisemitismindexet med 4 procent. Samtliga antisemitismindex uppvisar även positiva samband med indexet som mäter vänsterauktoritära attityder, om än i lägre grad. Sambandet med indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism är 4 procent. Resultaten tyder på att auktoritära attityder korrelerar med ökad antisemitism.

Ett ytterligare index som inkluderas i studien mäter konspirationstänkande eller konspiratorisk läggning.²⁴⁵ Konspiratorisk läggning avser en generell benägenhet att tolka samhällshändelser i termer av dolda och illvilliga sammansvärjningar och kan bidra till att förklara varför vissa individer i högre grad tror på konspirationsteorier. Inkluderandet av detta index motiveras dels av att konspirationsteorier under senare decennier, inte minst genom sociala medier, fått ökad spridning och större närvaro i vissa politiska miljöer, dels av att konspirationsteorier är ett centralt inslag i den antisemitiska föreställningsvärlden.²⁴⁶ Tidigare studier har också visat på samband mellan konspirationstänkande och antisemitiska attityder och föreställningar.²⁴⁷

Resultaten från denna undersökning visar att konspiratorisk läggning uppvisar ett statistiskt signifikant positivt samband med det multidimensionella antisemitismindexet, motsvarande 10 procent. Med lägre statistisk säkerhet återfinns även positiva samband med de två övriga indexen, motsvarande 3 procent för social distansindexet och 7 procent för indexet som

mäter Israelrelaterad antisemitism. I linje med tidigare forskning visar undersökningen att ökad grad av konspiratorisk läggning korrelerar med högre nivåer av antisemitiska attityder.

Sympatier i Israel-Palestinakonflikten

Som framhållits i tidigare kapitel kan antisemitiska attityder och föreställningar vara kopplade till hur individer ställer i sig i konflikten mellan Israel och Palestina. Tidigare studier visar att ställningstaganden i konflikten kan ha samband – såväl positiva som negativa – med benägenheten att hysa antisemitiska attityder och sätta tilltro till antisemitiska konspirationsteorier.²⁴⁸ Positionering i konflikten utgör därmed en relevant bakgrundsvariabel i analysen av antisemitiska attityder och föreställningar. För att undersöka detta samband har vi inkluderat en fråga om respondenternas sympatier för parterna i konflikten.

Resultaten visar att personer som främst sympatiserar med Israel uppvisar statistiskt signifikanta och tydligt lägre nivåer av antisemitiska attityder i samtliga tre index, med 22 och 23 procent lägre nivåer i två av indexen, samt omkring 40 procent lägre i indexet för Israelrelaterad antisemitism, jämfört med referenskategori (de som svarat "vet inte"). Personer som sympatiserar mest med Palestina har en signifikant högre benägenhet att hysa Israelrelaterade antisemitiska attityder om 5 procent, medan inga statistiskt signifikanta skillnader observeras för de två övriga indexen. Respondenter som sympatiserar lika mycket med båda parterna har signifikant lägre antisemitiska attityder i alla tre index, med mellan 7 och 10 procent. För respondenter som inte sympatiserar med någon av parterna uppvisas inga statistiskt säkerställda resultat.

244 Cronbachs alfa är 0,58 för vänster auktoritært index och 0,63 för höger auktoritært index.

245 Cronbachs alfa för detta index är 0,83. Om index för konspiratorisk läggning se även Strömbäck 2022 som utgår ifrån Brotherton m.fl., 2013; Bruder m.fl., 2013.

246 Se t.ex. Redact 2025; Strömbeck 2025; Österberg 2025.

247 Se t.ex. Moe, red. 2022; Decker, Kiess, Heller & Brähler 2024.

248 Se kapitel 2. Se även t.ex. HL-senteret 2024; Moe, red. 2022; Österberg, red. 2025, s. 75–97; Korol & Bevelander 2026.

Medieanvändning

I vissa studier inkluderas även medieanvändning – både vilka medier individer tar del av och hur ofta för att inhämta kunskap om samhällsfrågor och politiska händelser – som en indikator på politisk inriktning och engagemang. Digitala medier möjliggör snabbare och mindre filtrerade reaktioner på nyheter samt direkt interaktion med aktörer som förmedlar nyheter, exempelvis via kommentars- och chattfunktioner. Tidigare forskning om medieanvändning visar att sådana mönster kan påverka individers attityder och inställningar till olika grupper.²⁴⁹

I analysen innebär en negativ och statistiskt signifikant koefficient att en ökad grad av medieanvändning är relaterad till lägre nivåer av antisemitism. Resultaten visar relativt få signifikanta samband med de tre antisemitismindexen.²⁵⁰ Inga statistiskt säkerställda samband återfinns för ökad konsumtion av nyheter om politik i sociala medier eller frekvent användning av utländska medier. Frekvent användning av morgontidningar, vänstertidningar och höger-tidningar har dock ett negativt samband med det multidimensionella antisemitismindexet. Frekvent användning av kvällstidningar har ett negativt samband med indexet för social distans, medan frekvent användning av högertidningar har ett positivt samband. Frekvent användning av vänstertidningar är negativt korrelerat med Israel-relaterad antisemitism.

Partisympatier²⁵¹

Avslutningsvis redovisar figur 6.3a och 6.3b i vilken utsträckning politiska partisympatier kan relateras till de tre antisemitismindexen. Figur 6.3a visar resultaten från analyser där demografiska och socioekonomiska bakgrundsfaktorer samt partisympati inkluderas, medan figur 6.3b redovisar analyser där även andra värderingsindex, frågor om sympatier i Israel-Palestina-konflikten samt medieanvändning beaktas.²⁵² I samtliga analyser utgör sympatisörer till Socialdemokraterna referenskategori.²⁵³ Tidigare studier från Forum för levande historia, liksom internationell forskning, indikerar att politisk orientering i viss utsträckning kan samvariera med attityder till olika grupper och minoriteter.²⁵⁴ Resultat som rör antisemitiska attityder bland partisympatisörer bör av uppenbara skäl inte förväxlas med frågor som gäller eventuella problem relaterade till antisemitism inom politiska partier.

Resultaten för indexet som mäter social distans visar att sympatisörer med Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centern har en statistiskt signifikant lägre nivå av social distans till judar som grupp än referenskategori (de som sympatiserar med Socialdemokraterna), med skillnader om 8, 6 respektive 6 procent. Samtidigt uppvisar sympatisörer med Sverigedemokraterna jämfört med referenskategori en tydligt högre nivå (20 procent) av social distans till judar som grupp, och de som sympatiserar med annat parti²⁵⁵ 13 procent högre nivå. Sympatisörer till Moderaterna

249 Se bland annat Strömbäck 2022 och Strömbäck m.fl., 2023 för kopplingen mellan medieanvändning och konspirationstänkande i en svensk kontext.

250 Resultaten tyder på att medieanvändning har en begränsad betydelse i förhållande till övriga inkluderade faktorer.

251 Frågan som ställs är ”Vilket parti tycker du bäst om idag?”.

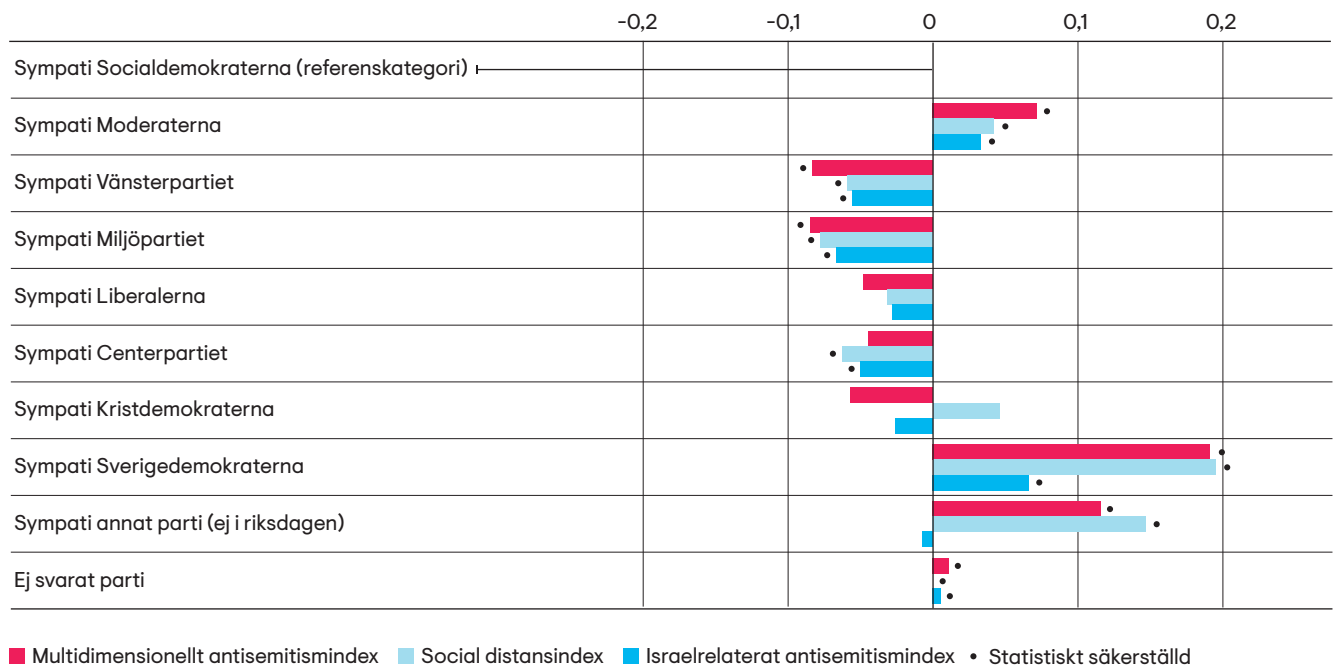
252 Analysen bygger på två regressionsmodeller. Den ena analyserar sambandet mellan partisympatier och de tre antisemitismindexen med kontroll för demografiska och socioekonomiska faktorer (figur 6.3a). Den andra modellen inkluderar därutöver andra attityd- och värderingsindex, frågor om sympatier i Israel-Palestina-konflikten samt medieanvändning (figur 6.3b). I den mer omfattande modellen är flera samband med partisympati inte längre statistiskt signifikanta, vilket indikerar att andra attityder och föreställningar fångar större delen av variationen.

253 Valet av sympatisörer till Socialdemokraterna som referenskategori baseras på att de utgör den största gruppen respondenter i vårt material och motsvarar den nuvarande partipolitiska fördelningen i riksdagen.

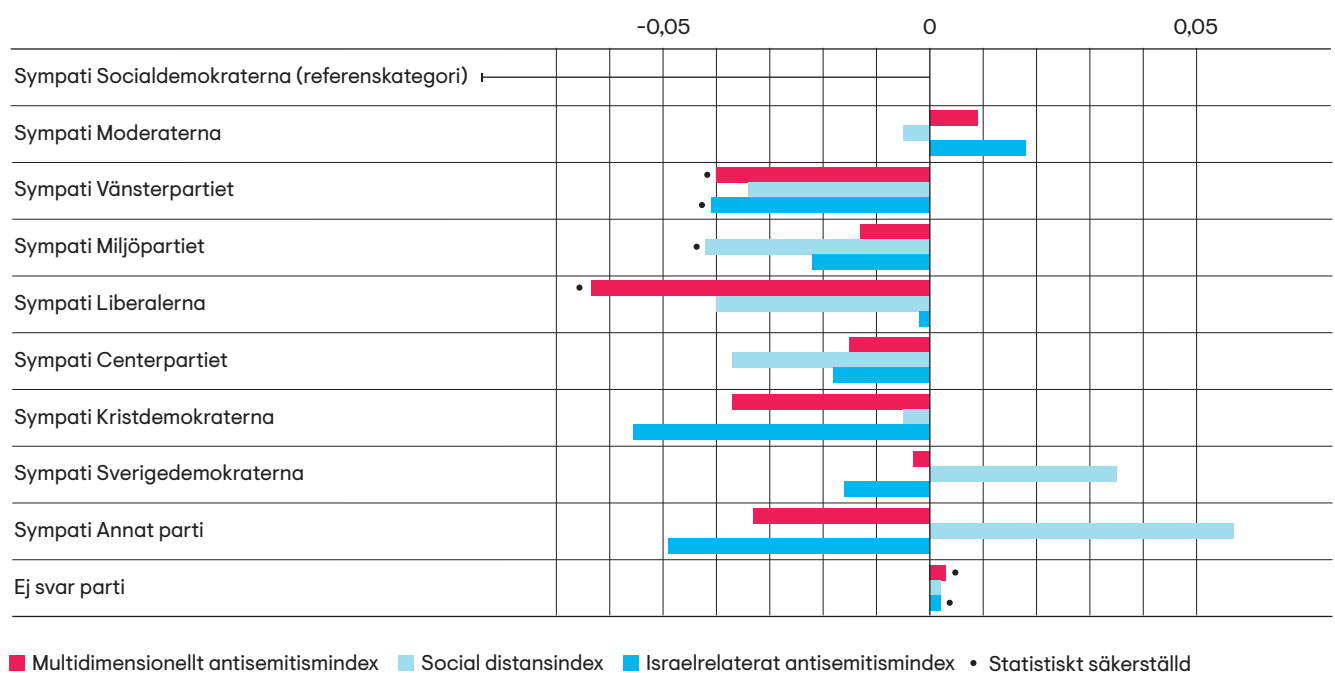
254 Bachner & Ring 2006; Bachner & Bevelander 2021; Zick m.fl., 2011; Bentsen & Bevelander 2019.

255 I enkäten kunde man ange annat parti än de uppräknade partierna som är invalda i riksdagen.

Figur 6.3a. Relation mellan partisympatier och olika antisemitismindex (utan index), 2025

Figur 6.3b. Relation mellan partisympatier och olika antisemitismindex (med andra index), 2025

uppvisar också en högre nivå av social distans till judar (4 procent).

Analysen av sambandet mellan partipolitiska sympatier och det multidimensionella antisemitismindexet visar att det i jämförelse med referenskategorierna finns en högre grad av antisemitiska föreställningar bland dem som sympatiserar med Sverigedemokraterna (19 procent högre), bland dem som sympatiserar med annat parti (12 procent) och bland dem som sympatiserar med Moderaterna (7 procent). De som sympatiserar med Miljöpartiet och Vänsterpartiet uppvisar lägre nivåer av antisemitiska föreställningar, med skillnader om 8 procent vardera, i jämförelse med referenskategorierna.

För indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism visar regressionsanalysen att lägre nivåer återfinns bland de som sympatiserar med Miljöpartiet (6 procent lägre), Vänsterpartiet och Centerpartiet (5 procent lägre) och att högre nivåer återfinns bland de som sympatiserar med Sverigedemokraterna (7 procent högre) och Moderaterna (3 procent högre) i jämförelse med referenskategorierna (som sympatiserar med Socialdemokraterna). För övriga partier uppvisas inga statistiskt signifikanta skillnader i jämförelse med referensgruppen.

Analysen som redovisas i figur 6.3b baseras på en regression där demografiska och socioekonomiska bakgrundsfaktorer, andra attityd- och värderingsindex, frågor om sympatier i Israel-Palestina konflikten, medieanvändning samt partisympati ingår. Resultaten visar att relativt få partisympatier uppvisar statistiskt signifikanta samband med de tre antisemitismindexen. Detta indikerar att partisympati hänger samman med andra inkluderade faktorer, såsom attityder till invandring, uppfattningar om kön, konspirations-tänkande, auktoritära attityder och tillit, vilka har större förklaringskraft när samtliga faktorer beaktas.

Jämförelse mellan 2020 och 2025

När resultaten från 2020 och 2025 års studier jämfördes i kapitel 4 och 5 framgick att stödet för traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar (multidimensionella antisemitismindexet) samt graden av antipati mot judar som grupp (social distansindexet) har ökat. Även en ökning av antisemitiska föreställningar relaterade till Israel (indexet för Israelrelaterad antisemitism) noterades.

För att undersöka om dessa observerade öknings i enskilda påståenden är statistiskt signifikanta och inte kan förklaras av skillnader i respondenternas bakgrundsförhållanden vid de två mättillfällena, har vi genomfört en sammanlagd analys. I denna analys kombinerades svaren på identiska frågepåståenden från enkäterna 2020 och 2025 med uppgifter om respondenternas bakgrundsförhållanden. På så sätt blir det möjligt att göra en jämförelse mellan åren 2020 och 2025 med kontroll för ett begränsat antal bakgrundsvariabler såsom sociodemografiska faktorer, religionstillhörighet samt huruvida respondenten har en judisk vän eller inte.

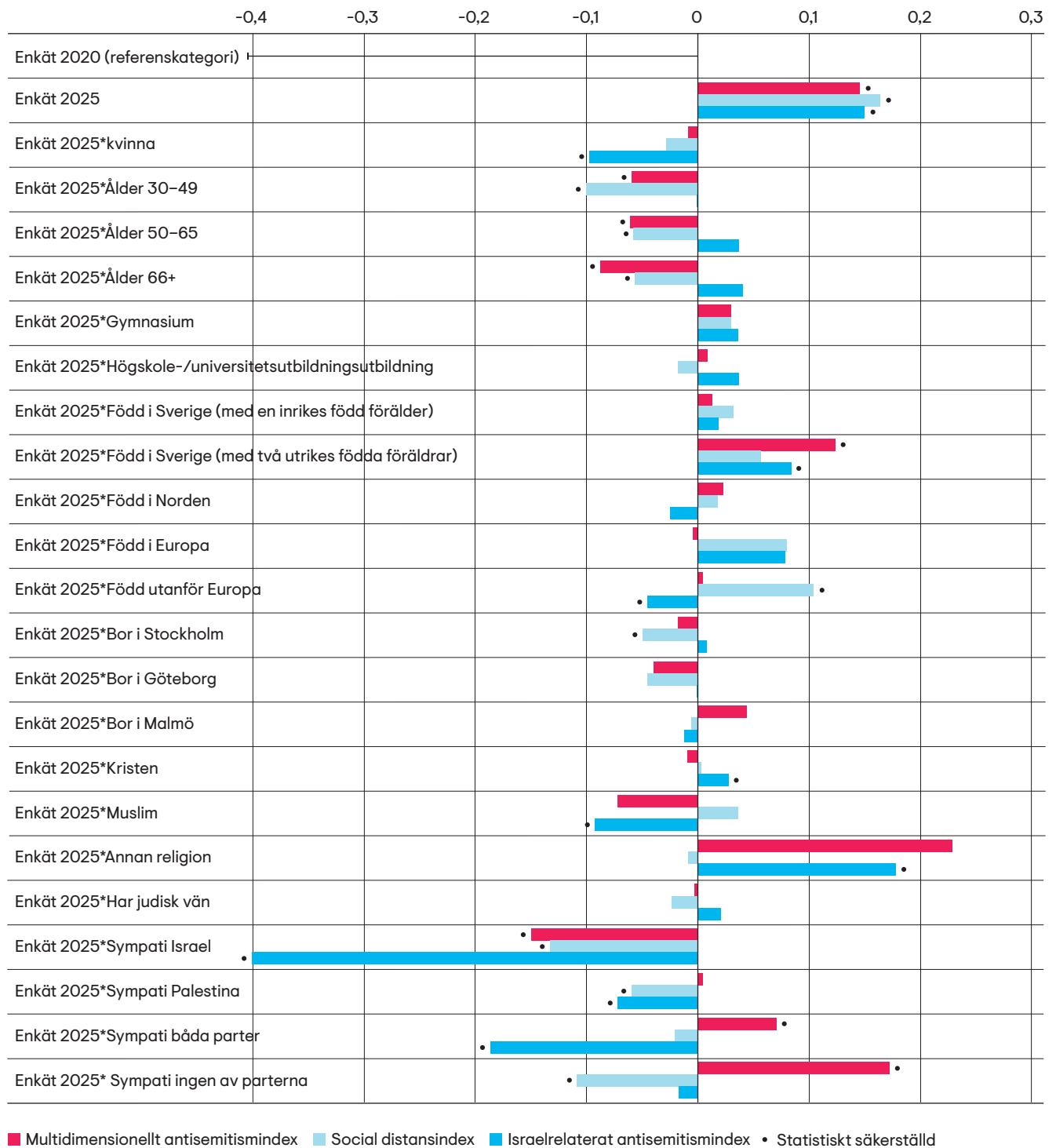
Syftet med denna analys är att se om ökningen i de olika indexen kvarstår när hänsyn tas till eventuella skillnader i bakgrundsförhållanden. Resultaten visas i figur 6.4 samt i bilaga 4. För variablerna där samspelseffekter har beräknats är referenskategorierna respondenterna i 2020 års undersökning.

Ökning mellan 2020 och 2025

I studien från 2020 analyserades och jämfördes nivåerna av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen vid två mättillfällen, 2005 och 2020. Resultaten visade då en sammantagen nedgång, det vill säga att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder i den svenska befolkningen minskade mellan dessa mättillfällen. Förskjutningen i positiv riktning

Figur 6.4. Relation mellan olika bakgrundsfaktorer och enkättillfällena och antisemitismindexen

Kommentar: I figuren redovisas delresultat. För fullständiga resultat, se bilaga 4.

omfattade både färre instämmanden i antisemitiska påståenden och fler avståndstaganden.

Denna studie visar i stället en sammantagen uppgång, det vill säga att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder i den svenska befolkningen ökade mellan de två mätillfällena, 2020 och 2025. Förskjutningen i negativ riktning omfattar både fler instämmanden i antisemitiska påståenden och färre avståndstaganden. För det multidimensionella antisemitismindexet, som inbegriper traditionella och Förintelserelaterade attityder och föreställningar, samt för indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism uppgår ökningen till 15 procent under perioden. Motsvarande ökning för indexet som mäter social distans, det vill säga antipatier och socialt avståndstagande till judar, är 16 procent. Samtliga dessa förändringar är statistiskt säkerställda.

Bakgrundsfaktorerna kön, ålder och utbildningsnivå

När det gäller könsskillnader avseende antisemitiska attityder framgår en statistiskt signifikant skillnad mellan män och kvinnor i det multidimensionella antisemitismindexet, där kvinnor har en något lägre nivå av antisemitiska attityder än män i undersökningen 2020. Någon statistiskt signifikant förändring mellan kvinnor och män 2020 respektive 2025 kan inte observeras. Skillnaden har varken ökat eller minskat mellan undersökningarna. Resultatet för Israelrelaterad antisemitism visar det omvända. I undersökningen 2020 hade kvinnor en högre nivå av Israelrelaterade antisemitiska attityder jämfört med män. År 2025 hade skillnaden mellan kvinnor och män minskat, för kvinnor var alltså ökningen mellan 2020 och 2025 lägre än för män.

Analysen visar att högre ålder är relaterat till en högre grad av antisemitiska inställningar vad gäller

de former av antisemitism som ingår i det multidimensionella antisemitismindexet och indexet för social distans. Jämförelser mellan 2020 och 2025 visar dock att dessa ålderskillnader har minskat.²⁵⁶

Universitets- eller högskoleutbildning är förknippat med lägre nivåer av antisemitiska föreställningar.²⁵⁷ Inga statistiskt säkerställda förändringar mellan åren uppmättes för denna variabel, vilket innebär att sambandet är oförändrat mellan 2020 och 2025.

Födelseland eller region

Analysen av resultaten för det multidimensionella antisemitismindexet i 2020 års studie visar att de som är födda utanför Norden (i och utanför Europa) har en högre grad av antisemitiska föreställningar jämfört med referenskategori (födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar). Jämförelser mellan 2020 och 2025 visar inte någon statistiskt signifikant förändring, vilket innebär att denna skillnad är oförändrad. För inrikes födda med två utrikes födda föräldrar framträder ett annat mönster. För denna grupp är ökningen mellan 2020 och 2025 större än för referenskategori.

Analysen av indexet som mäter social distans och indexet som mäter antisemitism relaterad till Israel visar att personer födda utanför Europa hade en högre grad av antisemitiska inställningar 2020, i jämförelse med referenskategori (födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar). Jämförelser mellan 2020 och 2025 visar att förändringen över tid skiljer sig från referenskategori: skillnaden ökar i indexet som mäter social distans men minskar för Israelrelaterad antisemitism.

För inrikes födda med två utrikes födda föräldrar observeras en statistiskt signifikant större ökning i indexet för Israelrelaterad antisemitism mellan 2020 och 2025 jämfört med referenskategori.

256 I bilaga 1 framgår att medelvärdet för ålderskategori 18–29 år ökat mer än för äldre åldersgrupper mellan 2020 och 2025.

257 Zick m.fl., 2011; Otterbeck & Bevelander 2006; Bachner & Bevelander 2021.

Boenderegion

Respondenterna är indelade efter boenderegion utifrån om de bor i en storstadsregion (Storstockholm, Storgöteborg eller Stormalmö) eller i övriga delar av landet. Jämförelsen mellan var respondenterna bor 2020 och 2025 visar inte på någon genomgående påverkan på antisemitiska attityder. För boende i Stormalmöområdet är ökningen i det multidimensionella indexet mindre än för referenskategori (boende utanför storstadsområdena). För boende i Storstockholm är ökningen av antisemitiska attityder relaterad till Israel något mindre än för referenskategori. Överlag tyder resultaten på att antisemitiska föreställningar och attityder inte är mer utbredda i storstäder än på andra platser i landet.²⁵⁸

Religionstillhörighet

Resultaten avseende religionstillhörighet visar att respondenter som angav muslimsk religionstillhörighet uppvisade en tydligt högre grad av antisemitiska attityder och föreställningar jämfört med referenskategori (respondenter utan religionstillhörighet). I 2020 års undersökning hade denna grupp statistiskt signifikant högre nivåer i samtliga tre antisemitismindex jämfört med referenskategori. Jämförelser mellan 2020 och 2025 visar att dessa skillnader i stort sett är oförändrade för det multidimensionella antisemitismindexet och social distansindexet. För indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism minskar däremot skillnaden mellan respondenter med muslimsk religionstillhörighet och referenskategori.

Respondenter som angav kristen religionstillhörighet uppvisade i 2020 års studie något högre nivåer av antisemitiska föreställningar än referenskategori, både i det multidimensionella antisemitismindexet och i indexet för social

²⁵⁸ Som tidigare påpekats har vi i denna studie utgått från storstadsområden som innefattar fler kranskommuner runt de tre storstäderna.

distans. För indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism uppmättes däremot en lägre nivå bland personer med kristen religionstillhörighet. Jämförelser mellan 2020 och 2025 visar att för indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism ökar skillnaden i förhållande till referenskategorierna något. För övriga antisemitismindex kunde inga statistiskt signifikanta förändringar identifieras.²⁵⁹

Vänskap

Respondenter som angav att de har en judisk vän i enkäterna 2020 och 2025 har en mindre grad av antisemitiska attityder. Analysen visar inga statistiskt säkerställda förändringar mellan undersökningarna 2020 och 2025 för denna variabel. Det gäller alla indexen, och bekräftar tidigare resultat.²⁶⁰

Sympatier i Israel-Palestina-konflikten

I både 2020 och 2025 års undersökningar ställdes en fråga om respondenternas sympatier i Israel-Palestina-konflikten.

I 2020 års enkät uppvisade respondenter som sympatiserade med Palestina, med båda parter eller med ingen av parterna en lägre grad av traditionell och Förintelserrelaterad antisemitism samt lägre social distans till judar jämfört med referenskategorierna (de som svarat ”vet inte”). De som sympatiserade med Palestina eller med båda parter uppvisade dock en högre grad av Israelrelaterad antisemitism. För respondenter som sympatiserade med Israel kunde inga statistiskt säkerställda samband med något av antisemitismindexen identifieras 2020.

I 2025 års studie uppvisade respondenter som sympatiserar med Israel en tydlig statistiskt signifikant minskning av antisemitiska attityder i samtliga tre index i förhållande till referenskategorierna.

²⁵⁹ Personer med annan religionstillhörighet är relativt få och vi avstår därför att diskutera utfallet för denna kategori.

²⁶⁰ Pettigrew & Tropp 2006, s. 751–783.

Respondenter som sympatiserar med Palestina uppvisade en statistiskt signifikant mindre ökning mellan 2020 och 2025 i indexen som mäter social distans till judar och Israelrelaterad antisemitism. Bland dem som sympatiserar med båda parter uppmättes en högre ökning i det multidimensionella antisemitismindexet än för referenskategorierna. För denna grupp uppmättes en mindre ökning i det Israelrelaterade antisemitismindexet i förhållande till referenskategorierna. Respondenter som inte sympatiserar med någon av parterna uppvisade en högre ökning i det multidimensionella antisemitismindexet samt en mindre ökning i indexet för social distans i förhållande till referenskategorierna.

Generell ökning

Sammantaget visar analysen att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder har ökat mellan 2020 och 2025 och att denna ökning kvarstår även när hänsyn tas till olika bakgrundsfaktorer. Utvecklingen kan därmed inte entydigt förklaras av förändringar i befolkningens sammansättning mellan 2020 och 2025, utan återfinns brett i befolkningen. Samtidigt visar analyserna att ökningen varierar mellan olika grupper, vilket framgår av samspelseffekterna.

Sammanfattning

I detta kapitel har vi presenterat resultaten från 2025 års studie genom fyra figurer som visar sambanden mellan olika bakgrundsfaktorer och tre olika antisemitismindex. Avslutningsvis har resultaten jämförts med 2020 års studie.

Resultaten för 2025 års studie

Sammanfattningsvis visar resultaten från den fördjupade multipla regressionsanalysen av enkätmaterialen från 2025 att flera demografiska bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, utbild-

ningsnivå, födelseregion och religionstillhörighet är relaterade till olika former av antisemitism. Även partisympatier samt andra attityder och värderingar korrelerar med antisemitiska attityder och föreställningar. Förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen kan emellertid inte reduceras till dessa kategorier. Tvärtom visar resultaten att antisemitiska attityder och tankefigurer förekommer i alla befolkningsgrupper, om än i skiftande omfattning beroende på form.

I likhet med Forum för levande historias tidigare studier visar resultaten för 2025 att det finns ett samband mellan att vara född utanför Europa (med undantag för Nord- och Sydamerika) och en tydligt högre grad av traditionella och förintelserelaterade antisemitiska attityder och föreställningar. Personer födda i MENA-länder (Mellanöstern och Nordafrika), Asien och Afrika uppvisar även en högre grad av social distans till judar. Muslimska religionstillhörighet är också förknippad med en tydligt högre grad av antisemitiska attityder och föreställningar. Däremot har graden av religiositet och frekvensen av besök i religiösa institutioner en mer oklar betydelse.

I linje med tidigare studier framgår att högre ålder är förknippad med mer negativa attityder, medan högre utbildningsnivå är relaterad till lägre nivåer av antisemitiska attityder och föreställningar. Könsskillnaderna varierar beroende på vilken typ av antisemitiska föreställningar som studeras. Boenderegion har däremot en mer begränsad betydelse för graden av antisemitiska attityder och föreställningar.

Resultaten för 2025 visar att en ökad benägenhet för konspiratoriskt tänkande och en ökad grad av högerauktoritära inställningar korrelerar med en högre grad av antisemitiska attityder och föreställningar. Även negativa inställningar till invandrare samt sexistiska attityder korrelerar med en högre grad av antisemitism. Vänsterauktoritära attityder

uppvisar ett samband med något högre nivåer av antisemitiska attityder, medan tillit till andra människor och till samhällsinstitutioner är förknippad med en något lägre benägenhet att hysa sådana attityder. Att i relation till Israel-Palestina-konflikten främst sympatisera med Israel korrelerar med en tydligt lägre benägenhet att hysa antisemitiska inställningar. Att uttrycka sympati för både Israel och Palestina är också förknippat med en lägre benägenhet, men skillnaden är mindre. Att främst sympatisera med Palestina korrelerar med större benägenhet att hysa Israelrelaterade antisemitiska attityder. Resultaten avseende medieanvändning är mer blandade och mindre entydiga.

Partisimpatier uppvisar också samband med antisemitiska attityder och föreställningar. Resultaten visar att respondenter som sympatiserar med Sverigedemokraterna eller med partier utanför riksdagen uppvisar tydligt högre nivåer av multidimensionell antisemitism och social distans till judar. Samtidigt indikerar resultaten att dessa samband i stor utsträckning hänger samman med andra inkluderade attityd- och värderingsindex, vilket innebär att partisimpatier får en mer begränsad självständig betydelse när dessa faktorer beaktas.

Jämförelse mellan studierna 2020 och 2025

Studien visar att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder och föreställningar har ökat i den svenska befolkningen mellan 2020 och 2025. Resultaten från de fördjupade regressionsanalyserna visar att ökningen kvarstår även när hänsyn tas till skillnader i respondenternas bakgrundsförhållanden. Den observerade ökningen kan alltså inte entydigt förklaras av förändringar i enskilda variabler som kön, ålder, utbildningsnivå, religionstillhörighet eller födelseland, utan speglar en mer generell attitydförändring i den svenska befolkningen.²⁶¹

²⁶¹ Se medelvärden i bilaga 2.

Kapitel 7

Avslutning

I denna studie har vi undersökt förekomst och utbredning av antisemitiska attityder och föreställningar i den svenska befolkningen och, genom jämförelser med 2020 års studie, analyserat hur de har utvecklats över tid. Studien bygger på två enkätundersökningar genomförda 2020 och 2025 med i huvudsak samma frågebatteri. Samtidigt har enkäten utvecklats genom tillägg av nya frågor, utformade utifrån ett fördjupat kunskapsläge. Frågebatteriet innehåller huvudsakligen påståenden om attityder till, och föreställningar om, judar, där respondenterna fick ange i vilken grad de instämde i eller tog avstånd från dessa (se kapitel 3).

I studien analyseras tre former av antisemitism: *social distans till judar*, *traditionella och Förintelserrelaterade antisemitiska föreställningar samt antisemitism relaterad till Israel* (se kapitel 1). Dessa former speglar olika dimensioner av antisemitiskt tänkande, som kan omfatta både kognitiva och emotionella aspekter.

Frågepåståenden som återspeglar dessa former av antisemitism har sammanförts i tre index:

ett *index för social distans*, ett *multidimensionellt antisemitismindex*, som omfattar traditionella och Förintelserrelaterade föreställningar, samt ett *index för antisemitism relaterad till Israel* (se kapitel 3 och 4).

I studien undersöks även inställningar till trakasserier mot judar samt till vissa specifika konspirationsteorier (se kapitel 4 och 5).

Sammantaget visar resultaten att förekomsten av antisemitiska attityder och föreställningar inte kan reduceras till ett enskilt mått eller en sammanfattande siffra. Beroende på vilken dimension som studeras och vilket analytiskt perspektiv som används framträder olika aspekter av utvecklingen. Genom att analysera enskilda påståenden, index och samband med olika bakgrundsfaktorer, samt hur starka och hur utbredda uppfattningarna är, har vi strävat efter att ge en bred och samlad bild av förändringarna mellan 2020 och 2025.

Resultaten visar att attityder till judar i den svenska befolkningen förskjutits i negativ riktning mellan 2020 och 2025.

Ökning av antisemitiska attityder mellan 2020 och 2025

Resultaten visar att attityder till judar i den svenska befolkningen förskjutits i negativ riktning mellan 2020 och 2025. Det handlar både om en ökning av andelen instämmanden i antisemitiska påståenden och en minskning av den andel som tar avstånd från dessa påståenden. Förändringen omfattar samtliga tre former av antisemitism som analyserats: social distans till judar, traditionell och förintelserelaterad antisemitism samt antisemitism relaterad till Israel. Detta innebär ett tydligt brott mot den utveckling som observerades i Forum för levande historias tidigare studie, där en nedgång kunde konstateras mellan 2005 och 2020.²⁶²

Färre tar avstånd från antisemitiska föreställningar

Som framgår av analyserna i kapitel 4 och 5 tar sig förändringen mellan 2020 och 2025 inte endast uttryck i en ökning av andelen instämmanden i antisemitiska påståenden, utan också och ännu tyd-

ligare, i en minskning av andelen respondenter som entydigt tar avstånd från sådana föreställningar.

I samtliga antisemitismindex kan en tydlig förskjutning observeras från svars kategorin ”stämmer inte alls” till svars kategorin ”stämmer varken bra eller dåligt”. Det kan finnas olika orsaker till denna förskjutning, men den kan delvis tolkas som ett uttryck för en ökad acceptans av, och ambivalens inför, antisemitiska attityder och föreställningar. Detta skulle i sin tur kunna indikera en fortsatt uppluckring av det sociala tabu som har omgärdat antisemitism sedan efterkrigstiden. När denna ”skyddsvall” försvagas, flyttas gränserna för vad som betraktas som acceptabelt. Vi noterar även en mer begränsad men genomgående ökning av andelen som instämmer i antisemitiska påståenden.

²⁶² Bachner & Bevelander 2021.

Andelen med antisemitiska attityder med starkare intensitet har ökat. För det multidimensionella antisemitismindexet handlar det om en ökning från 5 till 7 procent.

Attityder med starkare intensitet och maximal spridning

Analysen utifrån ett elastiskt synsätt visar vidare att utvecklingen innebär en förskjutning mot fler instämmanden i antisemitiska påståenden och en större spridning av antisemitiska föreställningar i befolkningen.

Andelen med antisemitiska attityder med starkare intensitet har ökat. För det multidimensionella antisemitismindexet handlar det om en ökning från 5 till 7 procent. Detta index omfattar traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar, inklusive konspiratoriska föreställningar om judisk makt och inflytande vilka utgör en central dimension i antisemitiskt tänkande.

Samtidigt kan det konstateras att andelen som inte instämmer i något antisemitiskt påstående har minskat eller legat kvar på en i stort sett oförändrad nivå. Detta skiljer sig från utvecklingen mellan 2005 och 2020, då motsvarande andel i stället ökade.

Den maximala spridningen av socialt avståndstagande till judar uppgår år 2025 till 18 procent, medan motsvarande spridning av traditionella och Förintelserelaterade attityder i befolkningen uppgår till 33 procent och för Israelrelaterade antisemitiska attityder till 43 procent. Som påpekats utgör maximal spridning inte ett mått på andelen antisemitiskt inställda, utan ska förstås som en

uppskattning av den andel av befolkningen inom vilken judar och andra kan möta antisemitiska attityder och föreställningar.

För antisemitism relaterad till Israel är förändringen särskilt påtaglig och innebär i vissa avseenden en återgång till de nivåer som uppmättes 2005. Andelen som inte instämmer i något antisemitiskt påstående är nu densamma som 2005, efter att ha ökat under perioden 2005–2020.²⁶³

Inställningar till trakasserier mot judar

Ett viktigt tillskott i 2025 års studie är analysen av inställningar till judars utsatthet för antisemitiska trakasserier. Resultaten visar att en stor majoritet av befolkningen uppfattar trakasserier mot judar som oförsvarbara. Samtidigt framträder en minoritet som i olika grad rättfärdigar eller relativiserar antijudiska trakasserier, exempelvis genom att hänvisa till Israels politik.

Analysen visar ett tydligt samband mellan antisemitiska attityder och benägenheten att rättfärdiga trakasserier mot judar. Ju starkare intensitet i antisemitiska föreställningar, desto större är sannolikheten att respondenten också uttrycker ett rättfärdigande av trakasserier. Sambandet är särskilt tydligt i relation till antisemitism relaterad till Israel, där även attityder

²⁶³ Bachner & Bevelander 2021.

med svagare intensitet är kopplade till en ökad acceptans för trakasserier.

Att följa inställningar till trakasserier är därför av särskild betydelse. Även en relativt låg andel som rättfärdigar trakasserier kan bidra till ett socialt klimat där antisemitiska handlingar normaliseras eller bagatelliseras. Mätningar av denna typ är centrala för att bättre förstå sambandet mellan attityder i befolkningen och de erfarenheter av antisemitism som judar i Sverige rapporterar i andra studier. Fortsatta uppföljningar är därmed viktiga för att kunna identifiera förändringar över tid och tidiga förskjutningar avseende attityder.

Samband mellan bakgrundsfaktorer och antisemitiska attityder 2025

Analysen av bakgrundsfaktorer visar att antisemitiska attityder i den svenska befolkningen 2025 samvarierar med flera individuella bakgrundsvariabler och värderingsrelaterade faktorer.

Sammantaget visar resultaten för 2025 att antisemitiska attityder och föreställningar förekommer i olika segment av befolkningen, om än med skiftande omfattning beroende på form. Det kan konstateras att de är mer utbredda i vissa delar av befolkningen än i andra. Det innebär dock inte att förekomsten antisemitiska inställningar kan reduceras till dessa grupper.

Ålder, utbildningsnivå och kön

Högre ålder är genomgående relaterad till högre nivåer av antisemitiska attityder, medan högre utbildningsnivå är förknippad med lägre nivåer. Kön har också betydelse. I resultaten för 2025 uppvisar kvinnor genomgående en något lägre benägenhet än män att bära på antisemitiska attityder.

Födelseland

Respondenter födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar samt personer födda i EU eller övriga Europa, med undantag för Norden, samt födda i Afrika, Asien och MENA (Mellanöstern och Nordafrika) uppvisar högre nivåer av traditionell och Förintelserelaterad antisemitism jämfört med personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar. Bland personer födda utanför Europa är sambanden särskilt tydliga för respondenter födda i MENA-länder och i Asien.

Personer födda utanför Europa, med undantag för Nord- och Sydamerika, uppvisar även en högre benägenhet att hysa antipatier och ge uttryck för socialt avståndstagande gentemot judar jämfört med personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar.

Att antisemitiska attityder och föreställningar är jämförelsevis mer förekommande bland personer födda i Europa utanför Norden och i än större utsträckning utanför Europa torde delvis kunna förstås mot bakgrund av antisemitismens utbredning och politiska legitimitet i vissa länder. Som kapitel 2 visar är antisemitiska föreställningar tydligt mer utbredda i vissa europeiska länder och, i än högre grad, i länder i Mellanöstern och Nordafrika än i Sverige. Utfallet kan därmed i viss mån tolkas i linje med teorin om socialt lärande, enligt vilken individer under uppväxten internaliserar de normer, värderingar och föreställningar som präglar det omgivande samhället.²⁶⁴

Antisemitiskt tänkande kan dessutom – här liksom i andra sammanhang – ges näring av Israel-Palestina-konflikten. Den senare faktorn kan möjligen delvis förklara de något högre nivåerna av traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska föreställningar 2025 bland personer födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. I 2020 års undersökning noterades ingen skillnad i

²⁶⁴ Gonsalkorale, Sherman & Klauer 2009, s. 410–414.

förekomsten av antisemitiska inställningar mellan denna kategori och personer födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar.

Religionstillhörighet

Av resultaten framgår att personer med muslimsk religionstillhörighet i genomsnitt har tydligt högre nivåer av antisemitiska attityder än personer utan religionstillhörighet.²⁶⁵ Det kan finnas flera möjliga förklaringar till detta. I likhet med gruppen född utanför Europa kan antisemitiskt tänkande delvis påverkas av hur Israel-Palestina-konflikten tolkas och förstås.

Även här skulle resultaten kunna relateras till teorin om socialt lärande, det vill säga att individer som vuxit upp i samhällskontexter där antisemitiska föreställningar är mer utbredda och i vissa fall politiskt eller kulturellt legitimerade i högre grad kan ha övertagit sådana attityder.

Att ha en judisk vän

Att ha en judisk vän framträder genomgående som en faktor som är kopplad till lägre nivåer av antisemitiska attityder. Teoretiskt sett är resultatet i linje med den så kallade kontakthypotesen som säger att ökad interaktion mellan grupper och personer minskar negativa attityder gentemot grupperna eller personerna.²⁶⁶

Värderingar, attitydmönster och partisympatier

Resultaten för 2025 visar att värderings- och attitydmönster har samband med antisemitiska attityder. Särskilt tydliga är sambanden med konspiratorisk läggning samt med högerauktoritära attityder, vilka återkommer i samtliga index. Även negativa attityder till invandrare, sexistiska

föreställningar och vänsterauktoritära attityder är relaterade till högre nivåer av antisemitiska attityder och föreställningar.

Resultaten visar också på ett samband mellan partisympati och antisemitiska attityder. Det finns en tydligt högre benägenhet att hysa antisemitiska föreställningar bland dem som sympatiserar med Sverigedemokraterna samt med ”annat parti” jämfört med dem som sympatiserar med referenskategorierna, det vill säga Socialdemokraterna.²⁶⁷ Men resultaten indikerar samtidigt att partisympati hänger samman med de attityd- och värderingsindex som har inkluderats, vilka har större betydelse när samtliga faktorer beaktas.

Sympatier till parter i Israel-Palestina-konflikten

Vad gäller samband med inställningar till Israel-Palestina-konflikten visar resultaten på en tydligt lägre benägenhet att hysa antisemitiska attityder och föreställningar bland dem som främst sympatiserar med Israel eller har sympati för både Israel och Palestina. Personer som främst sympatiserar med Palestina har en högre sannolikhet att hysa Israelrelaterade antisemitiska attityder jämfört med referenskategorierna (de som svarat ”vet inte”).

Konspiratoriskt tänkande och auktoritära attityder

Som framhållits har vi i 2025 års studie analyserat sambanden mellan antisemitiska attityder, konspiratorisk läggning samt både höger- och vänsterauktoritära attitydmönster. Internationell forskning har tidigare visat att antisemitism ofta samvarierar med konspirationstänkande och

265 För andra religionstillhörigheter ser vi inga statistiskt säkerställda samband.

266 Pettigrew & Tropp 2006, s. 751–783.

267 Valet av sympatisörer till Socialdemokraterna som referenskategori baseras på att de utgör den största gruppen respondenter i vårt material och motsvarar den nuvarande partipolitiska fördelningen i riksdagen.

Ett resultat i studien är det tydliga sambandet mellan antisemitiska attityder, konspiratorisk läggning och auktoritära värderingar.

auktoritära värderingsmönster,²⁶⁸ men dessa samband har i begränsad utsträckning analyserats i en svensk kontext.²⁶⁹ Att inkludera mått på konspirationstänkande samt höger- och vänsterauktoritära attityder kan bidra till en fördjupad förståelse av antisemitism som en del av bredare värderings- och attitydstrukturer i samhället.

Ett resultat i studien är det tydliga sambandet mellan antisemitiska attityder, konspiratorisk läggning och auktoritära värderingar. Personer med en större benägenhet för konspiratoriskt tänkande uppvisar genomgående högre nivåer av antisemitism, oavsett vilken dimension som studeras. Liknande mönster finns för högerauktoritära attityder och även i lägre grad för vänsterauktoritära attityder. Dessa samband är viktiga att följa över tid. Konspirationsteorier utgör en återkommande komponent i antisemitiska föreställningsvärldar och anpassas ofta till aktuella samhällsfrågor och konflikter.²⁷⁰

Generell ökning av antisemitiska attityder i befolkningen

Resultaten från de fördjupade regressionsanalyserna i kapitel 6 visar att den genomsnittliga nivån av antisemitiska attityder och föreställningar ökat mellan 2020 och 2025. För det multidimensionella

antisemitismindexet, som omfattar traditionella och Förintelserelaterade antisemitiska attityder och föreställningar, samt för indexet som mäter Israelrelaterad antisemitism uppgår ökningen till 15 procent. För indexet för social distans, som mäter socialt avståndstagande och antipatier mot judar, är ökningen 16 procent.

Vid kontroll för olika bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder, utbildningsnivå, födelseregion, religionstillhörighet, boenderegion och sympatier i Israel-Palestinakonflikten framgår att ökningen kvarstår även när hänsyn tas till skillnader i respondenternas bakgrundsförhållanden. Den observerade ökningen kan alltså inte entydigt förklaras av förändringar i enskilda variabler, utan speglar en mer generell attitydförändring i den svenska befolkningen.²⁷¹

Orsaker till ökningen

Studien visar att det har skett en förskjutning av antisemitiska attityder i negativ riktning mellan 2020 och 2025. Orsakerna till denna förändring är svåra att fastställa, men det är rimligt att anta att den är ett resultat av flera samverkande faktorer. Det ter sig sannolikt att de observerade attitydförändringarna har ett samband med den förstärkta antisemitism som har noterats i Europa efter

²⁶⁸ Imhoff & Bruder, 2014; Moe, red. 2022, s. 84–88, Allington m.fl., 2023, Staetsky, 2017; Bergmann, 2020.

²⁶⁹ Samband med konspirationstänkande i en svensk kontext har bland annat undersökts av Korol & Bevelander 2026.

²⁷⁰ Se kapitel 1 och 2.

²⁷¹ Se medelvärden i bilaga 2.

För att få en mer heltäckande bild av hur antisemitism som företeelse och samhällsproblem tar sig uttryck och förändras över tid krävs att resultat från undersökningar av attityder och föreställningar kompletteras med studier av andra aspekter av problemet.

Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza, och som även lämnat avtryck i Sverige.²⁷² Dock bör beaktas att vi inte vet när den påvisade attitydförskjutningen påbörjades eller hur attityder i befolkningen har sett ut vid olika tidpunkter mellan mättillfällena.

I sammanhanget finns också anledning att notera att en stor majoritet av de svenska judar som besvarade FRA:s enkät om erfarenheter av och uppfattningar om antisemitism våren 2023, alltså före den 7 oktober det året, ansåg att antisemitismen hade ökat de senaste fem åren.²⁷³

Även om resultaten tyder på att användningsfrekvensen av sociala medier som källa för nyheter och samhällsdiskussion har en begränsad betydelse i förhållande till övriga inkluderade faktorer, bör sociala mediers roll för spridning, förstärkning och normalisering av antijudiska budskap beaktas i analyser av hur antisemitiska attityder och föreställningar utvecklas över tid. Tidigare studier visar att digitala plattformar inte bara möjliggör spridning av antisemitiskt innehåll. Deras

algoritmiska urvals- och prioriteringsmekanismer bidrar också till att skapa så kallade ekokammare, där liknande uppfattningar bekräftas och riskerar att radikaliseras. Den omfattande förekomsten av antisemitism i sociala medier kan även påverka acceptansen för sådana budskap.²⁷⁴

Vidare bör antisemitismens roll som politisk mobiliseringskraft beaktas, särskilt i relation till samtida konflikter, geopolitiska spänningar, samhällsomvandlingar och ekonomiska kriser. I sådana kontexter kan antisemitism instrumentaliseras för att förstärka polarisering och omvandla oro och missnöje till fientlighet mot judar. Genom antisemitiska konspirationsteorier erbjuds enkla men falska ”förklaringar” till komplexa globala skeenden. Detta bruk av antisemitismen, som har djupa historiska rötter, är tydligt även i dag. Aktuella exempel är bland annat de antisemitiska konspirationsteorier som spreds i samband med coronapandemin 2020–2022 och inledningen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 (se kapitel 2). Spridningen av sådana föreställningar

272 Se kapitel 2.

273 Se kapitel 2.

274 Se t.ex. Pollack Sarnecki, Törning & Strindberg 2025.

underlättas dessutom av en informationsmiljö där desinformation och konspiratorisk propaganda utgör ett allt tydligare inslag.

Uppföljning och fördjupad kunskap

Resultaten i denna studie visar att antisemitiska attityder och föreställningar i befolkningen utgör ett komplext och föränderligt fenomen. För att kunna följa utvecklingen över tid, analysera förändringar och bedöma behovet av insatser krävs återkommande och jämförbara studier.

Forum för levande historia har, inom ramen för sitt långsiktiga kunskapsuppdrag, byggt upp en tidsserie av nationella befolkningsstudier om antisemitiska attityder. Denna kontinuitet skapar särskilda förutsättningar att bidra med kunskap som kan användas för uppföljning, analys och utveckling av arbetet mot antisemitism. Mot denna bakgrund framstår det som angeläget att säkerställa möjligheten att även fortsättningsvis följa antisemitiska attityder och föreställningar i befolkningen. Som ett komplement till dessa återkommande mätningar finns samtidigt behov av uppföljande kvalitativa studier som kan bidra till en fördjupad förståelse av hur sådana attityder formas och uttrycks.

För att få en mer heltäckande bild av hur antisemitism som företeelse och samhällsproblem tar sig uttryck och förändras över tid krävs att resultat från undersökningar av attityder och föreställningar kompletteras med studier av andra aspekter av problemet. Det gäller inte minst analyser av utvecklingen av hatbrott och incidenter, spridningen av antisemitiska budskap i sociala medier, antisemitismens närvaro, roll och funktion i specifika politiska och politisk-religiösa miljöer samt judars utsatthet för antisemitism och de konsekvenser detta medför.

Resultaten understryker behovet av fortsatta utbildningsinsatser mot antisemitism, riktade till personal inom utbildningsväsendet, andra offentligtanställda och civilsamhällets organisationer, inklusive folkbildningen. Sådana insatser är centrala för att stärka kunskapen om antisemitismens olika former, historiska rötter och samtida uttryck. Denna kunskap är avgörande för att olika verksamheter ska kunna identifiera, bemöta och förebygga antisemitiska föreställningar och handlingar. Det är samtidigt viktigt att insatserna är varaktiga och anpassade till olika målgruppers behov och förutsättningar, samt att civilsamhällesorganisationer som arbetar mot antisemitism ges ett stabilt och utökat stöd.

Referenser

- Adams, Jonathan & Cordelia Heß (2020a). "A Rational Model for Blood Libel. The Aftonbladet Affair", *The Medieval Roots of Antisemitism. Continuities and Discontinuities from the Middle Ages to the Present Day*, (Jonathan Adams & Cordelia Heß, red.), London/New York: Routledge.
- Adams, Jonathan & Cordelia Heß (2020b). "Volcanic Archives. Toward a Direct Comparison of Pre-Modern and Modern Forms of Antisemitism", *The Medieval Roots of Antisemitism. Continuities and Discontinuities from the Middle Ages to the Present Day*, (Jonathan Adams & Cordelia Heß, red.), London/New York: Routledge.
- ADL (2003). "Unraveling Anti-Semitic 9/11 Conspiracy Theories". <https://www.adl.org/sites/default/files/documents/assets/pdf/combating-hate/anti-semitic-9-11-conspiracy-theories.pdf> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2008). "Financial Crisis Sparks Wave of Internet Anti-Semitism". <https://www.adl.org/sites/default/files/documents/assets/pdf/anti-semitism/united-states/financial-crisis-sparks-internet-anti-semitism-2008-10-24.pdf> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2020a). "Coronavirus: Antisemitism". <https://www.adl.org/blog/coronavirus-antisemitism> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2020b). "Battling COVID, Iran Regime Makes Jews its Bogeyman". <https://medium.com/@adltaskforcemiddleeast/battling-covid-iran-regime-makes-jews-its-bogeyman-2f0435e604a> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2022a). "White Supremacists, Other Extremists Respond to Russian Invasion of Ukraine". <https://www.adl.org/resources/article/white-supremacists-other-extremists-respond-russian-invasion-ukraine> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2022b). "Antisemitic Conspiracy Theories Abound Around Russian Assault on Ukraine". <https://www.adl.org/resources/article/antisemitic-conspiracy-theories-abound-around-russian-assault-ukraine> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2024a). *The ADL Global 100: Index of Antisemitism*. <https://www.adl.org/adl-global-100-index-antisemitism> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2024b). *Antisemitic Attitudes in America 2024*. <https://www.adl.org/resources/report/antisemitic-attitudes-america-2024> (Hämtad 2026-04-16)
- ADL (2025). "46% of Adults Worldwide Hold Significant Antisemitic Beliefs, ADL Poll Finds". <https://www.adl.org/resources/press-release/46-adults-worldwide-hold-significant-antisemitic-beliefs-adl-poll-finds> (Hämtad 2026-04-16)
- Adorno, Theodor. W., Else Frenkel-Brunswik, Daniel J. Levinson, R. Nevitt Sanford (1982). *The Authoritarian Personality*. Abbr. ed., New York: Norton.
- Allington, Daniel, David Hirsh & Louise Katz (2023), "Antisemitism is predicted by anti-hierarchical aggression, totalitarianism, and belief in malevolent global conspiracies", *Humanities & Social Sciences Communications* 10, 15. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01624-y>
- Allport, Gordon. W. (1954). *The nature of prejudice*, Reading, MA: Addison-Wesley.

- Altemeyer, Bob (1981). *Right-wing authoritarianism*, Manitoba, Canada: University Press.
- Altemeyer, Bob (1988). *Enemies of freedom: understanding right-wing authoritarianism*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Altemeyer, Bob (1996). *The Authoritarian Specter*, Cambridge: Harvard University Press.
- Andersson, Lars M. (2024). "Från antijudaism till antisemitism – den judiska moderniteten", *Antisemitism. Historiska, kulturella och pedagogiska perspektiv*, (Christer Mattson & Thomas Johansson, red.), Lund: Studentlitteratur.
- Andersson, Lars M. (2000). *En jude är en jude är en jude... Representationer av "juden" i svensk skämtpress omkring 1900–1930*, Lund: Nordic Academic Press.
- Antisemitism Policy Trust (2022). *Russia's use of antisemitic propaganda in the war in Ukraine*.
- Antonio Amadeu Foundation, Expo & Hope not hate (2021). *Antisemitism in the Digital Age*.
- Arbetsdefinition av antisemitism (2016). IHRA. <https://holocaustremembrance.com/resources/arbetsdefinition-av-antisemitism> (Hämtad 2026-04-16)
- Arnold, Sina (2023). "Antisemitismus unter Menschen mit Migrationshintergrund und Muslim*innen", Mediendienst Intergration, April. https://mediendienst-integration.de/fileadmin/Dateien/MEDIENDIENST-Expertise_Antisemitismus_unter_Menschen_mit_Migrationshintergrund_und_Muslimen.pdf (Hämtad 2026-04-16)
- Arnold, Sina (2024). "Antisemitismus in der Migrationsgesellschaft", Bundeszentrale für politische Bildung 20/8. <https://www.bpb.de/themen/antisemitismus/dossier-antisemitismus/321722/antisemitismus-in-der-migrationsgesellschaft/> (Hämtad 2026-04-16)
- Arnold, Sina & Felix Axter (2024). "Antisemitismus und Rassismus", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red), Göttingen: Wallstein Verlag
- Ascone, Laura (2024). "The Other/Foreign", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Baas, David & Jonathan Leman (2022). "Politikerna som vill utrota muslimer – hyllar nazister", *Expressen* 8/9. <https://www.expressen.se/nyheter/politikerna-som-vill-utrota-muslimer-hyllar-nazister/> (Hämtad 2026-04-16)
- Baas, David (2022). "Här syns SD-politikerns marsch med nazisterna", *Expressen* 25/8. <https://www.expressen.se/nyheter/har-syns-sd-politikerns-marsch-med-nazisterna/> (Hämtad 2026-04-16)
- Bachner, Henrik (2004). *Återkomsten. Antisemitism i Sverige efter 1945*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Bachner, Henrik (2009). "Judefrågan". *Debatt om antisemitism i 1930-talets Sverige*, Stockholm: Atlantis.
- Bachner, Henrik (2019). "Contemporary Antisemitism and the Israeli-Palestinian Conflict. Connections and Misconceptions", *Antisemitism, Islamophobia, and Interreligious Hermeneutics. Ways of Seeing the Religious Other*, (Emma O'Donnell Polyakov, red.), Leiden/ Boston: Brill Rodopi.
- Bachner, Henrik & Jonas Ring (2006). *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige*. Stockholm: Forum för levande historia & Brottsförebyggande rådet.
- Bachner, Henrik & Pieter Bevelander (2021). *Antisemitism i Sverige. En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020*, Stockholm: Forum för levande historia.
- Bauman, Zygmunt (1989). *Auschwitz och det moderna samhället*, Göteborg: Daidalos.
- Becker, Matthias m.fl. (2024). *Decoding Antisemitism: An AI-driven Study on Hate Speech and Imagery Online*, Discourse Report 6. Centre for Research on Antisemitism, Technical University Berlin.

- Bentsen, Beint & Pieter Bevelander (2019). "The determinants of (right-wing) political engagement among adolescents in Sweden", *Europe at the Crossroads. Confronting Populist, Nationalist, and Global Challenges*, (Pieter Bevelander & Ruth Wodak, red.), Lund: Nordic Academic Press.
- Benz, Wolfgang (2004). *Was ist Antisemitismus?*, München: C. H. Beck.
- Benz, Wolfgang (2005). "Der europäische Antisemitismus ist ein nationaler" [intervju med Benz], *Deutsche Welle* 8/6. <https://www.dw.com/de/der-europ%C3%A4ische-antisemitismus-ist-ein-nationaler/a-1607853> (Hämtad 2026-04-16)
- Benz, Wolfgang (2010). "Erscheinungsformen alltäglicher Judenfeindschaft", *Aktueller Antisemitismus – Ein Phänomen der Mitte*, (Monika Schwarz-Friesel, Evyatar Friesel & Jehuda Reinharz, red.), Berlin/New York: De Gruyter.
- Berend, Nora (2022), "Renationalized History and Antisemitism in Hungary", *Israel Journal of Foreign Affairs*, 16:2, s. 216–228. DOI: 10.1080/23739770.2022.2092983
- Bergmann, Werner (2004). *Geschichte des Antisemitismus*, München: C. H. Beck.
- Bergmann, Werner & Wilhelm Heitmeyer (2005). "Antisemitismus: Verliert der Vorurteilsrepression ihre Wirkung?", *Deutsche Zustände*. Folge 3, (Wilhelm Heitmeyer, red.), Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Bergmann, Werner (2006). "Was heißt Antisemitismus?", Bundeszentrale für politische Bildung. <https://www.bpb.de/politik/extremismus/antisemitismus/37945/was-heisst-antisemitismus> (Hämtad 2026-04-16)
- Bergmann, Werner (2020). "Counting Antisemites versus Measuring Antisemitism. An Elastic View of Antisemitism", *The Shifting Boundaries of Prejudice. Antisemitism and Islamophobia in Contemporary Norway*, (Christhard Hoffmann & Vibeke Moe, red.), Oslo: Universitetsforlaget.
- Berkowitz, Bill (2003). "Cultural Marxism' catching on", *Intelligence report*, Summer Issue, SPLC. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2003/cultural-marxism-catching> (Hämtad 2026-04-16)
- Bernasconi, Robert (2021). "Racism", *Key Concepts in the Study of Antisemitism*, (Sol Goldberg, Scott Ury, Kalman Weiser, red.), Cham: Palgrave Macmillan.
- Bevelander, Pieter & Mikael Hjerm (2015). "The Religious Affiliation and Anti-Semitism of Secondary School age Swedish Youths: an analysis of Survey data from 2003 and 2009", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 38, No. 15. DOI: 10.1080/01419870.2015.1042893
- Bevelander, Pieter & Jonas Otterbeck (2016). "Swedish Adolescents' attitudes towards Immigrants", *L'extrême droite en Europe*, (Jérôme Jamin, red.), Brussels: Bruylant.
- Bevelander, Pieter & Derek S. Hutcheson (2017). "Hur långt från trädet faller äpplet?", *Valdeltagande och representation – Om invandring och politisk integration i Sverige*, DELMI Rapport 7, (Pieter Bevelander & Mikael Spång, red.).
- Blalock, Hubert M. (1967). *Towards a Theory of Minority Group Relations*, New York: Wiley.
- Blumer, Herbert (1958). "Race Prejudice as a Sense of Group Position", *Pacific Sociological Review* Vol. 1, No. 1. DOI:10.2307/1388607.
- Bolton, Matthew (2024). "Evil", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Boyd, Jonathan (2024). *Antisemitism in the aftermath of October 7: What do the data tell us, and what more do we still need to know?*, Institute for Jewish Policy Research.
- Braut Simonsen, Kjetil (2020). "Antisemitism and Conspiracism", *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*, (Michael Butter, Peter Knight, red.), London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429452734>

- Brotherton, Robert, Christopher C. French & Alan D. Pickering (2013), "Measuring Belief in Conspiracy Theories: The Generic Conspiracist Beliefs Scale", *Frontiers in Psychology*, 4:279. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00279
- Bruder, Martin, Peter Haffke, Nick Neave, Nina Nouripanah & Roland Imhoff (2013). "Measuring individual differences in generic beliefs in conspiracy theories across cultures: Conspiracy mentality questionnaire", *Frontiers in Psychology*, 4:225. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00225
- Brumlik, Micha (2022). "Ist Antisemitismus eine Form von Rassismus?" *Frenemies. Antisemitismus, Rassismus und ihre Kritiker*innen*, (Meron Mendel, Saba-Nur Cheema, Sina Arnold, red.), Berlin: Verbrecher Verlag.
- Brå (2022). *Polisanmälda hatbrott 2022. En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Rapport 2022:16, Stockholm: Brå.
- Brå (2024). *Polisanmälda hatbrott med antisemitiska motiv under hösten 2023. En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen 7 oktober – 31 december 2023 respektive 2022*, Stockholm: Brå.
- Brå (2025a). *Antisemitiska hatbrott. Samtida erfarenheter från judiska församlingar och organisationer*. Rapport 2025:9, Stockholm: Brå.
- Brå (2025b). *Polisanmälda hatbrott 2024. En sammanställning av anmälningar som hatbrottsmarkerats av polisen och där Brå har identifierat ett hatbrott*, Rapport 2025:19, Stockholm: Brå.
- Bundesamt für Verfassungsschutz (2020). *Lagebild Antisemitismus*.
- Bundesamt für Verfassungsschutz (2024). *Lagebild Antisemitismus 2022/23*.
- Bundeskriminalamt (2025). *Politisch motivierte Kriminalität. Höchste Anstieg seit Beginn der Erfassung*, https://www.bka.de/DE/UnsereAufgaben/Deliktsbereiche/PMK/PMKZahlen2024/PMKZahlen2024_node.html (Hämtad 2026-04-16)
- Burston, Daniel (2022), "Critical Theory, Left-Wing Authoritarianism, and Anti-Semitism". *Critical Theory and Psychoanalysis. From the Frankfurt School to Contemporary Critique*, (Jon Mills & Daniel Burston, red.), London: Routledge.
- Cato, Carl (2024). "Demonstranter störde minneshögtid för Förintelsens offer", *Dagens Nyheter* 29/1. <https://www.dn.se/sverige/demonstranter-storde-minneshogtid-for-forintelsens-offer/> (Hämtad 2026-04-16)
- Chazan, Robert (1997). *Medieval Stereotypes and Modern Antisemitism*, Berkeley/Los Angeles/London: University of California Press.
- Cheema, Saba-Nur (2020), "Antisemitische Narrative in deutsch-islamistischen Milieus", Bundeszentrale für politische Bildung. <https://www.bpb.de/themen/infodienst/303898/antisemitische-narrative-in-deutsch-islamistischen-milieus/> (Hämtad 2026-04-16)
- CNCDH (2024). *La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie. Année 2023*, Paris: Commission nationale consultative des droits de l'homme.
- CNCHD (2025). *La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie. Année 2024*, Paris: Commission nationale consultative des droits de l'homme.
- CNN (2018). *CNN Antisemitism in Europe Poll 2018*. CNN-Comres.
- Cohen, Katie, Lisa Kaati, Björn Pelzer & Nazar Akrami (2020). *Antisemitiska stereotyper i digitala medier*, Stockholm: FOI.
- Cohen, Katie, Lisa Kaati & Björn Pelzer (2021). *Antisemitism in Social Media, Conspiracies, Stereotypes, and Holocaust Denial*, Stockholm: FOI.
- Confino, Alon (2014). *A World without Jews. The Nazi Imagination from Persecution to Genocide*, New Haven/London: Yale University Press.

- Conway, Lucian Gideon III, James D McFarland, Thomas H Costello & Scott O Lilienfeld (2021). "The Curious Case of Left-Wing Authoritarianism: When Authoritarian Persons Meet Anti-Authoritarian Norms", *Journal of Theoretical Social Psychology*, 5, 423–442. <https://doi.org/10.1002/jts5.108>
- Costello, Thomas H., Shauna M. Bowes, Sean T. Stevens, Irwin D. Waldman, Arber Tasimi, & Scott O. Lilienfeld (2022). "Clarifying the structure and nature of left-wing authoritarianism". *Journal of Personality and Social Psychology*, 122(1), 135–170. <https://doi.org/10.1037/pspp0000341>
- Crif & Ipsos (2024). *Antisémitisme en France: où en est-on en 2024?*
- CST (2020). "Coronavirus and the Plague of Antisemitism", Community Security Trust.
- CST (2024a). *Antisemitic Discourse in Britain 2023*, Community Security Trust.
- CST (2024b). *Antisemitic incidents 2023*, Community Security Trust.
- CST (2025). *Antisemitic incidents 2024*, Community Security Trust.
- CST (2026). *Antisemitic incidents 2025*, Community Security Trust.
- CVE (2020a). *Vit makt-miljön. En kunskapsöversikt*, Stockholm: Center mot våldsbejakande extremism.
- CVE (2020b). *Den våldsbejakande islamistiska miljön*, Stockholm: Center mot våldsbejakande extremism.
- CVE (2021). *Våldsbejakande högerextrem accelerationism*, Stockholm: Center mot våldsbejakande extremism.
- CVE (2024). *Våldsbejakande extremism i Sverige. Kunskapsöversikt 2023/2024*, Stockholm: Center mot våldsbejakande extremism.
- Czymara, Christan S., Marcus Eisentraut, Pascal Kolkwitz-Anstötz, Eldad Davidov & Peter Schmidt (2025). "Antisemitism among Muslims in Germany", *European Sociological Review*, European Sociological Review, 41, 607–625. <https://doi.org/10.1093/esr/jcafo17>
- Dalsbro, Anders (2022). "Nyinvalid SD-politiker spred upprop om 'zionistiska intressen'", *Expo* 5/10. <https://expo.se/nyhet/nyinvalid-sd-politiker-spred-upprop-om-zionistiska-intressen/> (Hämtad 2026-04-16)
- Dalsbro, Anders, Jonathan Leman (2022a). "Så reagerar svensk extremhöger på kriget i Ukraina", *Expo* 7/3. <https://expo.se/nyhet/sa-reagerar-svensk-extremhoger-pa-kriget-i-ukraina/> (Hämtad 2026-04-16)
- Dalsbro, Anders & Jonathan Leman (2022b). "Så sprider SD-kandidater myter om judar, 5G och chemtrails", *Expo* 9/9. <https://expo.se/nyhet/sa-sprider-sd-kandidater-myter-om-judar-5g-och-chemtrails/> (Hämtad 2026-04-16)
- Dawid, Evelyn & Eva Zeglovits (2025). *Antisemitismus 2024. Gesamtergebnisse – Langbericht*, Studie im Auftrag des österreichischen Parlaments, IFES, Wien.
- Decker, Oliver, Johannes Kiess & Elmar Brähler (2024). "Antisemitismus als individuelles Ressentiment und gesellschaftliches Sediment – empirische Befunde", *Vereint im Ressentiment. Autoritäre Dynamiken und rechtsextreme Einstellungen*, (Oliver Decker, Johannes Kiess, Aylene Heller, Elmar Brähler, red.), Leipziger Autoritarismus Studie 2024, Gießen: Psychosozial-Verlag.
- Decker, Oliver, Johannes Kiess, Aylene Heller & Elmar Brähler (2024). "Die Leipziger Autoritarismus Studie 2024: Methoden, Ergebnisse und Langzeitverlauf", *Vereint im Ressentiment. Autoritäre Dynamiken und rechtsextreme Einstellungen*, (Oliver Decker, Johannes Kiess, Aylene Heller, Elmar Brähler, red.), Leipziger Autoritarismus Studie 2024, Gießen: Psychosozial-Verlag.

- Dinesen, Peter T. (2010). "Upbringing, Early Experiences of Discrimination and Social Identity: Explaining Generalized Trust among Immigrants in Denmark", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 31, No. 1. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2009.00240.x>
- Dinesen, Peter T. & Kim M. Sønderskov (2015). "Ethnic diversity and social trust: Evidence from the micro-context", *American Sociological Review*, Vol. 80, No. 3. <https://doi.org/10.1177/0003122415577989>
- DO (2025). *Förekomst av diskriminering 2025. Årlig rapport från Diskrimineringsombudsmannen*, Rapport 2025:3.
- Douglas, Karen M., Joseph E. Uscinski, Robbie M. Sutton, Aleksandra Cichocka, Turkay Nefes, Chee Siang Ang & Deravi Farzin (2019). "Understanding conspiracy theories". *Political Psychology*, 40: 3–35. <https://doi.org/10.1111/pops.12568>
- Druez, Elodie & Nonna Mayer (2018). *Antisemitism and Immigration in Western Europe Today. Is there a connection? The case of France*. EVZ, Berlin & The Pears Institute for the study of Antisemitism, Birkbeck, University of London.
- Duckitt, John. & Sibley, Chris. G (2009). "A dual-process motivational model of ideology, politics, and prejudice", *Psychological Inquiry*, 20(2-3), 98–109. <https://doi.org/10.1080/10478400903028540>
- Ekehammar, Bo & Nazar Akrami (2003). "The Relation between Personality and Prejudice. A Variable- and Person-Centered Approach", *European Journal of Personality* Vol. 17, No. 6. <https://doi.org/10.1002/per.494>
- Ericsson, Martin (2024). *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige. En analyserande kunskapsöversikt*, andra, reviderade upplagan, Stockholm: Forum för levande historia.
- European Commission (2021), *The rise of antisemitism online during the pandemic. A study of French and German content*.
- European Commission (2026). *Perceptions of Antisemitism*, Special Eurobarometer 570.
- Expo (2025). *Svensk rasideologisk miljö 2024. Normaliserade idéer – extrema metoder*.
- Fein, Helen (1987). "Dimensions of Antisemitism: Attitudes, Collective Accusations, and Actions", *The Persisting Question. Sociological Perspectives and Social Contexts of Modern Antisemitism*, (Helen Fein, red.), Berlin: De Gruyter.
- FOI (2017). *Hatbudskap och våldsbejakande extremism i digitala miljöer*, Stockholm: FOI.
- Fondapol & AJC (2024). *Analysis of anti-Semitism in France*. 2024 Edition.
- FRA (2018). *Experiences and perceptions of antisemitism. Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU*, European Union Agency for Fundamental Rights.
- FRA (2023). *Antisemitism in 2022. Overview of antisemitic incidents recorded in the EU*, European Union Agency for Fundamental Rights.
- FRA (2024). *Jewish People's Experiences and Perceptions of Antisemitism*, European Union Agency for Fundamental Rights.
- Friedländer, Saul (1999). *Förföljelsens år 1933-39. Tredje riket och judarna*, del 1, Stockholm: Natur och Kultur.
- Frindte, Wolfgang, Susan Wettig, Dorit Wammetsberger (2005), "Old and new anti-semitic attitudes in the context of authoritarianism and social dominance orientation: two studies in Germany", *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 11(3):239–266. https://doi.org/10.1207/s15327949pac1103_3
- Gerster, Lea (2022). "An Antisemitic Conspiracy Theory is Being Shared on Telegram to Justify Russia's Invasion of Ukraine", Institute for Strategic Dialogue 5/5. https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/an-antisemitic-conspiracy-theory-is-being-shared-on-telegram-to-justify-russias-invasion-of-ukraine/ (Hämtad 2026-04-16)

- Gidley, Ben, Brendan MacGeever & David Feldman (2020). "Labour and Antisemitism: a Crisis Misunderstood", *The Political Quarterly*, Vol. 91, No. 2. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12854>
- Glaad, Erik (2025). "SD:s Daniel Lönn gillar judehat i sociala medier", *Expo* 5/3 2025. <https://expo.se/granskning/sds-daniel-lonn-gillar-judehat-i-sociala-medier/> (Hämtad 2026-04-16)
- Gonsalkorale, Karen, Jeffrey W. Sherman & Karl C. Klauer (2009). "Aging and prejudice: Diminished regulation of automatic race bias among older adults", *Journal of Experimental Psychology* Vol. 45, No. 2. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2008.11.004>
- Granlund, John & Olof Svensson (2021). "SD lägger ned utredningen mot Fogelklou: Starka indicier – kan inte styrkas", *Aftonbladet* 27/9. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xqd6EB/sd-lagger-ned-utredningen-mot-fogelklou-starka-indicier-kan-inte-styrkas> (Hämtad 2026-04-16)
- Guhl, Jacob (2023). "Far-Left Antisemitism", Institute for Strategic Dialogue 12/7. <https://www.isdglobal.org/explainers/far-left-antisemitism/> (Hämtad 2026-04-16)
- Haaretz (2009). "Poll: 31% of Europeans Blame Jews for Global Financial Crisis", 10/2. <https://www.haaretz.com/1.5073513> (Hämtad 2026-04-16)
- Halliday, Josh (2025). "Manchester synagogue terrorist pledged allegiance to Islamic State in 999 call", *The Guardian* 8/10. <https://www.theguardian.com/uk-news/2025/oct/08/manchester-synagogue-terrorist-attack-islamic-state-999> (Hämtad 2026-04-16)
- Hamdan, Inas (2023). "Antisemitism och terrorstöd sprids på sociala medier", *Sydsvenskan* 11/10. <https://www.sydsvenskan.se/2023-10-11/antisemitism-och-terrorstod-sprids-pa-sociala-medier/> (Hämtad 2026-04-16)
- Hamdan, Inas & Sören Billing (2024). "Expert: Flera av V-politikerns inlägg tydligt antisemitiska", *Sydsvenskan* 7/8. <https://www.sydsvenskan.se/skane/expert-flera-av-v-politikerns-inlagg-tydligt-antisemitiska/> (Hämtad 2026-04-16)
- Hauray, Thomas (2024). "Israelbezogener Antisemitismus", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red), Göttingen: Wallstein Verlag.
- Herf, Jeffrey (2006). *The Jewish Enemy. Nazi Propaganda during World War II and the Holocaust*, Cambridge, MA/London: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Heß, Cordelia & Jonathan Adams (2018). "Rationaliserade ritualmord: Religiösa antisemitiska stereotyper och debatten kring Aftonbladet 2009", *Studier om rasism. Tvärvetenskapliga perspektiv på ras, vithet och diskriminering*, (Tobias Hübinette & Andréas Wasniowski, red.), Malmö: Arx förlag.
- Heyder, Aribert, Julia Iser & Peter Schmidt (2005). "Israelkritik oder Antisemitismus? Meinungsbildung zwischen Öffentlichkeit, Medien und Tabus", *Deutsche Zustände*. Folge 3, (Wilhelm Heitmeyer, red.), Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Hirndorf, Dominik (2023). *Antisemitische Einstellungen in Deutschland*, Konrad Adenauer Stiftung.
- Hirsh, David (2018). *Contemporary Left Antisemitism*, London/New York: Routledge.
- HL-senteret (2024). *Holdninger till jøder og muslimer i Norge 2024*, Oslo: HL-senteret.
- Holz, Klaus (2005). *Die Gegenwart des Antisemitismus. Islamistische, demokratische und antizionistische Judenfeindschaft*, Hamburg: Hamburger Edition.
- Holz, Klaus (2024a). "Sekundärer Antisemitismus", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag

- Holz, Klaus, (2024b). "Definitionen von Antisemitismus", Bundeszentrale für politische Bildung 25/10. <https://www.bpb.de/themen/antisemitismus/dossier-antisemitismus/was-heisst-antisemitismus/555654/definitionen-von-antisemitismus/> (Hämtad 2026-04-16)
- Holz, Klaus & Thomas Haury (2021). *Antisemitismus gegen Israel*, Hamburg: Hamburger Edition.
- Hübscher, Monika & Sabine von Mering, red. (2022). *Antisemitism on Social Media*, London: Routledge.
- Ifop, AJC, Fondapol (2024). *Radiography of anti-Semitism in 2024*.
- Imhoff, Roland & Martin Bruder (2014). "Speaking (Un-)Truth to Power: Conspiracy Mentality as a Generalized Political Attitude", *European Journal of Personality*, 28(1), s. 25–43. <https://doi.org/10.1002/per.1930>
- Institutet för mänskliga rättigheter (2025). *Judiska församlingars och föreningars utsatthet för antisemitism*, Lund: IMR.
- ISD (2023). "Cross-ideological antisemitism and the October 7th attacks", Institute for Strategic Dialogue 15/12. <https://www.isdglobal.org/digital-dispatch/cross-ideological-antisemitism-and-the-october-7th-attacks/> (Hämtad 2026-04-16)
- Ismail, Evin (2022). *The Antisemitic Origins of Islamist Violence. A Study of the Muslim Brotherhood and the Islamic State*, Uppsala: Uppsala universitet.
- Ivarsson, Dan & Inas Hamdan (2024). "V-politiker sprider judehat och hyllar terrorister", *Sydsvenskan* 29/8. <https://www.sydsvenskan.se/skane/v-politiker-sprider-judehat-och-hyllar-terrorister/> (Hämtad 2026-04-16)
- Jaeger, Tobias (2005). *Antisemitische Verschwörungstheorien nach dem 11. September. Neue Varianten eines alten Deutungsmusters*, Münster: LIT Verlag.
- Jikeli, Günther (2018). "Antisemitic Acts and Attitudes in Contemporary France: The Effects on French Jews", *Antisemitism Studies*, Vol. 2, No. 2.
- Johansson, Thomas (2024). "Antisemitismens socialpsykologi". *Antisemitism. Historiska, kulturella och pedagogiska perspektiv*, (Christer Mattson & Thomas Johansson, red.), Lund: Studentlitteratur.
- Judiska centralrådet (2023). *Svenska judars upplevelse av antisemitism efter 7 oktober*.
- Judiska ungdomsförbundet i Sverige (2025). "Vi är inte välkomna här". *Judiska studenter och anställda upplevelser av otrygghet och antisemitism på svenska universitet och högskolor efter den 7 oktober 2023*
- Juridikfronten, "Avsnitt: Juridikfrontens perspektiv", juridikfronten.org.
- Kaati, Lisa, Katie Cohen, Nazar Akrami, Amendra Shrestha, Johan Fernquist, Björn Pelzer, Frej Welander & Tim Isbister (2019). *Digitalt slagfält. En studie av radikalnationalistiska digitala miljöer*, Stockholm: FOI.
- Kaplan, Edward H. & Charles A. Small (2006). "Anti-Israel Sentiment Predicts Anti-Semitism in Europe", *The Journal of Conflict Resolution* Vol. 50, No. 4. <https://doi.org/10.1177/0022002706289184>
- Karcher, Nicola & Kjetil Braut Simonsen (2024). "The rise and impact of conspiracist antisemitism: an introduction", *Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies*, Vol 35, No 1. <https://doi.org/10.30752/nj.142243>
- Katzin, Mirjam (2021). *Skolgårdsrasism, konspirationsteorier och utanförskap. En rapport om antisemitism och det judiska minoritetsskapet i Malmös förskolor, skolor, gymnasier och vuxenutbildning*, Malmö: Malmö stad.
- Katzin, Mirjam (2024). "Antisemitism i digitala medier", *Antisemitism. Historiska, kulturella och pedagogiska problem*, (Christer Mattsson & Thomas Johansson, red.), Lund: studentlitteratur.

- Katzin, Mirjam & Pontus Rudberg (2024). "Konsekvenser av den 7 oktober för judar i Sverige: tankar, emotioner och reflektioner", *Antisemitism i Sverige efter den 7 oktober. Upplevelser och konsekvenser*, (Christer Mattsson, Robin Andersson Malmros & Morten Sager, red.), Segerstedtinstitutet, Göteborgs universitet.
- Kiefer, Michael (2017). *Antisemitismus und Migration*, Berlin: Schule ohne Rassismus – Schule mit Courage/ Aktion Courage e.V.
- Knutson, Mattias (2020). "SD-politiker spred antisemitiska bilder", *Expressen* 17/1. <https://www.expressen.se/nyheter/sd-politiker-spred-antisemitiska-bilder/> (Hämtad 2026-04-16)
- Korol, Liliia & Pieter Bevelander (2026). "Antisemitism and anti-Israel attitudes in Sweden: Patterns of associations, attitudinal profiles, and the role of institutional trust", *Ethnic and Racial Studies*, 1–24. <https://doi.org/10.1080/01419870.2026.2635123>
- Kovács, András (2019). "Postkommunistischer Antisemitismus: alt und neu. Der Fall Ungarn", *Neuer Antisemitismus? Fortsetzung einer globalen Debatte*, (Christian Heilbronn, Doron Rabinovici & Nathan Sznajder, red.), Frankfurt am Main/Berlin: Suhrkamp.
- Kovács, András & György Fischer (2021a). *Antisemitic prejudices in Europe. Survey in 16 European countries*, Budapest: Action and Protection League.
- Kovács, András & György Fischer (2021b). *Antisemitic prejudices in Europe. Survey in 16 European countries. Volume II, Country reports*, Budapest: Action and Protection League.
- Krasni, Jan (2024). "Vengefulness", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Krumpal, Ivar (2013). "Determinants of social desirability bias in sensitive surveys: a literature review", *Quality & Quantity. International Journal of Methodology* Vol. 47, No. 4. <https://doi.org/10.1007/s11335-011-9640-9>
- Kutscher, Nadja (2024). "Die Erzählung vom 'großen Austausch'", Bundeszentrale für politische Bildung 17/6. <https://www.bpb.de/themen/rechtsextremismus/dossier-rechtsextremismus/549525/die-erzaehlung-vom-grossen-austausch/> (Hämtad 2026-04-16)
- Kvist Geverts, Karin & Lars M. Andersson (2017). "Antisemitismen – antirasismens blinda fläck?". *Från Afrikakompaniet till Tokyo: En vänbok till György Nováky*, (Marie Lennersand & Leos Müller, red.), Stockholm: Bokförlaget Exkurs.
- Kvist Geverts, Karin (2020). "Antisemitism in Sweden. A Neglected Field of Research?", *Antisemitism in the North. History and State of Research*, (Jonathan Adams & Cordelia Heß, red.), Berlin/Boston: De Gruyter.
- Küpper, Beate & Andreas Zick (2020). "Antisemitische Einstellungsmuster in der Mitte der Gesellschaft", Bundeszentrale für politische Bildung. <https://www.bpb.de/politik/extremismus/antisemitismus/322899/antisemitische-einstellungsmuster-in-der-mitte-der-gesellschaft> (Hämtad 2026-04-16)
- Landelius, Micaela (2023). "Skånsk SD-politiker köpte förintelseförnekande böcker: 'Min hobby att läsa sådana här grejer'", *Sydsvenskan* 29/5. <https://www.sydsvenskan.se/2023-05-29/skansk-sd-politiker-kopte-forintelsefornekande-bocker-min-hobby-att-lasa-sadana-har-grejer/> (Hämtad 2026-04-16)
- Langer, Armin (2021). "The Eternal George Soros: The Rise of an Antisemitic and Islamophobic Conspiracy Theory." *Europe: A Continent of Conspiracies: Conspiracy Theories in and about Europe* (André Krouwel, Andreas Önnersfors, red.), London: Routledge.

- Langer, Armin (2022). "Dog-Whistle Politics as a Strategy of American Nationalists and Populists: George Soros, the Rothschilds, and Other Conspiracy Theories", *Nationalism and Populism: Expressions of Fear or Political Strategies?*, (Carsten Schapkow and Frank Jacob, red.), Berlin/Boston: De Gruyter.
- Lavine, Howard, Milton Lodge & Kate Freitas (2005). "Threat, authoritarianism, and selective exposure to information", *Political Psychology*, 26: 219-244. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2005.00416.x>.
- Lennartsson, Dimitri & Carolina Svalbacke (2023). "Kritik mot flaggbränning vid synagoga: 'Obehaglig signal'", *Sveriges Radio*, 7/11. <https://www.sverigesradio.se/artikel/kritik-mot-flaggbranning-vid-synagoga-obehaglig-signal> (Hämtad 2026-04-16)
- Lintl, Peter & Peter Ullrich (2024). "Die Nahostkonflikt: Realkonflikt und Antisemitismus", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag.
- Lipstadt, Deborah (2019). *Antisemitism. Here and Now*, Melbourne/London: Scribe.
- Lorenz, Lukas (2024). "Die AfD und ihr verschleierter Antisemitismus", *Heinrich Böll Stiftung* 1/7. <https://www.boell.de/de/2024/07/01/die-afd-und-ihr-verschleierter-antisemitismus> (Hämtad 2026-04-16)
- Maltz, Judy (2025). "'Historic and Sustained Threat': Jews Targeted in Nearly 70% of All Religiously Motivated Hate Crimes in U.S. Last Year", *Haaretz* 5/8. <https://www.haaretz.com/us-news/2025-08-05/ty-article/premium/jews-targeted-in-nearly-70-of-all-religiously-motivated-hate-crimes-in-u-s-last-year/00000198-7b16-d2e5-adb9-7f3f6e650000> (Hämtad 2026-04-16)
- Mattsson, Christer, Robin Andersson Malmros & Morten Sager, red. (2024). *Antisemitism i Sverige efter den 7 oktober. Upplevelser och konsekvenser*. Rapport 13. Göteborg: Segerstedtinstitutet, Göteborgs universitet.
- van der Meer, Tom W.G. & Jochem Tolsma (2014). "Ethnic diversity and its effects on social cohesion", *Annual Review of Sociology*, Vol. 40, No. 1. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-071913-043309>
- Meertens, Roel W. & Thomas F. Pettigrew (1997). "Is Subtle Prejudice Really Prejudice?", *Public Opinion Quarterly* Vol. 61, No. 1. doi:10.1086/297786.
- Meleagrou-Hitchens, Alexander, Blyth Crawford & Valentin Wutke (2021). *Rise of the reactionaries. Comparing the ideologies of salafi-jihadism and white supremacist extremism*, Program on Extremism, The George Washington University.
- Messerschmidt, Astrid (2022). "Sind Rassismus und Antisemitismus Formen von Diskriminierung?", *Frenemies. Antisemitismus, Rassismus und ihre Kritiker*innen*, (Meron Mendel, Saba-Nur Cheema, Sina Arnold, red.), Berlin: Verbrecher Verlag.
- Ministère de l'Intérieur (2026). "Actes antireligieux – Tendances 2025", 12/2. <https://www.interieur.gouv.fr/actualites/communiqués-de-presse/actes-antireligieux-tendances-2025> (Hämtad 2026-04-16)
- Moe, Vibeke, red. (2022). *Holdninger till jøder og muslimer i Norge 2022. Befolkningsundersøkelse, minoritetsstudie og ungdomsundersøkelse*, Oslo: HL-senteret.
- Mokros, Nico & Andreas Zick (2025). "Gruppenbezogene Menschenfeindlichkeit in der Mitte". *Die angespannte Mitte. Rechtsextreme und demokratiegefährdende Einstellungen in Deutschland 2024/25*, (Andreas Zick, Beate Küpper, Nico Mokros & Marco Eden, red.), Bonn: Dietz.
- Nationellt centrum för terrorhotbedömning (2024). *Helårsbedömning 2024 – sammanfattning*.
- Nationellt centrum för terrorhotbedömning (2025). *Helårsbedömning 2025*.
- Nationellt centrum för terrorhotbedömning (2026). *Helårsbedömning 2026*.
- Nirenberg, David (2013) *Anti-Judaism. The Western Tradition*, New York/London: W. W. Norton & Co.

- Nonn, Christoph (2008). *Antisemitismus*, Darmstadt: WBG.
- Nordic Safe Cities, AKVAH, Det Jødiske Samfund (2025). *Online antisemitisme i den offentlige debat på Facebook*.
- Otterbeck, Jonas & Pieter Bevelander (2006). *Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet*, Stockholm: Forum för levande historia.
- Palmström, Ola & Axel Ellung (2025). "Ännu en V-ledamot i blåsväder – 'råkade gilla' Instagramkommentar", *TV4 Nyheterna* 8/5. <https://www.tv4.se/artikel/6NQfavN4GVCepGUCwSpqES/aennu-en-v-ledamot-i-blasvaeder-rakade-gilla-instagramkommentar> (Hämtad 2026-04-16)
- Pankowski, Rafal (2019). "Der Renaissance des antisemitischen Diskurses in Polen", *Neuer Antisemitismus? Fortsetzung einer globalen Debatte*, (Christian Heilbronn, Doron Rabinovici & Nathan Sznajder, red.), Frankfurt am Main/Berlin: Suhrkamp.
- Parrillo, Vincent N. & Christopher Donoghue (2005). "Updating the Bogardus social distance studies: a new national survey", *The Social Science Journal* Vol. 42, No. 2. DOI: 10.1016/j.sosocij.2005.03.011
- Peffley, Mark & Robert Rohrschneider (2003). "Democratization and Political Tolerance in Seventeen Countries: A Multi-Level Model of Democratic Learning", *Political Research Quarterly*, 56(3), s. 243–257. <https://doi.org/10.2307/3219786>
- Peham, Andreas (2022). *Kritik des Antisemitismus*, Stuttgart: Schmetterling Verlag.
- Persson, Anders (2024). "Antisemitism, gråzon eller legitim kritik av Israel – var går gränserna?", (Christer Mattson & Thomas Johansson, red.), *Antisemitism. Historiska, kulturella och pedagogiska perspektiv*, Lund: Studentlitteratur.
- Pettigrew, Thomas F. & Linda R. Tropp (2006). "A meta-analytic test of intergroup contact theory", *Journal of Personality and Social Psychology* Vol. 90, No. 5. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.5.751>
- Pfahl-Traughber, Armin (2011). "Antisemitismus im Islamismus. Ideengeschichtliche Bedingungsfaktoren und agitatorische Erscheinungsformen", *Extremismus und Terrorismus als Herausforderung für Gesellschaft und Justiz & Antisemitismus im Extremismus*, (Helmut Fünfsinn & Armin Pfahl-Traughber, red.), Schriften zur Extremismus- und Terrorismusforschung, No.4.
- Pfahl-Traughber, Armin (2020). "Antizionistischer und israelfeindlicher Antisemitismus. Definitionen – Differenzierungen – Kontroversen", Bundeszentrale für politische Bildung. <https://www.bpb.de/politik/extremismus/antisemitismus/307746/antizionistischer-und-israelfeindlicher-antisemitismus> (Hämtad 2026-04-16)
- Pistone, Isabella & Pontus Rudberg (2024). "Judiskt liv på sociala medier före och efter den 7 oktober: en fallstudie av en judisk ungdomsorganisation", *Antisemitism i Sverige efter den 7 oktober. Upplevelser och konsekvenser*, (Christer Mattsson, Robin Andersson Malmros & Morten Sager, red.), Segerstedtinstitutet, Göteborgs universitet.
- Placzynta, Karolina (2024). "Blood Libel/Child Murder", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Pollack Sarnecki, Hannah, Anna Lioufas & Mathilde Jarlsbo (2023). *Rutten demokrati – Konspirationspropaganda, rasism och våld*, FOI.
- Pollack Sarnecki, Hannah, Lenita Törning, Anders Strindberg (2025). *Antisemitism i digitala miljöer. En kunskapsöversikt*, Stockholm: FOI.

- Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York: Simon & Schuster.
- Quent, Matthias (2019). *Deutschland rechts aussen*, München: Piper Verlag.
- Ranstorp, Magnus, Filip Ahlin, Linda Ahlerup & Magnus Normark (2021). *Gränslös extremism. En studie om transnationella kopplingar till svenska radikala miljöer*, Stockholm: CATS, Försvarshögskolan.
- Ranstorp, Magnus & Filip Ahlin, red. (2020). *Från Nordiska motståndsrörelsen till alternativhögern. En studie om den svenska radikalnationalistiska miljön*, Stockholm: CATS, Försvarshögskolan.
- Ranstorp, Magnus, Filip Ahlin, Peder Hyllengren & Magnus Normark (2018). *Mellan salafism och salafistisk jihadism. Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället*, Stockholm: CATS, Försvarshögskolan.
- Raoul Wallenberg Academy (2022). *Digital explosion av antisemitism under Corona*.
- Regeringskansliet (2024). *Handlingsplan mot rasism och hatbrott*.
- Regeringskansliet (2025). *Strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism i Sverige*.
- Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Forum för levande historia (2023). Beslut 2023-12-21.
- Rensmann, Lars (2013). "The Politics of Paranoia: How—and Why—the European Radical Right Mobilizes Antisemitism, Xenophobia, and Counter-Cosmopolitanism", *Global Antisemitism. A Crisis of Modernity* (Charles A. Small, red.), Leiden/Boston: Brill.
- Rensmann, Lars (2021). "Israelbezogener Antisemitismus. Formen, Geschichte, empirische Befunde." Bundeszentrale politischer Bildung. <https://www.bpb.de/politik/extremismus/antisemitismus/326790/israelbezogener-antisemitismus> (Hämtad 2026-04-16)
- Rensmann, Lars & Julius H. Schoeps (2011). "Politics and Resentment: Examining Antisemitism and Counter-Cosmopolitanism in the European Union and Beyond", *Politics and Resentment. Antisemitism and Counter-Cosmopolitanism in the European Union*, (Lars Rensmann & Julius Schoeps, red.), Leiden/Boston: Brill.
- Rich, Dave (2016). *The Left's Jewish Problem. Jeremy Corbyn, Israel and anti-Semitism*, London: Biteback Publishing.
- Rich, Dave (2023). *Everyday hate. How antisemitism is built into our world and how you can change it*, London: Biteback Publishing.
- Rose, Hannah, Jakob Guhl & Milo Comerford (2024). *Rise in antisemitism on both mainstream and fringe social media platforms following Hamas' terrorist attack*, Institute for Strategic Dialogue. https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/rise-in-antisemitism-on-both-mainstream-and-fringe-social-media-platforms-following-hamas-terrorist-attack/ (Hämtad 2026-04-16)
- Rosén, Emilie & Daniel Öhman (2024). "Ekot avslöjar: Iranskt agentpar misstänks ha planerat mord på svenska judar", *Sveriges Radio* 6/2. <https://www.sverigesradio.se/artikel/ekot-avslor-iranskt-agentpar-misstanks-ha-planerat-mord-pa-svenska-judar> (Hämtad 2026-04-16)
- Rosenberg, Yair (2024). "The Anti-Semitic Revolution on the American Right", *The Atlantic* 23/9. <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2024/09/anti-semitism-american-right-wing/679992/> (Hämtad 2026-04-16)
- Rundberg, Hampus, Adam Berlin, Emilia Lindholm & Henrik Silver (2025). "Dadgostar om V-politikern som delade antisemitisk bild: 'Rasism och främlingsfientlighet'", *SVT* 10/4. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/dadgostar-om-v-politikern-som-delade-antisemitisk-bild-rasism-och-framlingsfientlighet> (Hämtad 2026-04-16)

- Scheiber, Marcus (2024). "Blame for Antisemitism", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Schwarz-Friesel, Monika & Jehuda Reinharz (2017). *Inside the Antisemitic Mind. The Language of Jew-Hatred in Contemporary Germany*, Waltham, MA.: Brandeis University Press.
- Sears, David O. & P. J. Henry (2003). "The Origins of Symbolic Racism", *Journal of Personality and Social Psychology* Vol. 85, No. 2. doi:10.1037/0022-3514.85.2.259.
- Silber, Mitchell D. (2019). "Terrorist Attacks Against Jewish Targets in the West (2012-2019): The Atlantic Divide Between European and American Attackers", *CTC Sentinel*, May/June. <https://ctc.westpoint.edu/terrorist-attacks-jewish-targets-west-2012-2019-atlantic-divide-european-american-attackers/> (Hämtad 2026-04-16)
- Simon, Mara & Ursula Birsl (2025). "Maskulinismus und Antifeminismus", *Die angespannte Mitte. Rechtsextreme und demokratiegefährdende Einstellungen in Deutschland 2024/25*, (Andreas Zick, Beate Küpper, Nico Mokros & Marco Eden, red.), Bonn: Dietz.
- SKMA (2022). "Antisemitisk propaganda i skuggan av kriget i Ukraina", *SKMA Nyhetsbrev juni*. <https://skma.se/2022/06/antisemitisk-propaganda-i-skuggan-av-kriget-i-ukraina/> (Hämtad 2026-04-16)
- Skolverket (2025). *Antisemitism i skolan*. Rapport 2025:28, Solna: Skolverket.
- Staetsky, L. Daniel (2017). *Antisemitism in contemporary Great Britain. A study of attitudes towards Jews and Israel*. London: Institute for Jewish Policy Research.
- Statistics Canada (2025). "Table 6. Police-reported hate crimes, by detailed motivation, Canada, 2020 to 2024", Government of Canada.
- Strömbeck, Jesper (2022). "Konspiratorisk läggning hos svenska folket", *Du sköra nya värld*, (Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson, Björn Rönnerstrand & Nora Theorin, red.), Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Strömbeck, Jesper (2023). "Tendensen att misstro officiella sanningar: konspiratorisk mentalitet hos svenska folket", *Ovisshetens tid*, (Ulrika Andersson, Patrik Öhberg, Anders Carlander, Johan Martinsson & Nora Theorin, red.), Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Strömbeck, Jesper (2025). "Konspiratorisk läggning, medianvändning och tro på konspirationsteorier", *I det fördolda. En antologi om konspirationsteorier*, (Oscar Österberg, red.), Stockholm: Forum för levande historia.
- Strömberg, Vilma & Julia Wide (2025). "Polisen bekräftar: Terrordådet på Bondi Beach inspirerat av IS", *SVT Nyheter* 17/12. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/polisen-bekraftar-terrordadet-pa-bondi-beach-inspirerat-av-is> (Hämtad 2026-04-16)
- Tajfel, Henri, & John Turner (1979). "An integrative theory of intergroup conflict", *The social psychology of intergroup relations*, (W. G. Austin & S. Worchel, red.), p. 33-47. Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Tamkin, Emily (2020). "Anti-Semitism in the time of Trump", *New Statesman* 30/10. <https://www.newstatesman.com/international-politics/us-election-2020/2020/10/anti-semitism-time-trump> (Hämtad 2026-04-16)
- The Jerusalem Declaration on Antisemitism* (2021). <https://jerusalemdeclaration.org/> (Hämtad 2026-04-16)
- The Nexus Document* (2021). <https://nexusproject.us/nexus-resources/the-nexus-document/> (Hämtad 2026-04-16)
- Tourangeau, Roger & Ting Yan (2007). "Sensitive questions in surveys", *Psychological Bulletin* Sep; 133(5):859-883. doi: 10.1037/0033-2909.133.5.859.

- Troschke, Hagen (2024). "Disloyalty/Jewish Loyalty", *Decoding Antisemitism. A Guide to Identifying Antisemitism Online*, (Matthias J. Becker, Hagen Troschke, Matthew Bolton & Alexis Chapelan, red.), Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-49238-9>
- Ullrich, Peter (2013). *Deutsche, Linke und der Nahostkonflikt. Politik im Antisemitismus- und Erinnerungsdiskurs*. Göttingen: Wallstein Verlag.
- Ullrich, Peter (2019). *Gutachten zur "Arbeitsdefinition Antisemitismus" der International Holocaust Remembrance Alliance*. Berlin: Rosa Luxemburg Stiftung.
- Ullrich, Peter m.fl. (2024a). *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag.
- Ullrich, Peter (2024b). "Arbeitsdefinition Antisemitismus, Jerusalemer Erklärung, Nexus Dokument", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag.
- Ullrich, Peter (2024c). "Helen Fein: Latente Struktur judefeindlicher Überzeugungen", *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag
- Unabhängiger Expertenkreis Antisemitismus (2017). *Antisemitismus in Deutschland*, Berlin: Bundesministerium des Innern.
- Vergara, Daniel (2020). "Ytterligare en SD-representant i Mölndal sprider hat", *Expo* 7/9. <https://expo.se/nyhet/ytterligare-en-sd-representant-i-molndal-sprider-hat/> (Hämtad 2026-04-16)
- Wagrell, Kristin (2022). *Antisemitismen i Stockholms skolor. En rapport om skolpersonal och elevers upplevelser och tankar kring antisemitiska uttryck i sin skolmiljö*, Stockholms stad.
- Weldon, Steven A. (2006). "The Institutional Context of Tolerance for Ethnic Minorities: A Comparative, Multilevel Analysis of Western Europe", *American Journal of Political Science*, 50(2), s. 331–349. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2006.00187.x>
- Wetzel, Juliane (2019). "Ein Kommentar zum Gutachten von Peter Ullrich über die 'Working Definition of Antisemitism' der International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA)", Zentrum für Antisemitismusforschung, Technische Universität Berlin.
- Weyand, Jan (2024). "Moderner Antisemitismus". *Was sist Antisemitismus? Begriffe und Definitionen von Judenfeindschaft*, (Peter Ullrich m.fl., red.), Göttingen: Wallstein Verlag.
- Wilson, Jason (2023). "Rightwing personalities use X to bring antisemitic theories to light in US", *The Guardian* 21/11. <https://www.theguardian.com/technology/2023/nov/21/great-replacement-theory-antisemitism-racism-rightwing-mainstream> (Hämtad 2026-04-16)
- Wodak, Ruth (2018). "The Radical Right and Antisemitism", *The Oxford Handbook of the Radical Right*, (Jens Rydgren, red.), Oxford: Oxford University Press. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780190274559.013.4
- Yale Youth Poll (2025). *Fall 2025 Yale Youth Poll*, Yale University.
- Zick, Andreas, Beate Küpper & Andreas Hövermann (2011). *Intolerance, Prejudice and Discrimination. A European Report*, Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Zick, Andreas, Silke Jensen, Julia Marth, Daniela Krause & Geraldine Döring (2017). *Verbreitung von Antisemitismus in der deutschen Bevölkerung. Ergebnisse ausgewählter repräsentativer Umfragen*. Bielefeld: IKG, Universität Bielefeld.

- Zick, Andreas & Nico Mokros (2023a). "Rechtsextreme Einstellungen in der Mitte", *Die distanzierte Mitte. Rechtsextreme und demokratiegefährdende Einstellungen in Deutschland 2022/23*, (Andreas Zick, Beate Küpper, Nico Mokros, red.), Bonn: Dietz.
- Zick, Andreas & Nico Mokros (2023b). "Gruppenbezogene Menschenfeindlichkeit zwischen. Krisen- und Konfliktbewältigung", *Die distanzierte Mitte. Rechtsextreme und demokratiegefährdende Einstellungen in Deutschland 2022/23*, (Andreas Zick, Beate Küpper, Nico Mokros, red.), Bonn: Dietz.
- Zick, Andreas, Nico Mokros & Beate Küpper (2025). "Rechtsextremismus in der Mitte der Gesellschaft", *Die angespannte Mitte. Rechtsextreme und demokratiegefährdende Einstellungen in Deutschland 2024/25*, (Andreas Zick, Beate Küpper, Nico Mokros & Marco Eden, red.), Bonn: Dietz.
- Zimmermann, Moshe (2019). "Im Arsenal des Antisemitismus", *Neuer Antisemitismus? Fortsetzung einer globalen Debatte*, (Christian Heilbronn, Doron Rabinovici & Nathan Sznajder, red.), Frankfurt am Main/Berlin: Suhrkamp.
- Österberg, Oscar (2023). *Okunskap, myter och rädsla. Den svenska allmänhetens förklaringar till fördomar och fientlighet mot judar som grupp*, Stockholm: Forum för levande historia.
- Österberg, Oscar (2025). "Föreställningar om judiska konspirationer – en utdragen historia", *I det fördolda. En antologi om konspirationsteorier*, (Oscar Österberg, red.), Stockholm: Forum för levande historia.
- Österberg, Oscar (2026). *Unga tycker om andra. En studie av skolelevers attityder, tillit och utsatthet*, Stockholm: Forum för levande historia.
- Öztürk, Cemal & Gert Pickel (2024). "Antisemitismus unter Muslim*innen: Sozialisation, religiöse Tradierung oder herkunftsübergreifendes Feindbild des islamischen Fundamentalismus", *Zeitschrift für Religion, Gesellschaft und Politik*, 5/12. <https://doi.org/10.1007/s41682-024-00195-2>

Författarpresentation

Henrik Bachner är filosofie doktor i idéhistoria. Hans forskning rör antisemitism i ett historiskt och samtida perspektiv. Bachner var medförfattare till Forum för levande historias och Brås rapport *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige* (2005) och till Forum för levande historias rapport *Antisemitism i Sverige. En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020* (2021). Han är författare till bl.a. *Återkomsten. Antisemitism i Sverige efter 1945* (Natur & Kultur 1999, 2004) och ”*Judefrågan*”. *Debatt om antisemitism i 1930-talets Sverige* (Atlantis 2009).

Pieter Bevelander är professor i Internationell migration och etniska relationer vid Institutionen för Globala politiska studier och föreståndare för Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare vid Malmö universitet. Hans forskning rör bland annat attityder till invandrare, minoriteter och religiösa grupper. Bevelander var medförfattare till Forum för levande historias rapport *Antisemitism i Sverige. En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020*. Han har en omfattande publicering i internationella tidskrifter och sitter i styrelsen för både *Journal of International Migration & Ethnic Studies* (JEMS) och *Comparative Migration Studies* (CMS). Bland senare artiklar kan nämnas ”Antisemitism and anti-Israel attitudes in Sweden: Patterns of associations, attitudinal profiles, and the role of institutional trust” (*Ethnic and Racial Studies*, 2026).

Meriam Chatty är filosofie doktor i statskunskap och har forskat om medborgarskap och demokratis sårbarheter i spänningsfältet mellan frihet och säkerhet. Hon är sakkunnig på Forum för levande historia och har projektlett myndighetens studier om antisemitiska attityder 2020 och 2025. Hon projektleder även myndighetens kunskaps-höjande insatser för att motverka antisemitism.

Bilagor

Bilaga 1. Enkätrespondenternas bakgrund, andel och antal (viktad) 2025

	Andel	Antal
Alla respondenter	100	7 813 043
Man	50,7	3 958 488
Kvinna	49,3	3 854 555
Ålder 18–29	18,6	1 459 826
Ålder 30–49	36,0	2 810 085
Ålder 50–64	25,2	1 967 386
Ålder 65–79	20,2	1 575 746
Grundskoleutbildning	16,1	1 256 043
Gymnasieutbildning	41,1	3 210 357
Högskole-universitetsutbildning	42,8	3 346 643
Bor utanför storstadsområden	59,1	4 617 836
Bor i Storstockholm	23,0	1 797 882
Bor i Storgöteborg	10,4	815 126
Bor i Stormalmö	7,5	582 199
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	75,3	5 880 666
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	7,1	555 351
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	4,4	346 995
Född i Norden (ej Sverige)	2,9	226 131
Född i EU (ej Norden och annat Europa)	4,9	379 986
Född i Europa (ej Norden)	2,6	206 527
Född i Asien (ej MENA)	4,4	343 940
Född i Afrika (ej MENA)	2,3	182 691
Född i MENA	4,9	383 079
Född i Nord- och Sydamerika	1,8	138 487
Ingen religionstillhörighet	41,9	3 275 116
Kristen	49,3	3 852 963
Muslim	5,8	452 477
Annan religionstillhörighet	3,0	232 487
Har ingen judisk vän	71,2	5 721 688
Har judisk vän	26,8	2 091 355
Sympati Socialdemokraterna	27,1	2 120 493

	Andel	Antal
Sympati Vänsterpartiet	8,0	624 837
Sympati Moderaterna	15,6	1 220 027
Sympati Miljöpartiet	5,7	445 825
Sympati Liberalerna	2,4	188 626
Sympati Centerpartiet	3,5	273 971
Sympati Kristdemokraterna	2,0	154 524
Sympati Sverigedemokraterna	11,3	884 877
Sympati annat parti	1,6	125 315
Inget parti	21,7	1 696 608

Bilaga 2. Medelvärden och standardavvikelser 2025 och 2020

Medelvärden och standardavvikelsen för olika index 2025

	Multidimensionellt antisemitismindex	Social distansindex	Israelrelaterat antisemitismindex
Alla respondenter	2,353 (0,800)	1,612 (0,857)	2,454 (0,776)
Man	2,437 (0,816)	1,662 (0,893)	2,440 (0,804)
Kvinna	2,267 (0,774)	1,560 (0,814)	2,468 (0,744)
Ålder 18–29	2,269 (0,858)	1,585 (0,874)	2,462 (0,782)
Ålder 30–49	2,353 (0,843)	1,545 (0,835)	2,413 (0,793)
Ålder 50–64	2,380 (0,757)	1,630 (0,848)	2,437 (0,750)
Ålder 65–79	2,400 (0,706)	1,737 (0,877)	2,539 (0,763)
Grundskoleutbildning	2,566 (0,817)	1,991 (1,068)	2,609 (0,830)
Gymnasieutbildning	2,486 (0,751)	1,725 (0,889)	2,550 (0,755)
Högskole- universitetsutbildning	2,149 (0,793)	1,367 (0,639)	2,305 (0,749)
Bor utanför storstadsområden	2,376 (0,785)	1,651 (0,874)	2,480 (0,765)
Bor i Storstockholm	2,188 (0,825)	1,390 (0,686)	2,303 (0,773)
Bor i Storgöteborg	2,339 (0,913)	1,522 (0,869)	2,409 (0,890)
Bor i Stormalmö	2,333 (0,800)	1,508 (0,756)	2,359 (0,755)
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	2,219 (0,726)	1,532 (0,774)	2,412 (0,724)
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	2,600 (0,867)	1,757 (0,971)	2,531 (0,856)
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	2,529 (0,867)	1,572 (0,809)	2,553 (0,827)
Född i Norden (ej Sverige)	2,361 (0,725)	1,600 (0,779)	2,530 (0,743)

Tabellen fortsätter på nästa sida

	Multidimensionellt antisemitismindex	Social distansindex	Israelrelaterat antisemitismindex
Född i EU (ej Norden)	2,513 (0,841)	1,625 (0,882)	2,398 (0,790)
Född i Europa (ej Norden)	2,848 (0,898)	1,790 (0,939)	2,603 (0,950)
Född i Asien (ej MENA)	2,798 (0,806)	2,273 (1,218)	2,740 (0,875)
Född i Afrika (ej MENA)	2,847 (0,844)	2,139 (1,083)	2,547 (0,979)
Född i MENA	3,098 (0,842)	2,050 (1,075)	2,648 (0,944)
Född i Nord- och Sydamerika	2,531 (0,866)	1,663 (0,911)	2,479 (0,904)
Ingen religionstillhörighet	2,268 (0,777)	1,517 (0,807)	2,450 (0,746)
Kristen	2,312 (0,744)	1,591 (0,791)	2,394 (0,752)
Muslim	3,277 (0,835)	2,326 (1,157)	2,979 (0,933)
Annan religionstillhörighet	2,525 (0,857)	1,953 (1,174)	2,481 (0,856)
Har ingen judisk vän	2,421 (0,788)	1,727 (0,920)	2,536 (0,758)
Har judisk vän	2,172 (0,804)	1,303 (0,549)	2,233 (0,779)
Sympati Israel	2,112 (0,771)	1,405 (0,635)	1,923 (0,726)
Sympati Palestina	2,299 (0,933)	1,482 (0,809)	2,889 (0,865)
Sympati båda parter	2,206 (0,717)	1,437 (0,634)	2,517 (0,724)
Sympati ingen av parterna	2,443 (0,748)	1,729 (0,921)	2,793 (0,705)
"Vet inte" rörande sympati för parterna	2,456 (0,708)	1,793 (0,941)	2,641 (0,617)
Sympati Socialdemokraterna	2,324 (0,792)	1,606 (0,839)	2,525 (0,756)
Sympati Vänsterpartiet	2,080 (0,845)	1,334 (0,651)	2,395 (0,719)
Sympati Moderaterna	2,298 (0,700)	1,513 (0,694)	2,360 (0,751)
Sympati Miljöpartiet	1,969 (0,756)	1,281 (0,595)	2,277 (0,675)
Sympati Liberalerna	2,036 (0,724)	1,262 (0,391)	2,221 (0,696)
Sympati Centerpartiet	2,088 (0,758)	1,378 (0,685)	2,290 (0,713)
Sympati Kristdemokraterna	2,247 (0,759)	1,506 (0,702)	2,056 (0,775)
Sympati Sverigedemokraterna	2,600 (0,765)	1,941 (1,067)	2,435 (0,862)
Sympati annat parti	2,497 (1,035)	1,789 (1,086)	2,371 (0,994)

Medelvärden och standardavvikelsen för olika index 2020

	Multidimensionellt antisemitismindex	Social distansindex	Israelrelaterat antisemitismindex
Alla respondenter	2,170 (0,814)	1,514 (0,807)	2,222 (0,837)
Man	2,279 (0,864)	1,551 (0,854)	2,156 (0,895)
Kvinna	2,058 (0,744)	1,476 (0,753)	2,260 (0,771)
Ålder 18–29	1,912 (0,783)	1,383 (0,717)	2,159 (0,820)
Ålder 30–49	2,166 (0,839)	1,487 (0,805)	2,182 (0,806)
Ålder 50–64	2,229 (0,789)	1,515 (0,774)	2,201 (0,874)
Ålder 65–79	2,363 (0,766)	1,694 (0,900)	2,374 (0,878)
Grundskoleutbildning	2,289 (0,835)	1,791 (1,023)	2,402 (0,919)
Gymnasieutbildning	2,246 (0,799)	1,534 (0,806)	2,285 (0,799)
Högskole- universitetsutbildning	2,012 (0,796)	1,335 (0,600)	2,048 (0,803)
Bor utanför storstadsområden	2,204 (0,799)	1,557 (0,835)	2,283 (0,845)
Bor i Storstockholm	2,117 (0,835)	1,454 (0,771)	2,115 (0,840)
Bor i Storgöteborg	2,192 (0,767)	1,501 (0,747)	2,201 (0,808)
Bor i Stormalmö	2,022 (0,909)	1,369 (0,735)	2,093 (0,748)
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	2,079 (0,755)	1,484 (0,779)	2,210 (0,804)
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	2,075 (0,744)	1,373 (0,661)	2,095 (0,756)
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	2,131 (0,901)	1,483 (0,804)	2,162 (0,885)
Född i Norden (ej Sverige)	2,151 (0,789)	1,361 (0,538)	2,371 (0,897)
Född i Europa (ej Norden)	2,430 (0,962)	1,506 (0,739)	1,905 (0,909)
Född utanför Europa	2,576 (0,912)	1,727 (0,998)	2,454 (0,910)
Ingen religionstillhörighet	2,048 (0,790)	1,458 (0,787)	2,196 (0,822)
Kristen	2,207 (0,781)	1,523 (0,773)	2,208 (0,827)
Muslim	3,079 (0,952)	2,009 (1,194)	2,832 (0,946)
Annan religionstillhörighet	2,515 (1,023)	1,825 (1,194)	2,277 (0,967)
Har ingen judisk vän	2,222 (0,822)	1,614 (0,878)	2,304 (0,832)
Har judisk vän	2,030 (0,776)	1,247 (0,482)	2,004 (0,812)
Sympati Israel	2,229 (0,853)	1,399 (0,678)	1,658 (0,694)
Sympati Palestina	2,224 (0,903)	1,478 (0,829)	2,617 (0,781)
Sympati båda parter	2,040 (0,761)	1,315 (0,614)	2,135 (0,670)

Tabellen fortsätter på nästa sida

	Multidimensionellt antisemitismindex	Social distansindex	Israelrelaterat antisemitismindex
Sympati ingen av parterna	2,264 (0,828)	1,598 (0,926)	2,425 (0,780)
"Vet ej" rörande sympati för parterna	2,121 (0,744)	1,641 (0,831)	2,550 (0,615)
Sympati Socialdemokraterna	2,114 (0,777)	1,497 (0,747)	2,303 (0,791)
Sympati Vänsterpartiet /Femin. l.	1,817 (0,764)	1,312 (0,565)	2,057 (0,801)
Sympati Moderaterna	2,205 (0,730)	1,469 (0,703)	2,198 (0,831)
Sympati Miljöpartiet	1,764 (0,661)	1,266 (0,557)	2,044 (0,722)
Sympati Liberalerna	2,018 (0,901)	1,317 (0,549)	2,087 (0,816)
Sympati Centern	1,763 (0,616)	1,250 (0,457)	2,107 (0,740)
Sympati Kristdemokraterna	2,242 (0,734)	1,403 (0,675)	1,984 (0,795)
Sympati Sverigedemokrater	2,570 (0,819)	1,844 (1,065)	2,344 (0,939)
Sympati annat parti	2,448 (0,908)	1,749 (1,001)	2,630 (0,789)

Bilaga 3 Tabeller kapitel 5

Tabell 5.1. Samband mellan social distansindex och multidimensionellt antisemitismindex.
(Procent med olika intensitet på social distansindex och multidimensionellt antisemitismindex)

		Multidimensionellt antisemitismindex								
		Inga inst.	1 inst.	2 inst.	3 inst.	4 inst.	5 inst.	6 inst.	7 inst.	8 inst.
Social distansindex	Inga inst.	88	82	78	73	65	53	51	23	35
	1 inst.	9	14	15	18	19	25	23	25	14
	2 inst.	1	2	2	5	6	11	14	17	2
	3 inst.	1	3	3	3	6	6	3	15	21
	4 inst.	1	1	2	2	5	5	8	20	28
	Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kommentar: Korrelationen mellan social distansindex och multidimensionellt antisemitismindex är 0,49 och signifikant

Tabell 5.2. Samband mellan Israelrelaterat antisemitismindex och multidimensionellt antisemitismindex.
(Procent med olika intensitet på Israelrelaterat antisemitismindex och multidimensionellt antisemitismindex)

		Multidimensionellt antisemitismindex								
		Inga inst.	1 inst.	2 inst.	3 inst.	4 inst.	5 inst.	6 inst.	7 inst.	8 inst.
Israelrelaterat antisemitismindex	Inga inst.	68	48	33	26	24	15	3	23	27
	1 inst.	24	33	31	35	26	26	17	15	2
	2 inst.	7	16	16	22	30	29	29	29	10
	3 inst.	1	3	8	10	14	18	24	32	15
	4 inst.	0	0	1	1	4	4	15	20	46
	Total%	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kommentar: Korrelationen mellan Israelrelaterat antisemitismindex och multidimensionellt antisemitismindex är 0,59 och signifikant.

Tabell 5.3. Samband mellan index för attityder till trakasserier och multidimensionellt antisemitismindex.
(Procent med olika intensitet på index för attityder till trakasserier och multidimensionellt antisemitismindex)

		Multidimensionellt antisemitismindex								
		Inga inst.	1 inst.	2 inst.	3 inst.	4 inst.	5 inst.	6 inst.	7 inst.	8 inst.
Trakasseriindex	Inga inst.	91	80	72	70	54	45	27	12	18
	1 inst.	9	18	24	24	35	43	50	50	32
	2 inst.	0	2	3	6	9	10	19	33	32
	3 inst.	0	0	1	1	3	2	4	6	19
	Total%	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kommentar: Korrelation mellan multidimensionellt antisemitismindex och trakasseriindex är 0,60 och signifikant.

Tabell 5.4. Samband mellan index för attityder till trakasserier och Israelrelaterat antisemitismindex.
(Procent med olika intensitet på trakasseriindex och Israelrelaterat antisemitismindex)

		Israelrelaterat antisemitismindex				
		Inga inst.	1 inst.	2 inst.	3 inst.	4 inst.
Trakasseriindex	Inga inst.	89	81	67	44	9
	1 inst.	10	17	27	35	35
	2 inst.	1	2	6	16	40
	3 inst.	0	0	1	5	16
	Total%	100	100	100	100	100

Kommentar: Korrelation mellan Israelrelaterat antisemitismindex och trakasseriindex är 0,54 och signifikant.

Bilaga 4 Tabeller kapitel 6

Regressioner olika antisemitismindex 2025 med olika bakgrundsfaktorer

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6033 R2=0,388)	Social distansindex (N= 6085 R2=0,314)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6039 R2=0,322)
Man	Ref.	Ref.	Ref.
Kvinna	-0,045***	-0,029**	-0,017*
Ålder 18–29	Ref.	Ref.	Ref.
Ålder 30–49	0,058***	0,031*	0,013
Ålder 50–64	0,104***	0,086***	0,042***
Ålder 65+	0,118***	0,138***	0,061***
Grundskoleutbildning	Ref.	Ref.	Ref.
Gymnasieutbildning	0,004	-0,051***	-0,004
Högskole-/universitetsutbildning	-0,018	-0,108***	-0,018
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	Ref.	Ref.	Ref.
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	0,002	-0,028	-0,006
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	0,068***	-0,031	0,002
Född i Norden	0,029	-0,024	0,019
Född i EU	0,085***	0,026	-0,018
Född i Europa (ej Norden och EU)	0,132***	0,030	-0,014
Född i Nord- och Sydamerika	0,053	0,003	0,030
Född i Asien (ej MENA)	0,141***	0,183***	0,012
Född i MENA	0,173***	0,069*	-0,037
Född i Afrika (ej MENA)	0,125***	0,069*	-0,021
Bor utanför storstadsområden	Ref.	Ref.	Ref.
Bor i Storstockholm	0,003	-0,012	-0,007
Bor i Storgöteborg	-0,018	-0,055**	-0,013
Bor i Stormalmö	-0,025	-0,015	-0,039
Ingen religionstillhörighet	Ref.	Ref.	Ref.
Kristen	0,003	0,005	0,000
Muslim	0,140***	0,181***	0,147***
Annan religionstillhörighet	-0,035	0,006	-0,023
Religiositet (index)	0,010	0,025***	-0,015**

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6033 R2=0,388)	Social distansindex (N= 6085 R2=0,314)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6039 R2=0,322)
Besök religiös institution (frekvens)	-0,015**	-0,003	-0,004
Har ingen judisk vän	Ref.	Ref.	Ref.
Har judisk vän	-0,035***	-0,129***	-0,065***
Tillit till andra (index)	-0,006	-0,033***	-0,004
Tillit till institutioner (index)	-0,025***	0,012	-0,002
Attityder till invandrare (index)	0,033***	0,029***	0,021***
Sexism (index)	0,056***	0,042***	0,039***
Vänsterauktoritär (index)	0,006***	0,017**	0,039***
Högerauktoritär (index)	0,064***	0,082***	0,035***
Konspiratorisk läggning (index)	0,098***	0,024***	0,061***
"Vet inte" i sympatifrågan	Ref.	Ref.	Ref.
Sympati för Israel	-0,229***	-0,218***	-0,414***
Sympati för Palestina	0,022	-0,027	0,050***
Sympati för båda parter	-0,066***	-0,097***	-0,096***
Sympati för ingen av parterna	-0,023	-0,019	-0,021
Sociala medier användning	-0,011	-0,005	-0,001
Morgontidningar användning	-0,007**	-0,004	0,001
Kvällstidningar användning	0,004	-0,013***	0,002
Vänstertidningar användning	-0,026***	0,014	-0,020**
Högertidningar användning	-0,020**	0,024**	-0,011
SVT/SR/TV4 användning	-0,008*	0,004	0,003
Utländska tidningar användning	-0,000	0,005	-0,007

Kommentar: Signifikansnivåer är *=0.05, **=0.01 och ***=0,001

Regressioner 2025 med partisynpati (utan olika värderingsindex och mediaanvändning)

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6514 R2=0,226)	Social distansindex (N=6597 R2=0,240)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6507 R2= 0,239)
Man	Ref.	Ref.	Ref.
Kvinna	-0,059***	-0,035***	-0,012
Ålder 18–29	Ref.	Ref.	Ref.
Ålder 30–49	0,075***	0,036**	0,021*
Ålder 50–64	0,102***	0,079***	0,042***
Ålder 65+	0,145***	0,154***	0,085***
Grundskoleutbildning	Ref.	Ref.	Ref.
Gymnasieutbildning	0,011	-0,068***	-0,003
Högskole-/universitetsutbildningsutbildning	-0,102***	-0,190***	-0,077***
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	Ref.	Ref.	Ref.
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	0,012	-0,020	-0,005
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	0,117***	-0,004	0,022
Född i Norden (ej Sverige)	0,034	-0,022	0,020
Född i EU	0,139***	0,068**	-0,003
Född i Europa (ej Norden och EU)	0,214***	0,098**	0,019
Född i Nord- eller Sydamerika	0,135***	0,082	0,020
Född i Asien (ej MENA)	0,211***	0,267***	0,062**
Född i MENA	0,248***	0,139***	-0,004
Född i Afrika (ej MENA)	0,196***	0,178***	-0,001
Bor utanför storstadsområden	Ref.	Ref.	Ref.
Bor i Storstockholm	-0,030*	-0,039**	-0,033*
Bor i Storgöteborg	-0,030	-0,063***	-0,024
Bor i Stormalmö	-0,031	-0,017	-0,041
Ingen religionstillhörighet	Ref.	Ref.	Ref.
Kristen	0,000	0,001	0,001
Muslim	0,202***	0,219***	0,172***
Annan religionstillhörighet	0,003	0,033*	0,012
Religiositet (index)	0,036***	0,044***	-0,001
Besök religiös institution (frekvens)	-0,028***	-0,009	-0,14*
Har ingen judisk vän	Ref.	Ref.	Ref.
Har judisk vän	-0,064***	-0,154***	-0,084***
"Vet inte" i sympatifrågan	Ref.	Ref.	Ref.

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6514 R2=0,226)	Social distansindex (N=6597 R2=0,240)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6507 R2= 0,239)
Sympati för Israel	-0,195***	-0,205***	-0,415***
Sympati för Palestina	-0,017	-0,072***	0,029*
Sympati för båda parter	-0,091***	-0,126***	-0,122***
Sympati för ingen av parterna	-0,016	-0,023	-0,023
Sympati Socialdemokraterna	Ref.	Ref.	Ref.
Sympati Moderaterna	0,072***	0,043**	0,033**
Sympati Vänsterpartiet	-0,083***	-0,058**	-0,054***
Sympati Miljöpartiet	-0,084***	-0,077***	-0,065***
Sympati Liberalerna	-0,048	-0,031	-0,028
Sympati Centerpartiet	-0,044	-0,062*	-0,050*
Sympati Kristdemokraterna	-0,057	0,047	-0,025
Sympati Sverigedemokraterna	0,193***	0,197***	0,067***
Sympati annat parti	0,116*	0,149***	-0,007
Inget parti	0,011***	0,00***	0,006***

Kommentar: Signifikansnivåer är *=0.05, **=0.01 och ***=0,001

Regressioner 2025 med partisympati samt olika värderingsindex, mediaanvändning och Israel-Palestina-sympati

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6514 R2= 0,390)	Social distansindex (N=6597 R2= 0,316)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6507 R2= 0,325)
Man	ref.	ref.	ref.
Kvinna	-0,046***	-0,028**	-0,018*
Ålder 18-29	ref.	ref.	ref.
Ålder 30-49	0,058***	0,031*	0,013
Ålder 50-64	0,102***	0,085***	0,039**
Ålder 65+	0,117***	0,138***	0,059***
Bor utanför storstadsområden	ref.	ref.	ref.
Bor i Storstockholm	0,004	-0,01	-0,006
Bor i Storgöteborg	-0,013	-0,052**	-0,01
Bor i Stormalmö	-0,026	-0,014	-0,040
Ingen religionstillhörighet	ref.	ref.	ref.
Kristen	0,003	0,005	-0,001
Muslim	0,141***	0,183***	0,146***
Annan religionstillhörighet	-0,030	0,005	-0,017
Religiositet (index)	0,009	0,025**	-0,015*

Tabellen fortsätter på nästa sida

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=6514 R2= 0,390)	Social distansindex (N=6597 R2= 0,316)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=6507 R2= 0,325)
Besök religiös institution (frekvens)	-0,014**	-0,003	-0,004
Har ingen judisk vän	ref.	ref.	ref.
Har judisk vän	-0,034***	-0,128***	-0,065***
Tillit till andra (index)	-0,006	-0,033***	-0,004
Tillit till institutioner (index)	-0,023***	-0,007	-0,003
Attityd till invandrare (index)	0,031***	0,027***	0,020***
Sexism (index)	0,057***	0,042***	0,040***
Vänsterauktoritär (index)	0,009	0,020**	0,041***
Högerauktoritär (index)	0,061***	0,077***	0,032***
Konspiratorisk läggning (index)	0,097***	0,023**	0,062***
"Vet inte" i sympatifrågan	ref.	ref.	ref.
Sympati för Israel	-0,220***	-0,217***	-0,405***
Sympati för Palestina	0,030*	-0,021	0,058***
Sympati för båda parter	-0,062***	-0,094***	-0,093***
Sympati för ingen av parterna	-0,020	-0,019	-0,018
Sociala medier användning	-0,010	-0,005	0
Morgontidning användning	0,007**	0,004	-0,001
Kvällstidning användning	-0,003	0,012***	-0,001
Vänstertidning användning	0,023**	-0,015	0,017*
Högertidning användning	-0,022**	-0,021*	0,008
SVT/SR användning	0,007	0,003	-0,004
Utländska tidningar användning	0	0,005	0,007
Sympati Socialdemokraterna	ref.	ref.	ref.
Sympati Moderaterna	0,009	-0,005	0,018
Sympati Vänsterpartiet	-0,040*	-0,034	-0,041**
Sympati Miljöpartiet	-0,013	-0,042*	-0,022
Sympati Liberalerna	-0,063*	-0,04	-0,002
Sympati Centerpartiet	-0,015	-0,037	-0,018
Sympati Kristdemokraterna	-0,037	-0,005	-0,055
Sympati Sverigedemokraterna	-0,003	0,035	-0,016
Sympati annat parti	-0,033	0,057	-0,049
Inget parti	0,003**	0,002	0,002*

Kommentar: Signifikansnivåer är *=0,05, **=0,01 och ***=0,001

Regressioner med interaktioner (2020 och 2025)

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=10059 R2=0,193)	Social distansindex (N=10142 R2=0,187)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=10050 R2=0,188)
Man	Ref.	Ref.	Ref.
Kvinna	-0,065***	-0,017	0,078***
Ålder 18–29	Ref.	Ref.	Ref.
Ålder 30–49	0,127***	0,126***	0,018
Ålder 50–64	0,156***	0,127***	0,004
Ålder 65+	0,220***	0,196***	0,042*
Grundskoleutbildning	Ref.	Ref.	Ref.
Gymnasieutbildning	-0,028	-0,108***	-0,043
Högskole-/universitetsutbildningsutbildning	-0,146***	-0,206***	-0,128***
Född i Sverige (med två inrikes födda föräldrar)	Ref.	Ref.	Ref.
Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	0,008	-0,044	-0,021
Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	-0,003	-0,042	-0,056
Född i Norden	0,032	-0,046	0,047
Född i Europa	0,169**	0,008	-0,062
Född utanför Europa	0,206***	0,076***	0,075***
Bor utanför storstadsområden	Ref.	Ref.	Ref.
Bor i Storstockholm	-0,023	0,001	-0,030*
Bor i Storgöteborg	-0,003	-0,022	-0,031
Bor i Stormalmö	-0,077***	-0,029	-0,028
Ingen religionstillhörighet	Ref.	Ref.	Ref.
Kristen	0,026*	0,029**	-0,034**
Muslim	0,329***	0,234***	0,249***
Annan religion	-0,079	0,118	-0,162**
Har ingen judisk vän	Ref.	Ref.	Ref.
Har judisk vän	-0,070***	-0,140***	-0,111***
"Vet inte" i sympatifrågan	Ref.	Ref.	Ref.
Sympati Israel	-0,007	-0,032	-0,003
Sympati Palestina	-0,081***	-0,059***	0,073***
Sympati båda parter	-0,183***	-0,123***	0,054**
Sympati ingen av parterna	-0,184***	-0,129***	-0,005
Enkät 2025	0,146***	0,164***	0,150***
Enkät 2025*kvinnor	-0,009	-0,029	-0,098***
Enkät 2025*Ålder 30–49	-0,060**	-0,101***	-0,001
Enkät 2025*Ålder 50–65	-0,061**	-0,058*	0,037
Enkät 2025*Ålder 66+	-0,088***	-0,057*	0,040

Tabellen fortsätter på nästa sida

Modell	Multidimensionellt antisemitismindex (N=10059 R2=0,193)	Social distansindex (N=10142 R2=0,187)	Israelrelaterat antisemitismindex (N=10050 R2=0,188)
Enkät 2025*Gymnasium	0,030	0,030	0,036
Enkät 2025*Högskole-/ universitetsutbildningsutbildning	0,009	-0,018	0,037
Enkät 2025*Född i Sverige (med en inrikes född förälder)	0,013	0,032	0,019
Enkät 2025*Född i Sverige (med två utrikes födda föräldrar)	0,124**	0,057	0,084*
Enkät 2025*Född i Norden	0,023	0,018	-0,025
Enkät 2025*Född i Europa	-0,004	0,080	0,079
Enkät 2025*Född utanför Europa	0,005	0,104***	-0,046*
Enkät 2025*Bor i Stockholm	-0,018	-0,050**	0,008
Enkät 2025*Bor i Göteborg	-0,040	-0,046	-0,001
Enkät 2025*Bor i Malmö	0,044	-0,006	-0,012
Enkät 2025*Kristen	-0,010	0,003	0,028*
Enkät 2025*Muslim	-0,072	0,036	-0,093*
Enkät 2025*Annan religion	0,229	-0,009	0,178**
Enkät 2025*Har judisk vän	-0,003	-0,024	0,021
Enkät 2025*Sympati Israel	-0,150***	-0,133***	-0,401***
Enkät 2025*Sympati Palestina	0,004	-0,060***	-0,072***
Enkät 2025*Sympati båda parter	0,071**	-0,021	-0,187***
Enkät 2025* Sympati ingen av parterna	0,172***	-0,109***	-0,017

Kommentar: Signifikansnivåer är *=0.05, **=0.01 och ***=0,001

